

DIÀLEG ENTRE L'ESCRITOR I ELS LECTORS JOVES

a la Universitat de València
24 i 25 de març de 2020

dialegescriptor.blogspot.com
#diàleg20

VÍCTOR GARCÍA TUR

Els romanents

**DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA (UV)
INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA (UV)
DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA I PATRIMONI DE LA GENERALITAT
VALENCIANA (PVFLL)**

i la col·laboració de:

**FACULTAT DE FILOLOGIA, TRADUCCIÓ I COMUNICACIÓ (UV)
ASSOCIACIÓ D'ESCRITORS EN LLENGUA CATALANA (AELC)**

~~CENTRES PARTICIPANTS~~

IES ALMENARA (ALMENARA)

SES ALPUENTE (ALPUENTE)

IES BEATRIU CIVERA (ALDAIA)

IES CLARA CAMPOAMOR (ALQUÀS)

IES GUADASSUAR (GUADASSUAR)

IES JAUME II EL JUST (TAVERNES DE LA VALLDIGNA)

IES LAURONA (LLÍRIA)

IES MALILLA (VALÈNCIA)

IES MUSEROS (MUSEROS)

COL·LEGI PÍO XII (VALÈNCIA)

COL·LEGI *PUREZA DE MARÍA* (VALÈNCIA)

COL·LEGI LA PURÍSSIMA (TORRENT)

IES SALVADOR GADEA (ALDAIA)

IES SANT VICENT FERRER (ALGEMESÍ)

IES SANT VICENT FERRER (VALÈNCIA)

IES SEDAVÍ (SEDAVÍ)

IES VELES E VENTS (GRAU DE GANDIA)

IES VICENT SOS BAYNAT (CASTELLÓ)

ÍNDEX

I. LA INFORMACIÓ SOTA LES GUIXADES	5
1.1. APUNTS BIOGRÀFICS	5
1.2. OBRA PUBLICADA	6
1.3. VÍCTOR GARCÍA TUR A <i>EL PAÍS</i>	8
1.3.1. «Un Stevenson ‘fabulós’» (06/III/2019)	8
1.3.2. «Guia essencial de l’‘underground’ català» (01/VI/2019)	9
1.3.3. «Úters i consentiments» (25/X/2019)	11
1.4. VÍCTOR GARCÍA TUR A <i>PAPER DE VIDRE</i>	13
II. BAIXANT A LA CAVERNA DEL NO-VEURE	20
2.1. ENTORN D’<i>ELS ROMANENTS</i>	20
2.1.1. <i>Parlant de la novel·la</i>	20
2.1.2. <i>El món narratiu de Víctor García Tur</i>	41
2.1.3. <i>Entrevistes digitals i materials audiovisuals</i>	50
2.2. <i>ELS ROMANENTS: LA SINOPSI</i>	50
2.3. <i>ELS ROMANENTS: ANÀLISI DE L’OBRA</i>	51
2.3.1. <i>Les citacions inicials i la dedicatòria</i>	51
2.3.2. <i>Títol</i>	53

2.3.2.1. Els adamites	55
2.3.2.2. Els energúmens	61
2.3.2.3. Els amalricians	63
2.3.2.4. Els flagel·lants	65
2.3.2.5. Els anabaptistes de Münster	71
2.3.3. <i>Tipus de narrador</i>	80
2.3.4. <i>Temps</i>	82
2.3.5. <i>Espai</i>	84
2.3.5.1. Immersos en la societat de consum	85
2.3.6. <i>Personatges</i>	86
2.3.6.1. Personatges principals	86
2.3.6.2. Personatges secundaris	87
2.3.7. <i>Temàtiques</i>	88
2.3.7.1. Els conflictes familiars i la nostàlgia	88
2.3.7.2. El moviment punk i altres referents de la cultura popular	90
III. UN NOU MÓN PER ALS ELEGITS	98
3.1. EL BLOG DEL DIÀLEG	98
3.2. TERTÚLIA DIGITAL DE TWITTER I INSTAGRAM	99
3.3. CONCURS DE RELATS	99

I. LA INFORMACIÓ SOTA

LES GUIXADES

1.1. APUNTS BIOGRÀFICS

Nascut a Barcelona el 1981, és escriptor, dissenyador gràfic i teòleg. Ha obtingut diversos premis literaris que li han valgut la publicació de les seues obres. Així, per exemple, el 2008 va guanyar el Premi Documenta amb el recull de contes *Twistanschauung* (Empúries, 2009), tretze relats sobre l'amor, el bilingüisme, el càncer, la identitat o els vincles, entre d'altres temes. El 2015 va obtenir el Premi Marian Vayreda amb la novel·la *Els ocells* (Empúries, 2016), en

què aquests, al contrari que en la pel·lícula de Hitchcock –a la qual fa referència el títol–, es comporten de manera estranya i desapareixen misteriosament. Dos anys després, el 2017, va aconseguir el Premi de Novel·la Curta Just M. Casero amb *Els romanents* (Empúries, 2018), una *nouvelle* que tracta l'enfrontament entre els pares i els fills. Finalment, amb *El país dels cecs* (Proa, 2019), un recull de

sis contes amb referències i homenatges a Jorge Luis Borges, Ursula K. Le Guin o Tísner, es va emportar el Premi Mercè Rodoreda el 2018.

D'altra banda, podem trobar altres relats seus en obres col·lectives, com *Veus de la nova narrativa catalana* (Empúries, 2010), *Black Pulp Box* (Aristas Martínez, 2012), *Els caus secrets* (Editorial Moll, 2013), *Riplay* (Adriana Hidalgo Editora, 2015) o *Risc. Antologia de textos :Rata_* (Rata_Books, 2017). Igualment, en companyia d'Emily McBride, ha publicat *Misanderstunding* (New Niu Press, 2014) i *Afterword (with permission)* (New Niu Press, 2015). Ha col·laborat en diversos mitjans, com *Paper de Vidre* o l'edició en català d'*El País*, on realitza crítica literària. En l'actualitat, és professor a l'Escola Bloom de literatura.

En el camp de l'art, és autor d'*e-male* (Mediateca del CaixaForum, 2002), *OneAndTenBeds* (La Capella Sala Petita, 2002), *Constel·lació d'atzar: un encàrrec literari* (Sala d'exposicions Barra de Ferro, 2010) i *Feixisme públic* (Espai 16 de la Galeria Echeneidæ, 2013), una apropiació del cicle *Arqueologia preventiva* de la Fundació Joan Miró.

Extret a partir de referències bibliogràfiques publicades als webs de l'[autor](#), del [Grup 62](#) i la [Viquipèdia](#).

1.2. OBRA PUBLICADA

Narrativa

- *Twistanschauung* (Empúries, 2009)
- *Els ocells* (Empúries, 2016)
- *Els romanents* (Empúries, 2018)
- *El país dels cecs* (Proa, 2019)

Obres col·lectives

- *Veus de la nova narrativa catalana* (Empúries, 2010)
- *Black Pulp Box* (Aristas Martínez, 2012)
- *Els caus secrets* (Editorial Moll, 2013)
- *Misanderstunding* (amb Emily McBride; New Niu Press, 2014)
- *Riplay* (Adriana Hidalgo Editora, 2015)
- *Afterword (with permission)* (amb Emily McBride; New Niu Press, 2015)
- *Risc. Antologia de textos :Rafa_* (Rata_Books, 2017)

~~VÍCTOR GARCÍA TUR~~
~~ELS ROMANENTS~~

Empúries narrativa PREMI DE NOVEL·LA CURTA JUST M. CASERO 2017

~~VÍCTOR GARCÍA TUR~~
~~ELS ROMANENTS~~

PREMI DE NOVEL·LA CURTA JUST M. CASERO 2017

labutxaca

Les dues portades, amb les mínimes modificacions del segell editorial i la tipografia, d'*Els romanents*: la primera, de l'any 2018, amb Empúries; i la segona, del 2019, amb Labutxaca. Totes dues editorials formen part del Grup 62.

1.3. VÍCTOR GARCÍA TUR A *EL PAÍS*

1.3.1. «*Un Stevenson 'fabulós'*» (06/III/2019)

Les faules de Stevenson són més properes

Les formes breus de la literatura volen ser llegides com il·luminacions o com acudits, per pensar o per somriure. Busquen la broma aforística o el raonament moral. De vegades, si l'autor està inspirat, satisfan els dos requeriments.

A l'escocès Robert Louis Stevenson (1850-1994) el recordem com un artista arrauxat i com un mestre del ritme narratiu, capaç d'enllestir *Dr. Jekyll i Mr. Hyde* en un rampell de tres dies d'escriptura, i prou hàbil per mantenir-nos pendents d'una trama de pirates, o segrestar-nos hores amb una de jacobites escocesos. Stevenson també va donar-se al conte curtíssim i a la faula concentrada, amb sessions de treball més fugaces i juganeres. Quan el 1894 va morir d'una hemorràgia cerebral, el seu bon amic Sidney Colvin va acceptar el compromís de regirar calaixos i ordenar papers inconclusos. Resultat: al cap de dos anys es va publicar un conjunt de 22 històries de format molt breu. Colvin va presentar-les conscient que la seva idea d'antologia no devia adir-se amb la del finat, però seria pitjor privar el món del talent d'un dels grans de la literatura. Va titular-les, tot ras: *Faules*. Així ens arriben avui. El pròleg de Colvin ha caigut i Alberto Manguel oficia. El repertori abraça matèries distintes: un conte ens diverteix amb les minúcies filosòfiques discutides mentre un vaixell sotsobra, un altre imagina una civilització microscòpica nascuda en una gerra d'aigua desatesa per la minyona... Com les tires còmiques que amb tres vinyetes ja fan, molts dels relats no superen les tres planes i alguns ja s'ho fan amb quatre línies comptades. *El capgròs i la granota*, per exemple, extracta perfectament el xoc recursiu entre generacions. Fa així:

—Hauries de sentir vergonya —va dir la granota—. Quan jo era un capgròs, no tenia cua.

—És just el que em pensava! —va dir el capgròs—. Mai no vas ser un capgròs.

Tractant-se de faules, cal esperar animals no humans protagonitzant-les, malgrat ser més propers als absurds moderns de Kafka (*Un report per a una acadèmia*) que a les llebres i tortugues dels fabulistes precedents, com Isop o La Fontaine.

En tant que faules, també, s'allunyen dels ensenyaments dels apòlegs clàssics, en el sentit que apunten a la paradoxa relativista. Moralment, Stevenson és dual, representant d'una ètica *Jekyll & Hyde* que no permet solucions inequívokes. «És una cosa altament dubtosa discernir el bé del mal», se sent en alguna de les pàgines. Un dels contes presenta un visitant alienígena; s'ho mira tot amb ulls inhumans i, per tant, treu conclusions desacostumades i desmitificadores respecte als costums victorians.

Rere les *Faules* s'hi amaga un altre Stevenson, diferent: no pas l'escriptor a doll que arrossega lectors, sinó un de més reposat que es beu a glopets. Encara no l'havíem paladejat en català. El llibre funciona si no ens fem la pregunta punyetera: per què aquest i no un altre dels títols rellevants que falten per traduir o reeditar? El text, per si mateix, sense ser el millor Stevenson, és irreprotxable. L'enlletgeix que, en maquetar-lo, s'hi hagin colat un munt de línies vídues i òrfenes. Sorprèn en una editorial que ha cuidat tant el disseny i que està construint un catàleg d'exquisideses. Aquest error mínim, en tot cas, farà mal a la vista d'uns mentre que d'altres ho passaran per alt, perquè això del bé i el mal és cosa discutible.

1.3.2. «*Guia essencial de l'underground català*» (01/VI/2019)

'Gestió del caos' s'acompanya d'un subtítol de tesi doctoral: 'Escenes de la contracultura a Catalunya 1973-1992'

Essent un país petit (algú dirà estret) no ens falta espai a Catalunya perquè a una cultura oficial s'hi oposi una contracultura abundant. Aquí hi cap tothom. Assenyats i arrauxats. No ens podem queixar: enfrontats a la pau franquista, el dilatat pujolisme i el socialisme olímpic, els corrents contestataris els ha animat una bona colla de músics saltamarges, poetes emboscats i artistes de claveguera. El problema (ara sí que ens podem queixar) és que la vida subterrània ha estat poc referenciada. No ha generat prou bibliografia per estudiar-ne els detalls. Passats els anys, guanyada la perspectiva històrica, la marginalitat cultural hauria de ser un tema d'interès general, si més no d'orgull patriòtic, i tocaria publicar monografies, tractats i nostàlgies. Tenim els reculls del poeta i activista

contracultural Genís Cano i *La ciutat interrompuda*, tot just revisitada pel crític literari Julià Guillamon. Tenim la versió dels fets revelada a *Que pagui Pujol!* i, fins i tot, podem interrogar els testimonis escrits de Pepe Ribas o Nazario... N'hi ha més, sí, però al capdavall la lleixa és mig buida.

La d'ara d'Aleix Salvans (Granollers, 1988) és una contribució desitjadíssima. Ens posa a les mans una guia essencial del que ha donat de si l'*underground* català. *Gestió del caos* s'acompanya d'un subtítol de tesi doctoral: *Escenes de la contracultura a Catalunya 1973-1992*. Vet aquí l'abast de la crònica. S'ataca el tema amb el famós tall en què Àngel Casas entrevista Pau Riba, al Canet Rock, i es parla de destruir la cultura catalana... A partir d'aquí, el cronista es llança a explorar un llegat, semiocult, que deu haver exigit molta hemeroteca i moltíssima entrevista.

La llista de notables que hi apareix és llarga (i l'índex onomàstic?): així ens arriben notícies de l'art d'Ocaña i els còmics de Max, del pas per la Model d'Enric Casasses, de la ciutat satèl·lit i la Banda Trapera, dels Macromassa i el Gato Pérez, que podrien haver coincidit a la plaça del Raspall, de la divisió *Star/Ajoblanco* que és tan ètica com estètica, del rol de les ràdios lliures i les cases okupes en la difusió del saber, de l'heroïna, dels laietans que desfilen per Platería... Hi ha locals, com el Zeleste, el London Bar o el Fantástico, que hi figuren en qualitat d'institucions. Entre la parròquia: el Loco, Marcel·lí Antúnez, Jordi Pope o el dinamiter Marc Viaplana. Queden fixats tots els qui hi pul·lulaven abans dels Jocs Olímpics. Així, a l'hora de tancar l'estudi, Salvans tria l'any en què moren el poeta i artista Pau Malvido i el compositor i pintor Pepe Sales (per cert, es poden veure les teles de Sales al Konvent, un espai autogestionat, fora de la capital) i aquesta és una manera molt elegant de suggerir que, rere l'Olimpíada, el país s'ha posat guapo i no és el mateix.

Han passat més de vint anys. Fidel i respectuós amb el material, Salvans peca de modèstia, fent un pas enrere perquè el protagonisme recaigui en els herois de la contracultura. Això vol dir que al text li falta electricitat i distorsió. S'hi enyora l'èxtasi fanàtic d'un Greil Marcus, Nik Cohn o Kiko Amat, gent que parlant dels ídols no dubten a fer una demostració d'estil. Però el llibre, sigui com sigui, mereix l'aplaudiment. Per a alguns serà una llista de malvats, dropos i *maleantes*. Per a d'altres, una mitologia de butxaca. Aquests darrers sí que aplaudiran que

s'hi recuperi la remor dels rius perduts i de les rambles enterrades sota les llambordes que, deia el poeta, hi ha «sota l'asfalt opressor».

1.3.3. «Úters i consentiments» (25/X/2019)

Una supervivent de l'hecatombe nuclear protagonitza 'Alba', primer llibre al català d'Octavia E. Butler

A còpia de repetir històries i histèries molt pròpies, alguns escriptors passen a formar part del diccionari: *kafkià*, *lovecraftià*, *ballardià*... Sorpren que de la californiana Octavia E. Butler (1947-2006) no n'hagi quedat, a banda d'un grapat de narracions extraordinàries, un adjectiu tan útil com *butlerià*. Ho podem atribuir a la mala sort: la coexistència de la filòsofa, Judith, i l'escriptor, Samuel. O podem atribuir-ho a la tragèdia: fora del gueto de la ciència-ficció (ai, les etiquetes i jerarquies), l'autora no és coneguda, i això que acumula premis que n'haurien d'avaluar la qualitat. Cert que la difusió de la seva obra no ha fet més que créixer i que és objecte de nombrosos treballs universitaris (l'ús dels seus textos, des de l'acadèmia, hauria d'indicar-ne la vigència), però l'adjectiu haurà d'esperar un últim impuls de lectors fidels i nous entusiastes.

El 1984, el seu relat *Bloodchild*, el més citat en publicacions acadèmiques i el més *butlerià*, va ser inclòs a la revista *Asimov*. Pocs lectors van estar-se de vincular-lo amb el fet que l'autora fos afroamericana. Com passar-ho per alt? S'hi imaginava un exoplaneta on subsistien reserves d'humans sota la jurisprudència, per dir-ho fi, d'alienígenes intel·ligents amb aspecte de miriàpode: humans arrencats de la terra natal, traslladats a colònies... Butler sempre va treure ferro a la lectura en clau esclavista. S'havia inspirat, deia, en un insecte amazònic que parasita l'hoste per pondre-hi els ous. L'adolescent que protagonitza *Bloodchild* assoleix la maduresa quan descobreix que el seu abdomen serà portador de les larves d'una criatura inhumana. Malgrat un conat de desafiament al nus del conte, l'heroi accepta el fat, l'alienació de ser una mena de ventre de lloguer. Ho fa com un acte d'amor i entenent que la negativa compromet la vida d'una germana. Els llaços familiars i reproductius no són senzills. Ni innocents. Butler no és de moralismes plans sinó de dilemes accidentats.

Tant l'estranyament del cos com l'ús que els estranys en poden fer (agredint o no) es repeteixen a *Bloodchild*, *Kindred* i una novel·la excel·lent que es titula *Alba* (1987). Aquestes complexíssimes sensacions de submissió física i opressió racial les podem resumir doncs en l'epònim *butlerià*.

A *Alba* ens interessem per les dissorts de Lilith Iyapo, supervivent de la fi nuclear de la Terra. Dos segles després de l'hecatombe, desperta en una nau Oankali, una raça alienígena que comercia amb material genètic. El primer contacte no és fàcil. Lilith està en xoc per la presència i els costums dels raptors, humanoides coberts amb els tentacles d'una anemone. Es divideixen en tres gèneres: masculí, femení i ooloi, que exerceixen de mediadors sexuals entre parelles interracials i permeten que l'ADN es mescli.

Lilith no sap si l'han salvat o segrestat. La informen que tornarà a la Terra i ajudarà a repoblar-la. En aquest segon origen (atenció al nom de la nova Eva), Lilith s'aparellarà amb els Oankali i quedarà prenyada de fills híbrids. La senzillesa d'estil amb què Butler transmet l'horror de perdre el control corporal és admirable. La histèria *butleriana*, doncs, sorgeix de la falta d'autonomia. La situem en una franja angoixant que va del consentiment a la violació. Hi ha un capítol clau en què Lilith coneix un altre supervivent, el jove Paul, que intenta violar-la. La violència desfermada en aquesta escena suggereix que, a una escala superior, cal llegir el contacte humans-Oankali en termes d'agressió sexual i no només de dominació colonial. L'espècie humana és forçada? No hi ha alternativa per a la seva continuïtat? La barreja comporta la pèrdua de la identitat? Els Oankali poden semblar-nos culturalment superiors, portadors de la utopia, però a la vegada parteixen d'una posició privilegiada, tenen els seus interessos i fan ús de la força com qualsevol civilitzador terraquí. Vet aquí la disjuntiva *butleriana*: consentir o no.

Tenir Butler traduïda al català, per Ernest Riera, i disposar de les qüestions que remou (identitat, poder, violència) és una molt bona notícia. *Alba* és el primer volum d'una trilogia, *Xenogènesi*, i la publicació ha estat iniciativa d'una editorial nounada: Mai Més. Esperem futures entregues *butlerianes* i que el projecte editorial engendri tot el que cal engendrar.

1.4. VÍCTOR GARCÍA TUR A *PAPER DE VIDRE*

El barril d'amontillat* (11/X/2016)

Arribat el Carnaval, la ciutat es tornà el Món del Revés. Jo mateix participava en la mascarada, considerant que si a tot gest terrenal li correspon la seva rèplica celeste, les requestes mundanes mereixen exacta atenció que les espirituals. O sigui que m'hi aplicava a consciència —a les follies de la festa, dic— i mentre perseguia una dona que es ventava amb les plomes d'un ocellot oriental, vaig topar amb l'estampa rígida de Montresor. El bon home, atent al seu proverbial senderi i a l'estoïcisme que el seu cognom imposava, no vestia disfressa ni antifaça. Em reconegué malgrat el meu vestuari bufonesc i l'infame companyia d'aquella coqueta. Encaixàrem la mà, sacsejant-la dotze cops —perquè dotze són les cases zodiacals— i així vaig deduir que Montresor era un Germà i que, tal i com jo havia sol·licitat, m'enviaven un guia. Era ell qui em menaria a l'indret triat per a celebrar la cerimònia! Era ell —el meu Montresor, mecenes de les Ciències i paladí de la Raó— qui oficiaria els serveis hermètics! I jo, a la fi, ascendiria un grau fonamental. Com que aquest nostre món està construït pedra a pedra per ço que, assolida certa posició, el nostre auge social depengui de com remuntem els esglaons de la Germandat; si volia procurar-me nous contactes i favors, m'interessava ultrapassar aquest graó.

Vist que la dona del plomissall i la màscara còrvida seguia al nostre costat, a Montresor li tocà dissimular què tenia per cor. Intel·ligentment parlà d'un vi amontillat, del qual n'acabava d'adquirir un barril sense tenir-les totes pel que feia a la qualitat. Sol·licità el recurs del meu paladar d'entès i vaig accedir a acompanyar-lo al celler de la família. I així que la dona volgué sumar-se a la gresca i degustar el tal vi, a Montresor li tocà repusar-la educadament, advertint què inapropiat seria que una *signora* seguís un parell de tafurs com nosaltres. Comsevulla que ella insistí, tot al·legant que era filla d'un baró i que tal descortesia tindria conseqüències de seguida que el carnestoltes passés i caiguessin les màscares, Montresor contestà que amb més raó; no permetria la deshonra d'una dama distingida, ni tal sols durant la folga carnavalesca on —se sap— tota atrocitat queda impune.

D'un plegat, a la llum dels protocols del Gran Orient, les insinuacions d'aquella femella em semblaren tan procaces com irrelevantes. Em vaig desprendre del concosit de dríngoles que em cofava i vaig llançar a terra l'antifaç de seda per a revelar la meua identitat —sí, sóc Fortunato, en persona— i fer-li saber que abandonava tota galanteria. Em disposava a participar en un altre joc. Observar unes altres regles.

Vaig seguir el meu Virgili al *palazzo* dels Montresor. Fins aquell moment no havíem creuat cap paraula que comprometés els nostres —els carrers bullien amb profans, llunàtics i pillards de tota raça—. S'escoltà el lladrament fidel dels mastins de la casa però cap servent sortí a rebre'ns. Montresor havia llicenciat el personal —cuiners i tot— amb motiu de la festa. Érem ell i jo. Ningú més. Estranyat perquè Montresor mantenia la farsa de l'amontillat, vaig pensar en el *shedeh* egipci, la poció d'Eleusis, el *vinum sabbati*, els beuratges secrets de les reunions de cavallers templers i, després, llurs fills rosicrucians i, després, nosaltres els... ¿Amontillat, per què no? Despenjàrem dues torxes dels aplics, a fi de baixar a les catacumbes familiars. Així s'encetava el ritual: amb un *descensus ad inferos* que em predisposà a la interpretació dels emblemes, tots. Creuàrem múltiples i confuses sales fins a l'arcada que antecedia les criptes. Amb un neguit impropri, Montresor encaixà la clau en una porta centenària amb els reblons perdudament rovellats. Grinyolà en obrir-se i l'ambient es tornà abruptament fred. Montresor m'estudià per a saber si jo seguiria endavant o si vacil·laria en el moment de la veritat. Vaig fer una passa per a creuar el marxapeus i després, amb la mà, vaig indicar al meu amic que complís com a cicerone. Descendirem, llavors, per una escala de cargol, mentre ell demanava cautela, no fos que inoportunament em malferís. I un cop al fons, trepitjàrem el sol rellent de les catacumbes dels Montresor. Se sentia la nostra respiració, excitada, i el buf de les torxes quan les orientàvem per a descobrir una rata escàpola. Les parets s'havien emblanquinat a causa del salnitre. Una tossera terrible m'indisposà per un minut llarg. O dos. O tres. Montresor s'amoïnà per la meua salut i suggerí que reculéssim; proposta que vaig rebutjar d'immediat. Mig refet, vaig exigir avançar cap a l'ansiada meta. I encara vaig patir un nou i violent accés de tos i va caldre que Montresor em sostingués la teia, mentre jo em colpejava la pitrera. Calia mostrar-se recte i magnífic davant els passos rituals, però els estossecs em contrariaven. Ell tornà a recomanar que ajornéssim el tast d'aquell vi i jo li vaig

respondre que una tossida de no-res no em mataria. Contestà que ja ho sabia, que la tos no acabaria amb mi, i li vaig endevinar una lluïssor intrigant als ulls tal i com reconeixem en els murrís venedors de someres o en certs —i destacats— homes d'Església.

D'una filera d'ampolles de terra, agafà un Medoc i m'oferí un glop reconfortant. Vaig voler mostrar respecte vers l'amfitrió i vaig suggerir un *cin cin* pels avantpassats sebollits en aquelles galeries subterrànies temps era temps. Per la seva part —amb una deferència parella de la meva— Montresor brindà a fi que jo gaudís d'una llarga vida. N'accentuà l'adjectiu, llarga, gairebé cantant-lo, i vaig tornar a detectar-li aquella espurna sorneguera als ulls, aquell aire d'home refinat per l'or familiar malgrat que, en la seva essència espiritual, es mantenia més aviat primari. Un filisteu del bressol a la tomba, seria aquest Montresor. De sobte, em semblà una màscara, el seu rostre, i —perquè sóc humà— em vaig quedar dubtós, tement-me mal interpretar Montresor. ¿I si m'invitava a un simple vi, sense segones i ocultes intencions, i el pobre desgraciat no tenia cap lligam amb la Germandat? ¿I si, de tant il·lustrat i materialista, era cec als anhels de l'esperit? Vaig ser directe i el vaig interrogar sobre la seva pertinença a la Lògia, tot exigint-li un signe. Hesità, de primer, però del seu *roquelaure* va treure una paleta de mestre de cases. Això em convencé que la situació s'ajustava a l'arquitectura d'una prova reglamentària i que aquell estri seria un element —una clau— a considerar per tal de superar-la. Em vaig posar en mans del meu guia, de bell nou, i tant bon punt m'oferí un flascó de De Grève la meva gola l'acceptà. Si Montresor pretenia emborratxar-me per a sotmetre a judici la meva templança, jo sabia resistir amb tot l'autocontrol possible. Esgotaria una bóta sencera d'amontillat, però com hi ha Déu que no relaxaria el meu bon seny!

Deixàrem enrere tot de murs formats per piles d'esquelets, entre els quals apareixien també barrils i grans tonells. Així arribàrem a la part més recòndita d'aquell atzucac. Ell em prengué del braç amb força. Es mostrà més ansiós, encara, del que ja estava. Patia pel meu benestar, digué. Em féu notar com el salnitre prosperava i les gotes salicaven entre les ossades. Vaig estossegar, sols una mica, i vaig entendre que aquella terrible humitat era deguda al riu que sobrevolava les nostres testes com un drac serpentí. Continuàrem fins a una profunda cripta, on l'aire era tan corrupte que les torxes deixaren de flamejar i

amb prou feines il·luminaven. A l'extrem més allunyat d'aquell nínxol en naixia un altre, d'unes quatre colzades d'ample i una alçada de sis o set... Contra les parets s'havien apilat restes humanes. Resultà infructuós que, alçant la pàl·lida torxa, tractés de veure el fons del forat. La poca flama evitava calcular-ne la profunditat. A partir d'aquest punt tan sols la Llum de la Raó il·luminaria el camí. Montresor ordenà que continués.

Així ho vaig fer.

I en poques passes vaig palpar el fons rocallós del nínxol i em vaig aturar, esperant noves instruccions. Però el meu company no tenia res a afegir. Es va limitar a passar-me —m'agradaria dir que *solemnement*— una cadena al voltant de la cintura i a aferrar-la en una argolla. Em vaig deixar encadenar pel germà Montresor —la litúrgia ho exigia—; així simbolitzàvem les limitacions del cos de l'Home, empresonat al Pla Material.

A continuació, un Montresor que no podia veure en la penombra, començà a fer soroll tot remonent una matraca de fèmurs i costellams, i en tragar el que vaig inferir que serien pesats blocs de pedra. M'arribà el soroll de la paleta enfeinada, els cops metàl·lics i els xerrics de quan el morter és estès sobre la pedra. Montresor, vaig comprendre, em tapiava en aquell cau negre i fètid. I no m'enorgulleix confessar que, tan bon punt la llum de la torxa començà a titubar, vaig cedir a la paüra més irracional. Dubtant en veu alta, vaig interpel·lar Montresor —Montresor! Company! Montresor!—, si bé ell s'entestava a ignorar-me. La cadena s'arrossegà furiosa amb el meu neguit i vaig acabar per cridar, primer el seu nom i després, ja desesperat, alliberant els alarits incongruents d'un boig... De l'altra banda estant vaig escoltar l'eco d'un segon alarit. Montresor s'esgargamellava cada cop que jo ho feia. Cosa que em desconcertà. Sortosament, el propi desconcert dissipà l'encanteri del pànic. M'assaltà la imatge dels Bessons, aleshores, els dos Cossos de l'Home separats pel Mur: Montresor era el meu ressò i jo era el ressò de Montresor. Vaig intuir el ritu, seguint el curs acordat, i vaig fer el possible per a no tornar a mostrar-me ridícul en presència d'un dels meus Germans.

Montresor reprengué els treballs, sorollosament, i jo em vaig limitar a seure en aquella cripta gèlida, en silenci, per tal de ser la contra-imatge especular del meu Germà: jo el cos passiu, ell l'actiu; jo la inversió d'ell i ell la inversió de mi. Vaig

esperar que Montresor tapiés l'entrada amb la darrera de tretze rengleres — perquè tretze són els graons— mentre, a terra, la torxa moria. Ara comptaria amb el temps necessari per a reflexionar sobre el viatge iniciàtic que em corresponia emprendre. Victoriosa la foscor, descobriria el Coneixement que roman apartat dels sentits humans i, sovint, del simple enteniment.

Montresor degué posar fi a la tasca, atès que s'imposà el silenci més estricte.

Així vaig quedar aïllat del món.

En l'obscuritat total —prou que m'ho esperava— els sentits es desvetllaren. Vaig contemplar, ben il·luminades, les mans arrugades de la mare i, després, les mans carnudes i rosades de quan era jove. Però tan sols les mans. El cos matern em fou censurat. I tot seguit vaig retrobar la sina gegant de la dida que em nodrí, un ninot de drap que jo arrossegava per tot arreu, l'àvia al taüt i d'altres records vivíssims de la remota infantesa. Desfilaren davant meu escenes sense ordre ni concert: els agapornis que el duc de Bomarzo exhibia en una gàbia daurada, el meu primer corser perlat per la suor, cert fondista amb el nas de porc, una mampara duta del Catai amb unes grues rogenques sobre fons negre, uns gravats obscens amagats en un petjapapers buit i, després, començaren a aparèixer evocacions que no em pertanyien sinó que floten als registres eteris d'algun dels Set Cels: un cal·lígraf sassànida que acabaria orb com llurs antecessors, rengs de llances de bronze inclinant-se —a l'alba— per a rebre l'enemic, una gossa orinant contra la portalada d'una catedral gòtica que és el model de totes les altres catedrals, una barca inscrita en una columna de la Casa de la Vida d'Heliòpolis —també llurs passatgers, déus amb caps animals—, una teranyina brillant al centre d'una negra piràmide, un ou de cristall polit propietat d'un tal C. Cave, una caravana gitana, un cabàs de pomes, un cuc —però en una altra fruita—, una serpentina marina prou gran com per a fer del mar Oceà una taca de tinta en un mapa i, al final d'aquest enfilall de visions, vaig albirar el Gran Arquitecte, traçant les òrbites planetàries amb un compàs titànic, mentre el sol li despuntava rere la clepsa... I de tot plegat en vaig ser testimoni sense moure'm d'allà. Al recer d'una cripta. *Kryptē* en grec. Ocult! Heus-la aquí, la clau! No vaig ser capaç de somriure davant la troballa perquè ja no dominava els músculs de la cara. La pròpia anatomia no em pertanyia. El cos, el meu Bessó, restava a l'altra banda del mur. Jo era una

consciència flotant ara. Si en cert moment existí una cadena, obstacles, límits, ja no tenien poder sobre mi.

* * * * *

Certament, si he perdut res durant el ritual de pas és la tramposa noció del temps. He remembrat un gat casolà i afable, Giorgino, que cada nit saltava al meu llit per a compartir son i flassades fins que el gall cantava. He mirat d'imaginar-lo, de carn i ossos, per tal que el seu batec faciliti el còmput dels segons que passen; resultà impossible. Quan invoco la figura d'aquest felí abans amigable, no tarda en transformar-se en un llampec i després s'esmuny adoptant la forma lliscadissa d'una bivia, i allò que començà essent Giorgino esdevé ràpidament molsa, roselles, el vent udolant, un degotall en una cova de gel i, així, fins a l'infinit de les formes —incloent-hi un mineral de quars i distintes espècies de papallones fugisseres. Colpit per tals contemplacions, he estat exempt de la fal·làcia del temps i la garjola del cos.

Amb tot, em consta que al novè dia d'aquest empresonament emblemàtic —nou dies pels nou mesos de gestació— apareixerà un Germà de grau superior. Només em caldrà pronunciar la clau oculta i se'm permetrà renéixer. Sortiré novament a la llum del món que —ara se m'apareix amb tota claredat— no és ni la meitat d'intensa que la Llum de la Raó.

Quan el susdit Germà em cridi pel nom —noms de pila, vés quina excentricitat— em costarà donar-me per al·ludit.

*De tothom és sabut que *El barril d'amontillat* (1846) és un dels contes més reeixits del nostre Edgard Aleu i Pou (Balaguer, 1809-Badalona, 1849). Cap antologia que es vulgui canònica pot prescindir-ne. El relat ha esdevingut famós, a força d'impressionar successives fornades de lectors i atiar la imaginació d'una bona colla de literats (no tan sols a casa nostra; coneixem diverses derivacions franceses, àdhuc una argentina). Pocs lletraferits, tanmateix, saben que *El barril d'amontillat* s'origina en la reescriptura d'un text aliè. Aquesta és la realitat (un xic embrollosa): cap a 1845, Aleu i Pou s'enemista amb el polític i escriptor Tomàs Duran i Anglès, a causa de cert escàndol relacionat amb una soprano vigatana. Ambdós escriptors s'acusen de mentir i alimentar enraonies tan descabellades

com ultratjoses. Un vespre coincideixen en una representació al Liceu. L'encontre acaba amb el nas trencat de Duran i Anglès (una bastonada) i amb la cella sagnant d'Aleu i Pou (l'anell de casat del seu rival). Aleu i Pou jura que matarà Duran i Anglès; una vintena de persones en són testimoni. Passats uns dies, però, la sang es refreda i Aleu i Pou es decideix a complir el jurament homicida per mitjà de la única arma que li pot assegurar la impunitat total; la literatura. Manllevant un dels relats de Duran i Anglès (de títol, *El barril d'amontillat*), el refà per tornar-lo una història cruel amb el rerefons d'una venjança. El personatge de Montresor enreda el pobre Fortunato per atraure'l fins a un celler subterrani i sepultar-lo en vida; Montresor està pobrament esbossat, però els trets de Fortunato pretenen caracteritzar-lo com a Duran i Anglès. Els lectors de l'època, per descomptat, copsen la referència ràpidament; cosa impossible avui dia, perquè ¿qui recorda Tomàs Duran i Anglès.

Enguany Julià Guillamon acomplirà el somni truncat de Joan Perucho i tants altres (una edició de les obres completes d'Aleu i Pou, profusament anotades, i parangonades —sempre que calgui— amb la copiosa paperassa que restà a la mort del poeta, al mas de Montgat, i que ara és accessible a la Biblioteca Nacional de Catalunya: valgui aquesta nota per reivindicar la necessitat de sistematitzar la publicació dels nostres clàssics, amb formats que els afavoreixin i que satisfacin tant l'erudit com el lector de pas). Efectivament, *El barril d'amontillat* de Duran i Anglès s'incorporarà a aquesta nova edició amb fins comparatius i explanatoris. Al text, veritablement, li manca la gràcia d'Aleu i Pou, i peca d'inconcreció cap als darrers paràgrafs però, acarat amb el seu conte cosí germà, esdevé un document irrenunciable.

Avui presentem el relat original a la nostra revista. En modernitzem l'ortotipografia per aproximar-la als usos del lector actual.

~~H. BAIXANT A LA CAVERNA~~

~~DEL NO-VEURE~~

2.1. ENTORN D'ELS ROMANENTS

2.1.1. Parlant de la novel·la

NOPCA, Jordi (2017): «Víctor García Tur guanya el premi Casero de novel·la curta», *Ara.cat*, 30-10-2017. Disponible en línia a: https://llegim.ara.cat/actualitat/Victor-Garcia-Tur-Casero-novella_o_1897010466.html. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

‘Els romanents’ relaciona la vida d’un adolescent amb les revoltes medievals

Fa molt de temps que Víctor García Tur arrossega la idea d’escriure sobre un adolescent que viu el seu trànsit cap a la vida adulta d’una manera conflictiva. «Als 20 anys em vaig començar a preguntar què passaria el dia que *madurés* i deixés d’entendre els joves», diu ara, després d’haver posat punt final a *Els romanents* i d’haver aconseguit el 37è premi Just Manuel Casero, convocat per la Llibreria 22 de Girona i dotat amb 2.200 euros, una escultura de Glòria Bosch i la publicació del llibre a Empúries.

La novel·la breu de García Tur explica «la rebel·lió d’un jove amb els pares» a través de tres punts de vista: «Hi ha el dietari del noi, hi ha la mare que intenta entendre i acceptar el fill i, finalment, hi ha una sèrie de textos assagístics que parlen de revoltes medievals, mil·lenarisme, automortificació i moltes altres situacions peculiars». La singularitat del llibre és que posa en relació el trencament adolescent –el personatge entra en una tribu urbana inventada– i aquells episodis de l’Edat Mitjana més extravagants. «Volia parlar dels càtars, però també de molts altres temes, com ara la rebel·lió anabaptista de Münster del 1534, en què la poligàmia va ser legal durant tot un any», recorda.

Víctor García Tur es va presentar al Casero amb el pseudònim de John Ball, un dels líders de la revolta camperola que va tenir lloc a Anglaterra l'any 1381. «Des que vaig tenir la idea inicial per a la novel·la havia anat fent moltes proves, però no acabava de trobar la manera d'enfocar el tema –admet–. L'última vegada que m'hi vaig posar va ser a la primavera, i la clau de volta van ser els petits assajos medievals, que no deixen de ser una paròdia dels textos assagístics d'aquesta mena». *Els romanents* és el tercer llibre de García Tur. Nascut a Barcelona el 1981, va debutar amb els contes de *Twistschauung*, premi Documenta 2009, i el 2016 va publicar *Els ocells* –premi Marian Vayreda–, que partia d'una revisió de la pel·lícula homònima de Hitchcock: en comptes d'atacar la gent, els ocells del seu llibre desapareixien d'una part de la comarca imaginària de les Moles.

UN FINALISTA BERNHARDIÀ

El jurat del Casero –integrat per Mita Casacuberta, Josep M. Fonalleras, Imma Merino, Vicenç Pagès, Eva Vázquez i Jordi Gispert– ha triat *Els romanents* entre les 33 obres que s'han presentat al premi gironí. El llibre finalista ha sigut *Llició d'anatomia*, de Carles Lapuente, que rebrà 600 euros. «És un llarg soliloqui d'un escriptor sofisticat i culte, però al mateix temps rondinaire i maniàtic, que aspira a ser literalment Thomas Bernhard –explica el jurat–. Subjugant i desconcertant alhora, la novel·la no fa sinó mostrar en viu els conflictes d'identitat, els dubtes i les giragonses que condueixen a la construcció d'una vida pròpia».

Al llarg de gairebé quatre dècades de trajectòria, el premi Casero ha reconegut autors com Miquel Fañanàs (1982), Dolors Garcia i Cornellà (1985), Lluís Muntada (1988), Joan Daniel Bezsonoff (2003), Mònica Batet (2005), Muriel Villanueva (2011), Mar Bosch (2012) i Oriol Ponsatí-Murlà (2013). El guanyador del 2016 va ser Jaume Puig amb *El veler magenta*.

DIARI DE GIRONA (2017): «Una novel·la que parla amb humor de conflictes entre pares i fills del barceloní Víctor García Tur, premi Just M. Casero», *Diari de Girona*, 30-10-2017. Disponible en línia a: <https://www.diaridegirona.cat/cultura/2017/10/30/novella-que-parla-humor-conflictes/876424.html>. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

L'escriptor s'ha imposat als 33 relats presentats amb 'Els romanents o brevíssima relació d'heretges'

La 37a edició del premi Just Manuel Casero ha estat per a 'Els romanents o brevíssima relació d'heretges'. Sota el pseudònim de John Ball, el guanyador és l'escriptor barceloní Víctor García Tur. Aquest certamen de novel·la curta el convoca la Llibreria 22 de Girona i el premi és la seva publicació per l'editorial Empúries, 2.200 euros i una escultura. El manuscrit de García Tur s'ha imposat als 33 originals presentats aquest any. La seva història passa pel sedàs de l'humor la relació entre pares i fills de la nostra època. El jurat n'aplaudeix «la intel·ligència de la construcció i el matisat sentit de l'humor» que desprèn el barceloní en el seu relat. El text fusiona elements de la generació mil·lennista amb un text de Norman Cohn sobre l'Edat Mitjana. D'altra banda, 'Lliçó d'anatomia' de Carles Lapuente ha quedat finalista de l'edició d'enguany. El jurat ha aplaudit «la qualitat» de molts dels textos presentats en l'edició 2017.

La nova novel·la de Victor García Tur, 'Els romanents o brevíssima relació d'heretges', s'ha emportat el premi Just Manuel Casero. El jurat del certamen ha volgut posar en valor l'obra com «una peça singular i atractiva» que presenta «un gran domini dels diversos tipus de llenguatge».

La protagonista de la història és la relació entre una parella i el seu fill. Una parella idealista que es troba en el moment d'assumir els «ideals perduts i obsessions juvenils». Des del seu domicili, la mare observa «les dèries» del seu fill de 17 anys. El discurs narratiu es basa en aquesta observació, un diari personal i un document que funciona «com un codi on anar a desxifrar» el comportament de l'adolescent.

Aquest document és l'original 'The Pursuit of the Millenium: Revolutionary Millenarians and Mystical Anarchist of the Middle Ages' de Norman Cohn. García

Tur aprofita aquest text sobre misticisme medieval per fer «de contrapunt» a «la deriva» del fill adolescent.

La proposta literària acaba amb un sentit de l'humor que el jurat qualifica de «matisat». La «caiguda als inferns» de l'adolescent mil·lennista serveix per parlar del present, de «les il·lusions perdudes» i de «derives radicals», entre d'altres temàtiques.

Víctor García Tur és un novel·lista barceloní nascut el 1981. Entre la seva obra hi ha el premi Documenta que atorga l'Editorial Empúries. El darrer gran reconeixement de García Tur va ser el premi Marian Vayreda amb 'Els Ocells', obra publicada també per Empúries.

Justament és aquesta editorial la que li publicarà 'Els romanents o brevíssima relació d'heretges'. L'obra veurà la llum a principis de l'any que ve ja és un dels premis pel guanyador, juntament amb 2.200 euros i una escultura de Glòria Bosch. El jurat n'ha fet l'elecció per majoria.

Carles Lapuente, finalista

El Just M. Casero d'aquest any té com a finalista 'Lliçó d'anatomia'. L'autor, Carles Lapuente, proposa un «llarg soliloqui» d'un escriptor que vol arribar a ser l'escriptor austríac Thomas Bernhard. Aquest monòleg passa per diferents estats d'ànim que atribueix a Bernhard. El punt de partida és el quadre de Rembrandt 'La lliçó d'autonomia', que serveix de fil discursiu.

El jurat destaca de l'original de Lapuente com ensenya «els conflictes d'identitat, els dubtes i les giragonses que condueixen a la construcció d'una veu pròpia». Lapuente és originari de Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà) però viu a Vigo, a Galícia, on fa de cuiner.

A la tercera votació, el jurat del guardó va descartar l'obra 'Alguns ocells muts' d'Òscar Palazón. En total, al premi Just M. Casero s'hi ha presentat 33 originals.

El premi

Aquest certamen literari l'organitza la Llibreria 22 de Girona. El guardó homenatja al polític i periodistes Just M. Casero, mort el 1981. L'any passat el guanyador va ser 'El veler magenta' de Jaume Puig.

El jurat de la 37a edició l'han integrat Mita Casacuberta, Josep Maria Fonalleras, Imma Mrino, Vicenç Pagès, Eva Vázquez i Jordi Gispert. Entre els guanyadors històrics del Just M. Casero hi ha el mateix Fonalleras i noms com Oriol Ponsatí-Murlà, Joan-Daniel Bezsonoff o Miquel Fañanàs.

LA VANGUARDIA (2018): «Víctor García Tur: “Els romanents es una novela de conflicto familiar”», *La Vanguardia*, 24-01-2018. Disponible en línia a: <https://www.lavanguardia.com/vida/20180124/44259516037/victor-garcia-tur-els-romanents-es-una-novela-de-conflicto-familiar.html>. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

El escritor Víctor García Tur ha explicado hoy que su nueva novela «Els romanents», con la que ganó en octubre pasado el premio de novela corta Just M.Casero, muestra un conflicto familiar, «un choque de generaciones entre padres e hijos», aunque también tiene su peso la herejía.

En una entrevista con Efe, el autor barcelonés, teólogo de formación, ha indicado que los protagonistas son miembros de una «familia disfuncional», con unos progenitores expunks, que tienen un hijo adolescente que entra en una tribu urbana de la que lo desconocen todo.

El jurado del premio destacó en octubre «la inteligencia de la construcción y el matizado sentido del humor que hacen que 'Los romanents' sea una pieza singular, atractiva, con gran dominio de los diversos tipos de lenguaje, de las voces narrativas».

García Tur, que anteriormente ya había ganado el Documenta o el Marian Vayreda, comenta que son tres las voces presentes en la obra: la del chaval que entra en la tribu urbana «y se rebela contra el mundo, lo que plasma en un dietario», así como la de la madre «que le intenta comprender, aunque no quiere acabar de ver lo malo que hace su hijo».

La tercera línea narrativa son los fragmentos de un ensayo titulado «Brevísima relación de las herejías», con un tono de «estilo académico, pasado de vueltas, muy farragoso en algunos momentos».

Con párrafos tachados, especialmente los del dietario del adolescente, aunque la misma portada y contraportada parecen «estar censurados» –aunque no esconde García Tur que eso tiene que ver con su trabajo como diseñador gráfico– considera que la novela nada tiene que ver con su celebrada «Els ocells», con unos pájaros que adoptan comportamientos extraños.

Precisa el escritor que encuentra temas en todas partes, «dentro y fuera de la familia, pero creo que en la familia empieza todo».

Los personajes de «Els romanents» tienen «una buena vida fuera de su casa, pero cuando llegan a ese espacio, empiezan a ocurrirles cosas, allí están concentrados todos los males».

En cierta manera, no obvia que «la herejía sucede en casa», a diferencia de lo que podía ocurrir en la Edad Media.

ABELLA, Anna (2018): «Víctor García Tur, entre la herejía medieval y la rebeldía juvenil», *el Periódico*, 24-01-2018. Disponible en línea a: <https://www.elperiodico.com/es/ocio-y-cultura/20180124/victor-garcia-tur-presenta-romanents-premi-just-casero-6569889>. [Consulta: 28 de noviembre de 2019].

El autor de 'Twistanschauung' aborda el choque entre generaciones en 'Els romanents', ganadora del Premi Just M. Casero

Todo ocurre en casa, en «un hogar que no es el lugar al que llegas para descansar tras un día de trabajo sino el lugar de la tragedia, donde se cocinan las tensiones». Y todo ocurre en las apenas 140 páginas de 'Els romanents' (Empúries), una novela corta «sobre el choque de generaciones, entre padres e hijos», que tiene «un efecto de olla a presión hasta que llega al clímax». Con esta obra, ganadora del Premi Just M. Casero, que impulsa la librería La 22 de Girona, Víctor García Tur (Barcelona, 1981) perpetúa el éxito y la solidez literaria de los relatos de 'Twistanschauung' (Premi Documenta 2008) y de la novela larga 'Els ocells' (Premi Marian Vayreda 2016).

'Els romanents' es una pieza «a tres voces, la de una madre que intenta entender a su hijo adolescente, la de este, que se rebela contra el mundo y contra sus padres, y la de un texto apócrifo que simula los ensayos que explican las herejías

medievales», revela García Tur ante la mirada atenta del librero de La 22, Guillem Terribas, y de su editor Josep Lluch.

«¿Son los cátaros los punks de otra época? ¿Son los punks los cátaros de los 70 y 80?», se pregunta el autor tras señalar que en «las herejías medievales funcionan como metáfora de la rebeldía juvenil (contra los padres, la autoridad y el mundo establecido), porque son desafíos en la historia, de forma similar a la rebeldía de las bandas y tribus urbanas».

Los padres del adolescente son permisivos expunks. La madre, leyendo el diario de este, que está en una tribu urbana inventada, intenta «digerir las aficiones un poco extrañas de un hijo que se sale de la norma» pero «no quiere ver sus problemas y lo excusa de lo que llevará a la tragedia». El padre «es la voz que no está», detalla, pero «está por omisión, filtrado por las visiones de madre e hijo».

La voz del libro apócrifo surgió de la lectura de un ensayo real sobre herejías medievales del historiador británico Norman Cohn. Curiosamente, cuenta García Tur, mientras el padre escribía sobre cátaros, su hijo, Nik Cohn, lo hacía de rockabilies, mods y la rebeldía a través de la música de otras tribus urbanas de los 50 y 60.

Nostalgia de la juventud

García Tur, que ahora tiene 36 años, viene madurando esta historia desde los 20. Ya entonces, confiesa, le inquietaba «pensar si un día, cuando envejezca, llegaría a no entender a la juventud». «Pienso si mi hija llevará un día unos peinados que no me gusten, si escuchará una música que no comprenderé. Me preocupa pensar en el futuro y creo que me moriré de pena recordando mi juventud. Es una escalada hacia la nostalgia, la melancolía. La madre de la novela también echa de menos su juventud».

Diseño con tachaduras

Aunque en la biografía de la solapa de ‘Els romanents’ García Tur se defina como teólogo –en ‘Els ocells’ se declaraba ornitólogo, profesiones que tienen que ver con cada libro– el escritor es también diseñador gráfico. De ahí que sea el artífice del singular diseño de la portada, el lomo, la contraportada y la solapa, donde absolutamente todas las palabras aparecen tachadas por una línea, emulando las tachaduras que haría un adolescente dubitativo en su diario, que también

aparecen en el texto interior. Idea suya es asimismo el cambio de tipografía y compaginación en la voz del ensayo sobre herejías medievales.

Mientras lee todo lo que cae en sus manos sobre cambio climático pero también novela victoriana, además de la actualidad literaria, García Tur trabaja en relatos y, a la vez, en una novela «ambiciosa y extensa sobre el anarquismo en la Barcelona de finales del XIX y principios del XX». Otra forma de rebeldía.

GINABREDA, Francesc (2018): «El cercle viciós de la rebel·lió: del punk a les heretgies medievals», *Núvol*, 25-01-2018. Disponible en línia a: <https://www.nuvol.com/llobres/el-cercle-vicios-de-la-rebel·lio-del-punk-a-les-heretgies-medievals-50492>. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

***Els romanents* és una novel·la costumista amb una escalada de tensió que reivindica la novel·la curta com a gènere**

A partir d'aquesta setmana, quan trepitgeu les llibreries d'aquest país i potser alguna de més enllà, *chi lo sa*, trobareu un llibre amb les lletres i la il·lustració de la coberta ratllades, nom de l'editorial ~~Empúries~~ *Empúries* inclòs. És una *nouvelle* pagana-kafkiana sobre un conflicte generacional, pares contra fills, escrita a tres veus amb l'eco d'una pregunta que ressona tota l'estona: com entendre'ns amb els adolescents? El llibre, *Els romanents*, ha merescut el Premi Just Casero i és obra del teòleg ans ornitòleg ~~Victor García Tur~~. No us ratlleu abans d'hora, fadrins de gleba, que l'heretgia (adolescent, barroca, flagel·lant) mereix la vostra complicitat.

Per començar, perquè «té tots els ingredients per ser una obra de culte», diu l'editor Josep Lluç, que destaca la seva «singularitat i excel·lència» i la compara, amb aquests paràmetres enlairats, amb el *Robinson* de Vicenç Pagès. Per què? Bàsicament perquè «estira les convencions del gènere narratiu», però també perquè García Tur hi confirma la seva destresa a l'hora de modelar el llenguatge i, en aquesta ocasió, de posar-se a la pell de tres veus marcadament dispars que s'entrellacen, el contrapunt de les quals dona forma a una història inquietant que neix entre les quatre parets de la família. L'heretgia succeeix a casa.

Els romanents reflecteix un conflicte humà entre un fill adolescent i els seus pares (i amb ell mateix, naturalment; adolescent romanent). Un tema clar, prou elàstic, amb plantejament edípic, senzill d'abordar i relativament explotat en altres esferes de l'escriptura. Ben allunyat del constrictivisme pedagògic o dels consells d'articulistes que, oh miracle, expliquen les meravelles i els desafiaments de ser pares i mares, García Tur fa literatura (la de veritat) fent parlar una mare expunk que intenta entendre el seu fill i un adolescent en ebullició que escriu un dietari acompanyats d'una *Brevíssima relació de les heretgies medievals*, assaig apòcrif en què haurem d'identificar un símil evident entre la rebel·lió juvenil i el desafiament religiós.

«Formo part d'una generació que des del punk hem arribat a llegir sobre les heretgies medievals», explica García Tur, que disposa d'un fantàstic breuari d'influències paral·leles que van des de Dadà i el surrealisme fins a les sectes passant pels càtars, els situacionistes i el mil·lenarisme, si és arrabalesc, millor. Tot quadra: el mil·lenarisme, és a dir, de Milena, l'enamorada de Kafka. A la novel·la hi un contrast entre la visió cíclica i la visió lineal de la història. La primera, perquè tot allò que passa, com la rebel·lió, ha passat sempre (la història com un cercle viciós, el relat com una sonsònia), i la segona, entesa precisament des de la perspectiva mil·lenarista (ull viu: no pas la *millennial*).

Deixant de banda *L'home rebel* de Camus, que es podria afegir tranquil·lament a aquesta llista juntament amb Borges, Kipling i Perucho, García Tur esmenta un parell de llibres que han estat especialment significatius per a la redacció d'*Els romanents*. Són *Rastros de carmín*, de Greil Marcus, i *En pos del Milenio*, de Norman Cohn. Expert en la rebel·lió a través de la religió, Cohn té un fill (Nik) que també en parla [de la rebel·lió], però a través de la música. Una altra font d'inspiració per García Tur, que vincula «la moguda trap» actual amb tot aquest atractiu argumentari de la dissidència, sobretot pel que té de desafiament revolucionari.

Potser pensareu que ens ha quedat penjat un interrogant: Per què suara hem posat una ratlla en algunes paraules? Per què està parcialment ratllada, la novel·la? La resposta la té la veu adolescent que escriu el dietari, que no acaba de veure clares algunes frases i, simplement, les ratlla. Interessant recurs metaliterari que ja trobem només de començar, a la coberta. García Tur, que és

dissenyador gràfic, no s'amaga pas, al contrari, de servir-se de l'element gràfic com un element més a l'hora d'escriure. Una altra heterodòxia que, a mesura que aneu llegint el llibre, trobareu representada en manifestacions de tota mena.

Una olla a pressió

Segons el mateix autor, *Els romanents* és una novel·la costumista amb una escalada de tensió que n'amaga una altra de relativament subtil, que és la nostàlgia. De la joventut, de la desobediència, del passat. García Tur diu que era important que l'extensió fos més aviat breu a propòsit d'aquesta escalada de tensió: com una olla a pressió que ens acaba portant fins al clímax narratiu. El jurat del Just Casero ho va tenir clar i la va destapar delitosa. En aquest cercle viciós de la rebel·lió, còctols, punks i adolescents ballen una sardana truculenta per reivindicar la novel·la curta com a gènere, tret distintiu del Premi, que convoca la Llibreria 22 de Girona amb l'incombustible Guillem Terribas al capdavant.

Amb aquest guardó, García Tur completa la seva particular triologia de premis després d'haver-se endut el Documenta amb *Twistanschauung* (2009) i el Marian Vayreda amb *Els ocells* (2016), i engrosseix una mica més la seva variada col·lecció de publicacions literàries. Tastaolletes, eclèctic, omnívor, transgressor... són adjectius versemblants i vàlids que el defineixen com a escriptor. Actualment està treballant en un llibre de contes i en una novel·la, o sigui que ens podem permetre la llicència d'afegir-hi un contundent *voraç*. Tot sigui en favor de l'heretgia.

Senyor Dolent (2018): «Els romanents / Víctor García Tur», *Els llibres del Senyor Dolent*, 29-01-2018. Disponible en línia a: <http://www.libressenyordolent.cat/index.php/2018/01/29/els-romanents-victor-garcia-tur/>. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

Aquest és un autor que m'agrada i de qui ja he ressenyat coses. Aquí ens presenta un llibre breu i «guixat» on s'alterna el diari d'un adolescent, *l'f*, llegit per la seva mare que també fa de narradora, i un recull amb diferents heretgies al llarg de la

història. Presentant l'adolescència com una heretgia de la «normalitat»? Segurament.

El fill ha decidit fer-se vegà, afaitar-se el cap, vestir només de blanc i anar descalç... el que vindria a ser una adolescència anem a posar que no excessivament estrambòtica (no, la meua no va ser així però si començo per aquest camí no acabaré mai), com a adolescent toca una mica això, buscar la manera d'encaixar al món i normalment és un procés que es fa per oposició al que coneixem. Aquí hem d'afegir uns pares ex-punks, molt liberals i molt moderns i molt poc interferidors amb la vida del nano, i potser això no és tan bo com pot semblar.

Nosaltres ens vam mudar a aquesta urbanització quan f tenia disset mesos. Des de llavors, aquest ha estat el nostre lloc. Vam venir a viure aquí per trobar-nos a prop de la Ciutat i lluny de la Ciutat. A la distància justa. Em va costar convèncer P, a qui la idea de cases aparellades i de la tragèdia de la classe mitjana repetint-se per tot arreu l'horroritzava. Ell és 100% urbà. En concret, el seu lloc al món és la Ciutat. Allà vam viure en un barri cèntric però (en aquella època) resguardat del turisme, agitat per magribins que gaudeixen del carrer a tothora i dominicans cridaners. Jo no sóc racista, però vaig insinuar a Pel que representaria l'escola quan f creixés envoltat de nanos amb gorres de beisbol i pantalons cagats, nanos que fan signes incomprendibles amb els dits. P tampoc és racista, però resulta que odia el hip-hop i els ritmes llatins (aquestes són les seves úniques reticències musicals). Així vam començar a construir un futur que incloïa el sacrifici d'una escola privada amb ínfulas esquerranes, i el retir en una urbanització que, en realitat, estava a quatre passes de la Ciutat (si fins i tot hi arriba el tramvia). Disposariem del millor dels dos móns.

Com afronta la mare els canvis del fill i que aquest cop parli menys? Doncs tafanejant el seu dietari i posant-se del seu costat sempre que sorgeix el tema amb la seva parella, el P.

La maternitat és molt DIY. Exigeix tempteig, experiment i improvisació. Assaig i error. Ningú no ens ensenya a ser mares. El poc que se'ns transmet sobre el tema, solem heretar-ho d'algú que tampoc sap del cert què cony està fotent: les nostres amables mares. Al capdavall totes som autodidactes. Cada dia ens renovem, estudiem materials nous per posar-nos al dia i no quedar obsoletes.

Vull considerar que la lectura del dietari d'f equival a ampliar estudis. Un postgrau. I vull considerar que la meva intromissió s'ajusta a la normalitat. El que faig és el que, en la meva posició, faria qualsevol mare.

I aquest plantejament no és el correcte, ni pel que respecta a la intromissió a la intimitat del fill ni als límits. La comprensió de la mare és excessiva i si no poses cap límit pots acabar amb el teu fill com a líder d'una secta de nanos que es cusen un ull i que viuen al soterrani amagats de tothom, excepte de la mare, que cuina i els renta la roba sense ni tan sols veure que la cosa se li ha escapat de control ja fa temps.

Víctor García Tur aconsegueix una novel·la sòbria, continguda i contundent, que es presta a relectures, a més a més és un autor absolutament imprevisible, de moment porta un recull de contes, una novel·la amb tocs fantàstics i aquesta novel·la breu, i a premi per llibre a més a més (Documenta, M.Vayreda i Just M. Casero). En les notes finals del llibre parla d'un futur llibre amb tocs de ciència-ficció que ja tinc ganes de llegir.

NOPCA, Jordi (2018): «“La rebel·lió juvenil té alguna cosa d'heretgia”», Ara.cat, 31-01-2018. Disponible en línia a: https://www.ara.cat/cultura/rebellio-juvenil-cosa-dheretgia_o_1952804709.html. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

Víctor García Tur publica ‘Els romanents’, novel·la en què un fill adolescent s'enfronta amb els pares

«La nova novel·la de Víctor García Tur té tots els ingredients per convertir-se en llibre de culte, i no perquè s'hi parli de teòlegs, sinó per la seva singularitat i excel·lència». Així presenta Josep Lluch, editor d'Empúries, la *nouvelle* amb què García Tur ha aconseguit el 37è premi Just M. Casero, *Els romanents*. «Molt abans de començar els contes de *Twistanschauung* [premi Documenta 2008] ja tenia l'obsessió que estructura aquest llibre: em preguntava si arribaria un dia en què no entendria els joves», explica. García Tur, que és dissenyador gràfic –els seus lectors saben que és una qüestió que ha abordat curosament en els tres títols que ha publicat fins ara–, es fixava en la roba, els pentinats i les singularitats de

les tribus urbanes i el seu cervell d'escriptor n'anava prenent nota mentre ell treballava en altres projectes.

«Quan vaig començar a escriure *Els romanents* tenia tres veus: la d'una mare que intenta entendre el fill adolescent que es rebel·la contra el món dels pares, la d'aquest fill, que té aficions una mica estranyes i entra en una tribu urbana que m'he inventat, i la del pare», recorda l'escriptor barceloní. Amb el temps es va adonar que era més interessant substituir la veu paterna pel «text apòcrif d'algú que explica diverses heretgies medievals», com ara els flagel·lants, els anabaptistes de Münster, els adamites, els amalricians i els energúmens. «La rebel·lió juvenil té alguna cosa d'heretgia –admet l'autor–. El meu interès per aquesta mena de sectes medievals em va arribar pels meus vincles amb el punk. Un llibre que va ser molt important per a mi va ser *Rastros de carmín*, de Greil Marcus. Molts moviments juvenils s'han donat en contextos de revolta històrica». Per a aquesta novel·la en concret ha sigut fonamental *En pos del milenio*, de Norman Cohn, assaig de 1957 que Pepitas de Calabaza va publicar el 2015. «Cohn era expert en la rebel·lió a través de la religió, i el seu fill, Nick, es va centrar en la iconoclàstia musical, sobretot la dels *rockabil·lies* i *mods*», resumeix García Tur.

Una olla a pressió narrativa

Els romanents exposa el conflicte entre el fill i els pares en menys de 150 pàgines. «Hi ha una escalada en la tensió narrativa. El meu objectiu era crear un clima d'olla a pressió –admet–. Quan em van donar el premi, el jurat em va explicar que estaven convençuts que rere el pseudònim amb què m'havia presentat s'hi amagava una dona culta d'uns 50 anys. M'agrada haver aconseguit que es pensessin que jo podia ser la mare del llibre».

García Tur assegura que la novel·la no és una crítica a la permissivitat de la generació dels pares. «En cap moment els culpo del que li passa al fill –diu–. Ni la mare ni el pare volen veure els passos que el noi va fent cap a la tragèdia. La meva opinió no és gens derrotista, però la de la mare sí». Llegint els capítols sobre les heretgies medievals es pot deduir que només cal deixar passar una mica de temps perquè tota revolta fracassi. «Penso que qualsevol forma de moviment no és en va –diu–. Si considerem que la història és cíclica, sempre acabarem tornant al mateix lloc. Si, en canvi, ens la mirem des d'un punt de vista evolutiu, quan ens

desplacem d'un punt a un altre arribem a una nova fase que no és la mateixa que coneixíem».

LA CIUTAT INVISIBLE (2018): «Els romanents o Brevíssima relació de les heretgies», *LaCiutatInvisible.coop*, 05-02-2018. Disponible en línia a: <https://www.invisible.coop/blog/ressenyes/els-romanents-o-brevissima-relacio-de-les-heretgies>. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

Els romanents o Brevíssima relació de les heretgies.

Victor Garcia Tur.

Empúries. Premi de novel·la curta Just M. Casero 2017

«Qui no ho vulgui veure que no ho vegi, però sempre ha estat així: els fills es revoltent contra els pares i, llavors, els pares es revoltent contra els fills». La primera frase del llibre ja ens introdueix el tema central de l'obra: la tensió que mou el Món entre generacions, el rellotge dels temps, allò nou contra allò vell, fins que allò nou és torna vell i torna a començar. Aquesta és la dialèctica central que travessa la novel·la, i que es tradueix i correlaciona amb d'altres parells de contradiccions: l'heretgia i l'ortodoxia, la desobediència i la norma, o fins i tot, o la permanència i el canvi.

La trama se'ns explica a partir de la lectura furtiva d'un dietari ~~ple de ratlles~~ d'un adolescent en ple ritus de pas, per part d'una mare atenta a amortir la insurrecció púber, i un pare punk que es comporta com un mirall ~~adolescent~~ davant els estirabots del fill.

El conflicte generacional està servit, i a més també se'ns relaciona amb l'apocalipsi i amb les heretgies cristianes de l'edat mitjana: els adamites, els energúmens, els amalricians, els flagel·lants i els anabaptistes. Fins que tot convergeix en els romanents, qui sap si uns nous heretges del segle XXI.

Hem seguit l'obra de García Tur des de l'inici, des d'aquell «Twistanchaung» que ens va il·luminar, fins a «Els ocells» –un llibre, un punt més convencional–, i sempre n'hem admirat la seva capacitat de narrar des de la varietat de registres. Aquest última és una novel·la curta i senzilla de llegir, ben equilibrada, que recomanem a tots els públics per entretinguda i planera.

SAN ABDÓN, Josep Manuel (2018): «Un conflicte generacional convuls», *Caràcters. Segona època*, 83, p. 18.

Víctor García Tur va guanyar amb *Els romanents* el Premi de Novel·la Curta Just M. Casero 2017. Aquesta novel·la ens presenta un conflicte generacional entre uns pares i el seu fill adolescent. Els pares són una parella d'expunks que amb els anys han anat abandonant els seus ideals de joventut fins a convertir-se en petits burgesos. Abandonen la ciutat i se'n van a viure a un adossat. El seu fill és un bon estudiant, llig molt, però quan arriba als disset anys comença a canviar, deixa de menjar carn, deixa de parlar..., i amb altres companys d'institut formen una estranya tribu urbana a la qual anomenen els romanents.

La mare, per tal de conèixer que li passa al fill, s'apodera del seu diari. D'aquesta manera ens aproximarem a la història a través de dues veus narratives: la de la mare i la dels fragments del diari que es reproduïxen. Una tercera veu són fragments d'un suposat assaig titulat *Brevíssima relació de les heretgies*. Capítols on es repassen les històriques heretgies dels adamites, els energúmens, els amalricias, els flagel·lants i els anabaptistes, totes les quals acaben de manera tràgica. Segurament l'autor ha volgut mostrar el conflicte generacional com una heretgia enfront dels valors establerts per la generació anterior, sobretot quan és un canvi tan radical com el que es presenta en aquesta novel·la.

El tema central del llibre seria la família com a font de conflicte i destructora d'il·lusions. A banda del conflicte generacional a què hem fet referència, la relació entre la parella no és bona. La mare oculta al pare moltes de les informacions que té sobre el fill per a evitar el xoc entre tots dos. El pare, en lloc d'enfrontar-s'hi, fuig del problema i arriba cada vegada més tard a casa. La comunicació entre tots dos és evident. Cal tenir en compte, però, que el pare el coneixem pel que diu la mare, mentre que del fill en sabem el que diu la mare i el seu dietari. La mare la coneixem únicament pel que diu ella.

La família és el lloc on s'enterren els vells ideals de joventut. Pare i mare sepulsen en la família aquella alegria de viure dels anys joves, quan anaven a concerts com aquell en el qual es van conèixer, i que és reemplaçada per una confortable però rutinària existència. La casa, de fet, es converteix en un espai asfixiant; se suposa

que hi ha veïns en la resta d'adossats de la urbanització, però no es coneixen. És constant la presència de globus amb anuncis comercials sobrevolant el jardí.

En la novel·la, no únicament veiem el poder destructor de la família, sinó també el poder destructor del pas del temps, que es manifesta a través de la nostàlgia. És per això que la mare és còmplice de l'actitud del fill i dels amics en la part final de la novel·la, per evitar que com ella tinguen la nostàlgia d'un temps passat feliç.

És precisament en aquest capítol final que la novel·la fa un canvi bruscat, i s'apropa al gènere de terror. A poc a poc, veiem com la tribu dels fills opta per una rebel·lió radical, l'atmosfera es fa cada vegada més asfixiant, i va creixent la sensació d'angoixa. Tot fa preveure, com en les heretgies medievals, que pot acabar amb una tragèdia. La mare assumeix la complicitat, perquè porten a terme els seus ideals, però sap que és gairebé impossible. El setge ha començat.

L'estructura de la novel·la és complexa, però Víctor García Tur l'ha sabut dur a bon port; en cap moment l'escriptura perd el seu ritme. El llenguatge s'ajusta als diversos subjectes narratius; la mare utilitza un nivell estàndard. El llenguatge del fill en el diari apareix amb algunes línies ratllades que manifesten les vacil·lacions a l'hora d'expressar el seu pensament. El llenguatge que s'utilitza en els capítols de les heretgies és volgudament culte.

Els romanents és una novel·la amb un plantejament original, i malgrat un to sovint inquietant, no està exempta en algun moment d'un cert toc d'humor tirant a negre. La seua lectura no defrauda ni deixa indiferent.

PUIGDEBALL, Ponç (2018): «Els fills (o les mares) terribles», *El País. Quadern*, 08-03-2018, p. 4. Disponible en línia a: https://cat.elpais.com/cat/2018/03/09/catalunya/1520587511_793838.html. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

El xoc generacional, l'asfíxia i la tensió és del millor de la notable 'Els romanents'

Els fills terribles de l'Edat Moderna, Peter Sloterdijk responsabilitza la Il·lustració d'haver liquidat l'estabilitat d'un ordre que garantia la transmissió, sense ruptures, dels antics valors i les jerarquies. Així com els grecs, diu, es van inventar la *paideia* per preservar la cultura en adonar-se que els fills ja no volien

seguir els passos dels pares, a la modernitat l'angoixa de trencar amb el passat s'aguditzava, i s'entra en un món dominat pels *enfants terribles* que es van succeint interminablement, trencant tradicions i genealogies i desafiant l'autoritat paterna mentre van desafortadament a la recerca d'uns horitzons creats a partir d'ells mateixos: Sloterdijk xifra en aquest gest l'amenaça que coagula els mecanismes reproductius de la cultura.

A *Els romanents*, premi Just M. Casero 2017, tercer llibre de Victor García Tur (Barcelona, 1981), el lector hi pot trobar un exemple narratiu de les tesis del filòsof alemany i, com si passés pel filtre dels desvaris argumentals de César Aira —però amb la contenció de la tímida—, es presencia què passa quan un adolescent té la necessitat de revoltar-se contra els seus pares, una parella d'expunks que han deixat enrere la vida a la ciutat per instal·lar-se en una urbanització de l'extraradi i protegir així l'educació del seu fill: com és que hem acabat d'aquesta manera, sembla que es preguntin, sotmesos a les inquietuds, els desitjos i les pors d'una classe social acomodada.

El pare té el costum de passejar-se despullat amunt i avall de la casa per exhibir els tatuatges que li cobreixen el tors i els braços; fa que la casa tremoli infernalment amb els baixos de la música que posa a tot volum, i no hi ha manera que entengui res de la conducta del seu fill. La mare s'avorreix llegint novel·les mentre fuma un porro al jardí; brodar la situa en «un pla mental proper a la meditació», i s'esforça per comprendre la conducta del seu fill: «¿Qui sóc jo per jutjar el meu fill? ¿Quina millor edat per a la rauxa romàntica i la hipersensibilitat de l'adolescència?». I com que no oblida que ella també ha passat per aquest avatar, que la joventut és indòmita i contrària a l'establert, inverteix tota la seva energia a llegir d'amagat el dietari que escriu el seu fill: més enllà dels canvis físics constatables en la via quotidiana —s'ha fet vegà, un dia decideix que només pot vestir roba blanca, un altre conclou que ha de caminar descalç, a vegades s'imposa el vot de silenci—, la mare té l'oportunitat d'accedir a la intimitat del seu pensament apocalíptic davant de «la lletjor del món». Al cap i a la fi, la seva consigna és «no volem un lloc al món perquè el món és un lloc que no volem». A aquestes dues veus —al soliloqui de la mare i a l'escriptura del fill, diametralment oposades—, s'hi afegeix una tercera que prové del llibre que la mare agafa de la biblioteca municipal per intentar aclarir l'obsessió del fill per l'hecatombe final

del món, *Brevíssima relació de les heretgies*. La metàfora és òbvia: les bandes i les tribus urbanes són una forma de rebel·lió contra el poder i l'autoritat semblant a la practicada en el seu moment pels adamites, els amalricians o els anabaptistes de Münster.

El millor d'*Els romanents* és la descripció del xoc generacional, la lluita entre la permissivitat dels pares i el rigor fanàtic del fill. O l'embogiment progressiu de la mare. O l'increment molt ben mesurat de l'asfíxia i la tensió que va generant la convivència diària entre els dos mons mòrbids que es contraposen. O la creació d'un ambient nociu que esdevé irrespirable, però que es trenca cada vegada que el lector ha d'enfrontar-se als petits assajos sobre les heretgies, i que no pot estar-se de considerar, cada vegada que hi topa, com una estratègia de García Tur per allargar un text que potser hauria quedat massa curt o com un descobriment fora d'època de les vel·leïtats intertextuals. El lector també observarà que a la coberta i a la contracoberta —i en algunes pàgines de l'interior— totes les paraules estan ratllades: és tan sols l'obediència als dictats del mercat i que colonitza la consciència artística. La notable qualitat de la història i com l'ha forjat ho feia innecessari.

ALIAGA, Xavier (2018): «Pares amb passat 'punk', fills adolescents heretges», El Temps, 30-04-2018. Disponible en línia a: <https://www.eltamps.cat/article/3995/pares-amb-passat-punk-fills-adolescents-heretges>. [Consulta: 28 de novembre de 2019].

No en són molts (o sí, ben mirat) però cada temporada la literatura en català proporciona un grapat de llibres que posen en quarantena les visions més rutinàriament pessimistes. Víctor García Tur (Barcelona, 1981) ens proporciona amb 'Els romanents' una d'aquelles mostres de literatura intencional, intel·ligent i juganera que ens fa deixar el pla i practicar l'escalada.

Vaja per davant que vaig abordar la lectura d'*Els romanents*, de Víctor García Tur, amb unes expectatives raonablement unflades. Per la temàtica, certament suggeridora, del xoc generacional entre uns pares singulars amb un passat *punk* i el seu fill adolescent, que mostra una actitud contestatària que (caram!) deriva cap al llefiscós terreny de l'heretgia.

Les expectatives tenen la contraindicació de l'incompliment, però no ha estat el cas d'*Els romanents*. El ratllat sobre el títol, el nom de l'autor i l'element gràfic pot posar en alerta, per la possible artificiositat. Però tot això es justifica en el text, té una funció. Com ara l'ull ratllat de la coberta, un simbolisme que entendrem cap al final de la novel·la.

La sospita de ser al davant d'un cert exercici pirotècnic s'esvaeix ràpidament, així que l'autor dibuixa amb fermesa uns primers perfils dels personatges principals. D'una banda, la mare moderna i protectora, antiga *punk* orgullosa d'un fill intel·ligent que ha criat amb «el sacrifici d'una escola privada amb ínfules esquerranes». De l'altra, l'adolescent insatisfet i apocalíptic que escriu un diari que és devorat en secret per la seua progenitora i en el qual, en els primers fulls, podem llegir: «Disset anys són una era genealògica sencera dedicada a la decadència, mil·lennis i més mil·lennis testimoniant, perquè tinc ulls a la cara, els magmes que sorgeixen de les cavitats de la Terra, la inclemència de tempestes i vents destructius, totes les virulències i erupcions d'aquest món, fracàs i vergonya del seu Demiürg. Disset anys decaient».

A partir d'aquest punt, assistim a una espiral deliciosament delirant. Dosificada dins de les limitacions del format: tot i ser una novel·la curta, suposadament poc generosa per explicar evolucions psicològiques, se'ns va revelant la informació de manera curosa, intel·ligent. A pinzellades. «La maternitat és molt DIY», diu en algun moment la mare en referència al conegut lema del *Do It Yourself*, una de les nombroses referències musicals i culturals que amaren tot el text. «Exigeix tempteig, experiment i improvisació. Assaig i error. Ningú no ens ensenya a ser mares», rebla. Part del trajecte el fem de la mà de la mare narradora, qui serà també l'encarregada de fer el dibuix del pare, un aspirant a músic alternatiu, fracassat, que tracta de superar el pas dels anys insistint a conservar la vella aspiració en bandes de tall experimental.

L'autor va perfilant els personatges amb aquelles peces, però la història es construeix amb girs més radicals, com ara quan ens enfrontem a una sèrie de textos sobre històries i sectes herètiques, en un evident trencament del codi narratiu que autor i editor anuncien (innecessàriament?) en la contracoberta com a part d'un assaig, *Brevíssima relació de les heretgies*. «Els energúmens» és la primera d'aquestes seccions, textos concentrats, plaents i gojosos. Fragments que

recreen el discurs històric amb tota mena de llicències. «Nogensmenys, la segona i més brutal onada de pogroms es degué, sens cap mena de dubte, a la tabarra flagel·lant», llegim en un d'aquells capítols, «Els flagel·lants». Atribuir les massacres de jueus a la «tabarra» d'un grapat d'il·luminats que s'obrien les carns a fuetades és una mostra d'enjogassada llicència, un joc amb el lector que s'ha de llegir com a tal.

Hi ha més claus per entrar en el món que proposa Víctor García Tur. No sols a través dels personatges, pols extremats, caricaturescos, dels cicles generacionals, però amb dèries que podem projectar en gent que coneixem. Perquè també funciona la història pròpiament dita, el procés d'enciptació de mare i fill: l'una per amor, l'altre pels estralls d'un excés de protecció i estímuls. Hi pots connectar així mateix pel dispositiu narratiu. O perquè l'escriptor no oblida que la narrativa (també) és un combat expressiu, un pols amb el llenguatge que has de guanyar. Tur entén això. I també que el format reclama un grau extra d'intensitat. Aquesta novel·la, contemplada així, desprèn flaire de victòria: «Les parets del bungalou s'esquerdaven, les arrels dels pins aixecaven les rajoles, els tímids fanals que havien d'il·luminar la zona d'acampada restaven connectats per banderins d'alguna festa llunyana. La major part dels campistes eren jubilats alemanys; dones taciturnes, homes amb els pits caiguts, la pell tràgicament bronzejada, com si les seves vacances haguessin començat segles enrere», per citar un fragment que no avança argument, per no robar-li al lector el plaer de les descobertes.

El ratllat, per representar els fragments eliminats o subratllats, no és més que una anècdota (cridanera) de l'artefacte. I ens podem plantejar si l'analogia entre adolescència i heretgia se sosté de manera suficientment convincent i sòlida. En realitat, és el mateix. Aquest no és un assaig, sinó una novel·la, ben armada, a més. Com s'explica en el Post Scriptum, un projecte articulat amb paciència, que ve de lluny, que s'ha gestat descartant enfocaments, treballant el to, afegint i llevant. Un projecte de cocció lenta, reposat. Que s'ha publicat, sospitem, amb el què i el com ben aferrats. El mèrit definitiu.

BAGUNYÀ, Borja (2018): «Panorama de la narrativa catalana», Serra d'Or, 706, pp. 76.

[...] A mig camí entre la subtilitat reflexiva de Solà i l'esplendor experimental de Pujol Cruells i Martín Giraldez, podríem situar *Els romanents* (Empúries), de Víctor García Tur. Guanyadora del Just Maria Casero, l'obra reflexiona sobre la diferència generacional i les seves incomprendiments per mitjà de la relació entre una mare i un fill adolescent que acaba formant part d'una secta que contribueix a fundar. La inclusió d'un breuari d'heretgies imaginàries ajuda a explicitar una metàfora que ja era prou clara: la que fa anàlogues adolescència i heretgia medieval, a partir de la idea de la rebel·lió. Segueixen sent rebels, però, els adolescents? Potser no és una pregunta important. A la novel·la, estratègicament ratllada, li interessin les possibilitats i les conseqüències d'un culte negatiu, que se sostreu de la vida, impura, en favor d'una abstracció (la puresa) irrealitzable. El *crescendo* final justifica per si sol la lectura d'un volum que per moments sembla un punt allargassat, però que és decididament interessant.

GUILLAMÓN, Julià (2019): «Lectors furibunds, grans contadors d'històries», *La Vanguardia*, 09-03-2019, p. 5. Disponible en línia a: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2019/03/09/pagina-5/225917575/pdf.html>. [Consulta: 29 de novembre de 2019].

Penediments

Víctor García Tur és dissenyador gràfic. Com a escriptor va debutar el 2009 amb un llibre de contes, *Twistanschauung*, crítics amb Barcelona i la propaganda. El 2016 va publicar la novel·la *Els ocells*, una història sobre les relacions familiars. Són llibres que fan la sensació de no estar fixats (temes, estil i personatges), de ser una escriptura en moviment copsada en un instant. Si passés un mes o un any, es reescriuri i canviarien.

No sé quina cara devien fer els responsables de l'editorial Empúries quan Víctor García Tur (Barcelona, 1981) els va explicar la idea de coberta del seu llibre *Els romanents* (2018). Està tot guixat amb una ratlla negra horitzontal: el nom de l'autor, el títol de l'obra, el nom de l'editorial, el text sencer de la contracoberta i la biografia de la solapa. És la història d'un enfrontament entre pares i fill, pares

punks i fill adolescent. Un llibre escrit al llarg de molts anys. La ratlla negra vol dir revolta, negació i també penediment: el penediment dels artistes que deixa marques amagades en els quadres.

2.1.2. *El món narratiu de Víctor García Tur*

GUILLAMON, Julià (2009): «Planeta hongo», *La Vanguardia*, 20-05-2009, p. 13. Disponible en línia a: <https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/lavanguardia/lvg090520b.pdf>. [Consulta: 29 de novembre de 2019].

Narrativa. Víctor García Tur es un joven escritor y diseñador gráfico que derrocha inventiva en los cuentos de ‘Twistanschauung’, donde las historias de relaciones personales se dan la mano con el experimentalismo más lúcido

Twistanschauung se abre con siete citas y el mapa de un país imaginario. Las citas van desde Guy Debord (el Espectáculo como Weltanschauung, el conjunto de opiniones y creencias que conforman la imagen o concepto general del mundo que tiene una persona, una época o una cultura) al Ministerio del Interior del Gobierno de España («La fotocopia del DNI no tiene valor si no va acompañada del original»). En el mapa (una península y cuatro islitas) se reconoce la palabra Barna rodeada de poblaciones que llevan por nombre Testícula, Vaginia, Amorosa o Banyuda. El primer cuento empieza en la página 13 y termina en la 17. El segundo (que se abre con cinco citas más: de Lewis Carroll a una novela rara de los ochenta, *Summa kaòtika*, de Ventura Amatller) arranca en una nueva página 13 (hasta la 96 incluye un cuadernillo con fotos).

Trece son los cuentos del libro y todos empiezan con el mismo número de página. Hay dos que aparecen en el índice pero no en la numeración final, réplicas casi exactas en castellano de cuentos que anteriormente hemos leído en catalán, a partir del juego de las siete diferencias. En una de las historias, el hilo conductor son las definiciones de un crucigrama; en otra, los géneros de la pornografía japonesa. *El conte de fons i figura* son en realidad dos relatos: un apólogo muy breve y su *making off*, reproducido en una incómoda nota al pie. Los juegos tipográficos tienen también su importancia en *Mozzaiku*, donde los

pensamientos ocultos del protagonista se suplen por símbolos de la fuente Wingdings. Es el reino del experimentalismo lúdico, la narrativa como acertijo.

Una de las referencias de *Twistanschauung* es *Planilandia*, la novela de Edwin A. Abbott, de 1884, sobre la variedad de mundos posibles. Otra, los cuentos de John Cheever. Por un lado, una concepción de la literatura visionaria y alegórica, basada en un artificio formal, con referencias a las drogas, hongos alucinógenos o cocaína que abren las puertas de la percepción. Por el otro, una visión desencantada de la vida de la clase media, retratada en una serie de actitudes patológicas. Los personajes de García Tur viven obsesionados. Ramon, con el ruido blanco de los aparatos domésticos, que vibran en re sostenido. El protagonista de *Els punts vermells.doc* con los puntos rojos que le han aparecido en el escroto y que, más tarde, encuentra en obras de arte, paisajes urbanos, setas y en un estampado. Otras veces son fantasías sexuales, planteadas como alternativa al tedio, que no permiten a las parejas escapar del aburrimiento (en *Cançons tòpiques que diuen 'open your eyes'* un matrimonio casado finge un primer encuentro: se acaban peleando porque a ella le parece que el tipo mira a otras mujeres).

En definitiva: que *Twistanschauung* es un libro excesivo, las citas y los experimentos forman parte de ese exceso pero al margen o alternativamente contiene materiales narrativos interesantes. *Empantanegar*, por ejemplo, es un buen cuento sobre la relación entre padres e hijos, a propósito del viaje de dos hermanos con sus familias al pueblo del padre para enterrar sus cenizas: el choque entre la realidad urbana y la vida rural encarnada en la vieja Teresa, entre los matrimonios y los hijos de distintas edades, y la imagen de un conejo muerto en la carretera, correlato de la extrañeza y el desarraigo.

Cuando hoy leemos novelas experimentales de los años setenta, como *L'adolescent de sal* o *L'udol del griso al caire de les clavegueres*, tendemos a buscar debajo de los tics de moda lo que tienen de auténtico e incluso de realista. Autores como Josep M. Fonalleras o Màrius Serra, que en sus inicios crearon universos literarios autosuficientes, se decantan cada vez más por lo biográfico y en libros como *Sis homes* o *Quiet* ofrecen un testimonio personal. Nacido en 1981, Víctor García Tur ha escrito un libro a contracorriente, una suma personal,

exuberante y mareadora sobre el azar y la necesidad de ser uno mismo. Grita y baila el Twist .

NOPCA, Jordi (2016): «“A la meva novel·la el terror és geomètric”», Ara, 30-01-2016, p. 46. Disponible en línia a: https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/ara/2016/ara_a2016m1d30_p46sarallegim.pdf . [Consulta: 29 de novembre de 2019].

Amb ‘Els ocells’, una novel·la que ha merescut l’últim premi Marian Vayreda, Víctor García Tur torna als taulells de novetats després de set anys de silenci. Parlem amb l’autor barceloní de mètodes creatius, maternitat, romanticisme i postmodernitat

Han passat set anys entre els relats de *Twistanschauung* (Empúries, 2009) i la novel·la *Els ocells*. Víctor García Tur parteix d’una revisió de la pel·lícula homònima d’Alfred Hitchcock: en comptes d’atacar la gent, els ocells del seu llibre desapareixen d’una part de la comarca imaginària de les Moles, on es desenvolupa l’acció. La biòloga Virgínia investiga l’anomalia mentre al poble s’hi instal·la, durant una setmana, la traductora Dafne, que coneix a fons el Vador, fill de la propietària de l’hostal on s’allotja, i la seva neboda Judit. La novel·la explora temes com la complexitat de les famílies i la foscor de tradicions arrelades –des de les festes populars fins a les visites a prostíbuls– amb ironia i suspens.

El primer que sorprendrà un lector de *Twistanschauung* quan comenci *Els ocells* és el canvi de to. Estilísticament és un llibre molt més contingut. ¿Fa set anys estaves més a prop de la postmodernitat?

No, perquè el llibre és molt postmodern: és la recreació d’un clàssic, potser irònicament (tot i que això ho haurà de jutjar el lector). Així i tot, el canvi en aquest llibre és gros respecte a *Twistanschauung*, que tenia molta pirotècnia pel que fa a les qüestions formals, i a la diversitat entre una narració i l’altra, que sembla que tinguin pares i mares diferents. Aquí jugo amb una forma més clàssica i convencional de novel·la. Això no vol dir que a partir d’ara jo hagi d’escriure d’aquesta manera. Em prenc cada projecte com un dissenyador gràfic, que és la meva formació professional. Com a dissenyador em ve un client amb un problema

de comunicació que he de solucionar. He d'adaptar les solucions al que em demana, en lloc d'expressar-me personalment.

Hi ha hagut, com a mínim, dues versions del llibre. La primera va ser de finals del 2011.

Jo n'hi dic la versió kamikaze. Estava molt impressionat per la pel·lícula de Hitchcock i em vaig posar a escriure.

No l'havies vist fins llavors?

Quan jo tenia sis o set anys, la meva mare no em va deixar veure la pel·li. Sembla una parida, però justament la pel·li de Hitchcock va d'una mare castradora. Això no vol dir que la meva mare en sigui, de castradora [riu]. A *Els ocells* hi ha una mica de sang i terror, i ella no volia que la veiés perquè en aquella època tenia malsons i problemes de fantasies sinistres. Van anar passant els anys i vaig oblidar la pel·lícula, fins que la vaig veure quan ja tenia 30 anys. Em va agradar tant que la vaig voler fer meva. Em va passar el mateix que quan cantes en karaoke: aquella cançó et fascina tant que la vols interpretar.

Per què no vas reescriure el llibre fins al cap de tres anys?

El donava per perdut. Sóc un tasta-olletes, i amb aquesta tonteria ja he deixat tres novel·les penjades entre *Twistanschauung* i *Els ocells*. Vaig tornar-hi cap a l'octubre del 2014. Em vaig adonar que tenia un esquelet de novel·la que podia ser un punt de partida per a una altra cosa.

Has trigat tant a tornar a publicar perquè la recepció del teu primer llibre no va ser la que esperaves? *Twistanschauung* va desaparèixer massa ràpid?

Jo tenia una vocació molt minoritària, però una vegada vaig començar a tenir *feedbacks* molt positius pensava que potser, a partir d'aquell punt, el llibre funcionaria millor i trobaria més lectors. Sense conèixer superbé la literatura catalana, tenia la sensació d'estar força sol. En aquells moments no hi havia Males Herbes ni l'esclat de les microeditorials.

A mi m'ha recordat –de tant en tant– a *Fin*, de David Monteagudo, que jugava amb les expectatives del lector a partir dels codis del gènere per trencar-los.

A *Els ocells* els personatges ironitzen sovint sobre les situacions. No és una novel·la de terror, però el suspens hi és important. Per què han desaparegut, els ocells? No hi ha l'ànim de fer un llibre de terror, perquè sempre que l'acció s'encamina cap a aquest gènere hi ha un gir que l'allunya. Una de les escenes de terror d'*Els ocells* és quan la Virgínia veu que el perímetre en què han desaparegut els ocells acaba en una línia recta, construint un quadrat. El terror acostuma a ser incompreensible, fosc i informe. A la meua novel·la, el terror és geomètric [riu]. No és un monstre, sinó que ve donat per la perfecció.

Una de les preguntes que es fa el llibre és si l'amor romàntic és possible, a llarg termini.

Hi ha un qüestionament de l'amor romàntic. Què n'ha quedat? Com és, en els nostres dies? Jo no ho sé, com és exactament, però els personatges representen diversos tipus d'amor actual. Antigament, et casaves, home i dona s'aparellaven i s'aguantaven fins al final, però la vida era més curta. Ara les nostres vides són més llargues, però les relacions de parella s'escurcen.

Un dels temes de fons de la teua novel·la és l'incest.

Sí! [riu]. El Vador ha ocupat la posició del seu pare, a casa seva. Està simbòlicament emparentat amb la seva mare. Les funcions d'aquesta família han sigut desplaçades: a més de ser la *parella* de la mare, el Vador fa de pare de la seva germana, la Mercedes, i de la seva neboda Judit, que va perdre els pares en un accident. A *Els ocells* de Hitchcock, la mare no deixa que les històries amoroses del fill triomfin. Per què? Perquè el fill és el seu home. L'actriu que va triar Hitchcock, Jessica Tandy, ha de fer el paper de ser més vella [tenia 54 anys], però alhora és una dona molt ben conservada: permet que hi hagi tensió sexual entre la mare i el fill.

NOPCA, Jordi (2019): «“El més proper al meu estil és la mal·leabilitat”», *Ara*, 09-02-2019, p. 44. Disponible en línia a: https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/ara/2019/ara_a2019m2d9p44sarallegim.pdf. [Consulta: 29 de novembre de 2019].

Un any després de l'esplèndida novel·la curta 'Els romanents', Víctor García Tur reuneix mitja dotzena de contes juganers, inspirats i

metaliteraris a ‘El país dels cecs’, que ha merescut l’últim premi Mercè Rodoreda

No és cap secret que a Víctor García Tur (Barcelona, 1981) li encanta experimentar amb obres i autors ja existents. *Els ocells* (Empúries, 2016) reinterpretava el conte de Daphne du Maurier –que Hitchcock va adaptar al cinema– i *Els romanents* (Empúries, 2018) connectava la rebel·lió adolescent amb diverses sectes medievals que van meravellar García Tur quan les va descobrir gràcies a l’assaig *En pos del milenio*, de Norman Cohn. A *El país dels cecs* (Proa, 2019) l’escriptor és fidel a la seva vocació exploradora i versiona Borges, sintonitza amb els mons paral·lels d’Ursula K. Le Guin, revela qui va ser l’autèntic –ehem– autor de *Moby Dick*, dispara contra la teoria de l’iceberg d’Ernest Hemingway i planteja un viatge a la Xina imperial del segle XVII.

Entre *Twistanschauung* (2009) i *Els ocells* van passar set anys. Segur que molts lectors i coneguts et preguntaven per què havies trigat tant a tornar a publicar. En canvi, els quatre últims anys has acabat tres llibres i ara et deuen demanar com és que ets tan prolífic.

El meu mètode de treball sempre ha estat obrir moltes carpetes. He anat abandonant projectes sobre la marxa. Aquests últims anys he aconseguit tancar més temes, tot i que tenia menys temps per escriure.

Vas presentar el llibre al Mercè Rodoreda amb el títol *Shanzhai*, una paraula xinesa que fa referència a la falsificació, sobretot de productes electrònics.

Veient algunes d’aquestes còpies t’adones que poden arribar a millorar l’original! El que he volgut fer a *El país dels cecs* –que finalment em va semblar un títol més bo que *Shanzhai*– ha estat agafar una sèrie de contes reeixits i fer-ne versions. La meva intenció no era millorar-los: m’interessava molt la idea de començar a copiar, però, en el procés de creació, tergiversar-ne la intenció inicial.

***L’iceberg de la teoria* parla de viatges en el temps per investigar Charles Dickens, Herman Melville i Ernest Hemingway.**

M’havien demanat un conte per a l’antologia *Punts de fuga* [Males Herbes, 2015] però va anar creixent amb tanta desmesura que no em vaig atrevir a enviar-lo. Volia homenatjar els autors maximalistes nord-americans i aquesta idea del

super size que tenen tan assumida. El primer autor que va publicar una gran novel·la americana va ser Herman Melville, amb *Moby Dick* [1851]. Ell va obrir el camí a molts autors que també han buscat fer novel·les llargues: Pynchon, Gaddis, Foster Wallace... L'ambició literària no va lligada a l'extensió. Hi ha contes curts que condensen tantes idees com una novel·la.

El país dels cecs té dos contes força llargs, dos d'extensió mitjana i dos de molt curts.

No hi ha una única manera de fer contes. Autors com Rodrigo Fresán et demostren que es pot ser torrencial i brillant alhora. La digressió no és un problema. L'escola de Hemingway, que diu que un conte havia de mostrar només una petita part de la història, és molt present, encara. A vegades funciona, però no sempre.

A cada conte obres una porta diferent. Així i tot, una de les preocupacions centrals és el temps.

Per poc que vegis la decadència pròpia o la del teu voltant el temps humà es converteix en un motiu de reflexió. Al llibre el temps hi apareix de formes molt diverses: a *El recaptador Jing* el temps és l'element màgic clau de tot el relat; a *L'iceberg de la teoria* parlo dels cronoestudis literaris, que neixen a partir de viatges en el temps per modificar la història de la literatura; a *El país dels cecs*, Borges pensa un temps més enllà de l'individu, molt més vast.

Hem d'especificar que aquest Borges que apareix al conte *El país dels cecs* es diu Jordi i viu exiliat des de fa anys a Buenos Aires.

Un dels meus motors creatius és el lema «*what if...?*». Què passaria si Borges hagués nascut a Catalunya i s'hagués instal·lat a l'Argentina? Com canviaria que hagués estat un autor en català?

Mirant-te l'exili català des del 1974 sembla que estableixis un paral·lelisme amb el present. ¿Podríem tornar a una situació com la del Borges del conte i tants altres exiliats?

Al conte mostro dues actituds molt diferents. El narrador és un patriota idealista: pensa que és inevitable que el règim franquista canviï. La visió de Jordi Borges – un home ancià i cec – és que els humans estem condemnats a repetir els errors i que la guerra tornarà.

I quina és la teva visió?

La meua vara de mesurar les coses políticament és Ursula K. Le Guin. El seu punt de vista era feminista, ecologista i anarquista. Així i tot, quan escrivia buscava els terrenys grisos, els que no tenien respostes fàcils. La seva literatura conté el dilema ètic, t'obliga a reflexionar per treure les teves conclusions.

Els mons està inspirat en ella.

I Le Guin alhora havia llegit molt Margaret Mead. La protagonista és una antropòloga que vol mostrar que la realitat no és només una. També planteja que els gèneres són construïts i que es pot sortir del binarisme home-dona. Potser no estem tan definits biològicament sinó a través de la cultura.

L'estil de cada conte és diferent.

El més proper al meu estil és la mal-leabilitat. Potser té a veure amb la meua professió de dissenyador gràfic: el client et busca perquè et pots adaptar a les possibilitats que et demana per a aquell encàrrec. També pot ser que m'avorreïxi ràpidament de mi mateix, i que això em porti a canviar de forma. Algun dia, quan tingui més llibres publicats, potser es veuran unes mateixes constants vitals en el que he escrit.

Hi haurà lectors que veuran una provocació en la reescriptura de *L'àlef*.

Al conte original de Jorge Luis Borges el personatge es queixa de com la seqüencialitat del llenguatge impedeix reflectir la simultaneïtat de l'Univers. Una manera de mostrar aquesta simultaneïtat era imprimir tot el conte a la mateixa pàgina. Espero que no em denunciïn, com ha passat en casos recents! L'obra de Borges convida a refer-la i reapropiar-te-la. La persecució legal dels últims anys contradiu el seu esperit.

GAILLARD, Valèria (2019): «Realisme vs fabulació», *Ara*, 22-06-2019, pp. 40-41. Disponible en línia a: https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/ara/2019/ara_a2019m6d22_p40sarallegim.pdf. [Consulta: 29 de novembre de 2019].

La narrativa catalana actual es fa ressò de dues tendències per aproximar-se a la realitat: una de realista, en què el principi de realitat és la regla d'or, i una altra, de tipus fabuladora, que explota els recursos de la ficció. Sis autors d'horitzons ben diversos defensen les seves opcions estètiques a l'hora d'enfrontar-se al «mamut» de la realitat: tres –Marta Rojals, Marta Orriols i Melcior Comes– segueixen la corda realista, tot fent les seves variacions estilístiques, i els altres tres –Víctor García Tur, Marina Espasa i Ramon Mas– s'aventuren pels viaranyis aliens a la realitat palpable i mesurable.

«El recurs al fantàstic és una eina molt poderosa»

Víctor García Tur

«Com a escriptor tendixo cap al fantàstic, tot i que no crec que es pugui parlar de dues escoles enfrontades: realisme vs. fantasia. Suposo que aquesta tendència em ve de llegir ciència-ficció quan m'estava formant com a lector, i això es nota en novel·les com *Els ocells*, que comença realista i es va tenyint de fantasia. M'interessa la irrupció del fantàstic i l'irreal que ho capgira tot. Com a escriptor et dona més joc per exagerar temes i forçar situacions que sorprenen el lector amb algun gir inesperat. M'agraden autors com Octavia E. Butler, Borges, Cortázar, Ursula K. Le Guin o Doris Lessing, que està entremig d'aquestes dues opcions: és realista, però en els seus relats passen coses estranyes. En tot cas, com a escriptor tens una història que vols tirar endavant i el recurs al fantàstic és una eina molt poderosa».

Víctor García Tur (Barcelona, 1981), autor d' 'El país dels cecs', 'Els romanents', 'Els ocells' i 'Twistanschauung', ha guanyat diversos premis com el Rodoreda de contes.

2.1.3. Entrevistes digitals i materials audiovisuals

- Notícia a Olot Televisió sobre el Premi Marian Vayreda 2015 de prosa narrativa per a la novel·la *Els ocells*, del 15 de juny de 2015. Vegeu-la [ací](#).
- Notícia a Olot Televisió sobre la publicació de la novel·la *Els ocells*, guanyadora del Premi Marian Vayreda 2015 de prosa narrativa, inclosa dins el certamen literari Ciutat d'Olot, del 21 de gener de 2016. Vegeu-la [ací](#).
- Booktrailer realitzat per la llibreria Serret de Vallderoures del Matarranya per a la presentació del llibre *Els ocells*. Vegeu-lo [ací](#).
- «Literatura e Inteligencia Artificial», macroxarrada a càrrec de Víctor García Tur, dins Eurocon 206 – Sala Raval – LEM: máquinas escribientes (SP). Vegeu-la [ací](#).
- Diàleg entre Víctor García Tur i Margarida Aritzeta, moderat per Jordi Milian, dins el I Seminari de Gèneres Fantàstics de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Vegeu-lo [ací](#).
- Entrevista a Víctor García Tur a *Terrícoles*, de Betevé, el 12 de febrer de 2019. Vegeu-la [ací](#).
- Diàleg literari entre Joan-Lluís Lluís i Víctor García Tur, moderat per Bel Olid, celebrat a la Biblioteca de Catalunya el 22 de febrer de 2019. Vegeu-lo [ací](#).
- Víctor García Tur llig un dels seus contes a la Llibreria 22 de Girona, el 23 de juliol de 2019. Vegeu-ho [ací](#).

2.2. ELS ROMANENTS: LA SINOPSI

Els romanents és una novel·la sobre l'enfrontament entre els pares i els fills. La família protagonista la forma una parella d'expunks i un adolescent adepte d'una peculiar tribu urbana que, per descomptat, els adults no comprenen. Tres veus alternen la narració: el soliloqui d'una mare que vol comprendre, els fragments d'un dietari adolescent i les improbables seccions d'un assaig titulat *Brevíssima relació de les heretgies*. Del contrapunt de veus en surt una novel·la inquietant, on el sinistre neix entre les quatre parets de la llar. L'heretgia succeeix a casa.

Extret de la contraportada.

2.3. *ELS ROMANENTS: ANÀLISI DE L'OBRA*

2.3.1. *Les citacions inicials i la dedicatòria*

El primer que observem en obrir la novel·la *Els romanents* –crèdits i títol a banda–, és una pàgina amb huit citacions inicials. Les reproduïm tot seguit:

The story told in this book ended some four centuries ago, but it is not without relevance to our own times.

NORMAN COHN, *The Pursuit of the Millennium*

Mommy, mommy, mommy, look at your son.

MUDHONEY, *Hate the Police*

A medida que os filhos crescem, a mãe deve diminuir de tamanho. Mas a tendência da gente é continuar a ser enorme.

CLARICE LISPECTOR, al diari *Jornal do Brasil*

Historically, the home has never been the haven its supporters have claimed it to be, not for women, not for children, and often not even for men.

ANN J. LANE, *The Charlotte Perkins Gilman Reader*

Los borrones, las tachaduras, las rayas insertas en el cuaderno de mano reproducen otro esquema singular: el de la mortificación de las pasiones registrado en el propio cuerpo de las monjas.

MARGO GLANTZ, *El entorno de Sor Juana*

Yet shall all bring about the end, till thy deeming of folly and ours shall be one, and thy hope and our hope; and then –the Day will have come.

WILLIAM MORRIS, *The Dream of John Ball*

I am of the opinion that what Freud calls an Oedipus complex is not altogether a one-sided affair, and that the «soul» of the parent is drawing upon the psychic vitality of the child.

Now that life was easier, they began to riot.

NIK COHN, *Awopbopaloobop Alopbamboom*

Aquestes citacions estan relacionades amb les temàtiques que ens trobarem al llarg de l'obra: el conflicte entre pares i fills; la constant justificació de la mare sobre l'actitud del fill; la coneixença del món per part del fill, així com la seua pròpia, per mitjà d'un dietari personal, o l'alteració de la monotonia i de la rutina familiars pels canvis de l'adolescència. No obstant això, sobta que, unes pàgines més avant, les citacions es repetisquen amb canvis importants: d'una banda, es modifiquen l'autoria i el títol de l'obra de la primera cita (ara Norman Cohn és Patrick Conway i l'obra s'anomena *A Brief Account of Heresy*), i l'autoria de la darrera (ara Nick Cohn esdevé Finn Conway), i, d'una altra, les altres citacions apareixen tacades. Entre aquestes dues pàgines amb els epígrafs, però, hi ha una dedicatòria i una breu explicació: «A la imprescindible família Cohn. Aquí Norman i Nik, transfigurats en Patrick i Finn».

Norman Cohn i Nik Cohn són pare i fill, respectivament: mentre que el primer fou un acadèmic britànic, historiador i escriptor, professor a la Universitat de Sussex, que publicà l'obra *The Pursuit of the Millennium*, en què se centra en les sectes fanàtiques mil·lenaristes que s'estengueren per Europa entre els segles XI i XV i com es poden lligar en els orígens de les ideologies del segle XX, el segon és un escriptor irlandés, pare del *rock writing* i cronista de la cultura urbana. A la novel·la, concretament al capítol «La foguera de vanitats», apareixen, transfigurats, el pare, en Patrick Conway, que ha escrit el llibre *Brevíssima relació de les heretgies – Moviments populars des dels bogomils fins a la Nova Jerusalem*, i el fill, en Finn Conway, autor d'*Awopbopaloobop Alopbamboom*. És gràcies a aquest fet –que Víctor García Tur haja volgut mantenir el títol original del llibre del fill– i a l'explicació que ens ha deixat en la dedicatòria, que arribem a entendre a què es devien les alteracions en les autories de les citacions.

En realitat, amb aquests canvis, l'autor ja ens dona des del principi la idea, la gran temàtica, que travessarà tota la novel·la: l'enfrontament entre pares i fills. De fet, la mare, que representa la figura de l'àrbitre, de qui està al mig del pare i del fill,

en el capítol esmentat de «La foguera de vanitats» ja ens comenta que, si bé el jove havia estat fan, per apropament generacional, de Finn Conway, ara es disposava a llegir l'obra del pare, de Patrick Conway, per entendre el seu propi fill. Una mostra més, com veurem tot seguit, del paper de mitjancera que compleix al llarg del llibre.

D'altra banda, tampoc no és casualitat que l'autor haja triat els noms de Patrick i de Finn per a representar el paper del pare i del fill, ni que la mare, quan ens conta com viu ella l'evolució de l'adolescència d'aquest, anomeni el pare –i marit– com a *P* i el fill com a *f*. Aquestes lletres, més enllà de servir com abreviatura dels rols familiars, coincideixen amb les inicials dels Conway.

2.3.2. Títol

Ja hem dit que la gran temàtica que recorre tota la novel·la és l'enfrontament entre pares i fills; de fet, la sinopsi ja ens ho assenyala. Això, per tant, ens permet considerar el títol d'*Els romanents* com a parcialment temàtic, atès que no ens dona cap pista clara sobre aquest conflicte paternofilial que llegirem, però sí que fa referència, per metonímia, al bàndol del fill, que serà un dels fundadors d'aquesta nova secta.

Els romanents són la nova heretgia que crea el jove protagonista amb els companys de classe i, per extensió, de l'institut. La primera vegada que apareix el terme en la novel·la és en l'entrada del dietari del 12 de maig:

Mundi terme appropinquante. Malgrat que som els elegits per a la salvació, encara som lluny de la purificació total. Si el judici es produís avui mateix, tal vegada la decisió no seria la desitjada. Arribat el moment, no hi ha dubte que serem el romanent dels justos, però caldrà aplicar-s'hi durament, desapropiar-nos de totes les coses mundanals, imposar-nos el mutisme, ferir la carn tossuda. I llavors sí, nosaltres els romanents sobreviurem a la culminació de la història. (2018: 62-63).

En el capítol següent, titulat «Capítol III. *ELS AMALRICIANS*», i extret de la *Brevíssima relació de les heretgies – Moviments populars des dels bogomils fins*

a la Nova Jerusalem, de Patrick Conway, que la mare consulta per entendre el fill, apareix el concepte gairebé en les mateixes paraules:

Per ell [Robert de Couçon] sabem que Guillem l'Orfebre profetitzà que ens els pròxims anys finaria la major part de la humanitat. La guerra i la fam causarien estralls. Per mandat diví, la terra s'obriria per a empassar-se els uns, del cel cauria una gropada de foc que abrasaria els altres. Només sobreviurien els cristians purs, «el romanent dels justos salvats». Els amalricians formarien una mena d'avançada de la nova Era de l'Esperit, però era qüestió de temps que una part de la humanitat –la part digna de ser salvada– en seguís els passos. (2018: 68)

Així doncs, s'autoproclamen «els romanents» perquè ells seran els que, després del judici final, després de la fi del món, hi «romandran». Per aquesta raó, han de seguir una sèrie de preceptes que, al seu torn, donaran nom a alguns dels capítols de la novel·la. En primer lloc, tenim l'origen de tot a «Un lloc al món», que és la recerca que tot jove inicia quan entra en l'adolescència; a continuació, la primera pauta en aquest camí, que és el pas al veganisme, a «No menjaràs carn»; tot seguit, el fet de tallar-se el cabell i de començar a vestir de color blanc com a sinònim de puresa a «Al zero»; després, descalçar-se i caminar sense sabates com a mode de penitència a «Peus inflats»; el següent precepte, el vot de «Silenci»; la crema de llibres i de possessions a «La foguera de vanitats», i, finalment, el descens al soterrani i l'aïllament del món exterior a «La caverna del no-veure», on se'ns apareixen els joves amb un ull o amb la boca cosits.

«Els romanents», per tant, representen una heretgia respecte a l'ortodòxia establerta. Ens ho explica la mare al final de la novel·la, quan confessa que esperava que el fill seguirà les pautes prototípiques de la joventut que vol menjar-se el món, però, lluny d'això, es troba el següent:

La joventut apagada. El desig mort. Una atmosfera a la qual no m'acabo d'acostumar, perquè quan jo feia càbales sobre com podria ser la pubertat d'*f*, m'esperava suor i malbaratament sexual, una desimboltura gairebé coreogràfica, l'ofensa fanfarrona del petar els dits; però no preveia pas aquesta immobilitat tan poc juvenil. (2018: 135)

Aquests «romanents» són uns joves marginals que no segueixen les normes establertes o que es pressuposen en l'etapa vital en què es troben. Des d'aquesta perspectiva, sí, podem parlar d'heretges. Per això, per entendre millor el comportament del fill, fulleja i ens aporta capítols d'heretgies de l'edat mitjana, les quals, al seu torn, donen títol als capítols restants: «Els adamites», «Els energúmens», «Els amalricians», «Els flagel·lants» i «Els anabaptistes de Münster».

Tot seguit, hi aportem més informació de cadascuna d'aquestes sectes o heretgies.

2.3.2.1. Els adamites

GRIJALBA, J. de (1842): «Adamitas», *Enciclopedia espanyola del siglo diez y nueve. Tomo 4*, Madrid, Boix Editor, pp. 54-59. Disponible en línia a: <http://www.filosofia.org/enc/sdn/sdn04054.htm>. [Consulta: 2 de desembre de 2019].

Adamitas o *Adamianos*. Por este nombre ha sido conocida una secta de herejes que pasa por originaria de los Basilidianos y de los Carpocranianos, la cual en diferentes siglos, con algunas modificaciones, se ha distinguido por lo desordenado y extravagante de sus doctrinas. Generalmente se da por fundador de la secta Adamita del siglo II, a Pródico; aunque, según debe creerse, había en aquel tiempo otros herejes que no seguían rigurosamente los desacordados preceptos y depravadas costumbres de aquel hombre excéntrico y original. Así parece acreditarlo la circunstancia de que algunos escritores han hablado de los Adamitas del siglo II, sin nombrar a Pródico; mientras otros han referido las extravagancias y excesos de herejes del mismo tiempo que no seguían absolutamente todos sus preceptos y formaban reuniones aparte.

San Ireneo, San Agustín, San Clemente de Alejandría, Teodoreto y otros varios, dan encontradas noticias de esta secta; y San Epifanio la coloca entre los Alogeanos y Sanseanos, después de los Montanistas y antes de los Teodoristas, hacia el fin del siglo II, suponiendo que el nombre de Adamitas les venía de un hombre llamado Adam que vivió en aquella época. Sin hacer mérito del Pródico que pasa por fundador, dice que los hombres y mujeres Adamitas asistían a sus congregaciones desnudos; que se sentaban reunidos para practicar sus

devociones, vanagloriándose de su continencia y haciendo profesión de vida monástica; que al que cometía alguna falta le echaban de la reunión, queriendo asemejar este acto al en que nuestro primer padre Adán, de quien tomaban el nombre, fue arrojado del Paraíso, por comer de la fruta del árbol prohibido; dice además que disculpaban su aversión al Sacramento del matrimonio, con la razón ingeniosa de que Adán no había conocido a su mujer hasta después de haber pecado y salido del Paraíso; y que ellos asimismo, puesto que la falta del primer hombre había sido reparada por el Creador, se encontraban en el primer estado de la inocencia original, no debiendo conocer ni admitir el matrimonio, y andando desnudos como Adán y Eva. [55] A sus templos, los llamaban *Paraísos*, por la analogía que en todo querían buscar con nuestros primeros padres.

Varias cuestiones se han suscitado sobre si los Adamitas del siglo II iban desnudos por las calles y parajes públicos y en todos tiempos, o solo cuando entraban en sus templos; negando algunos hasta que hubiesen admitido el precepto de la desnudez, siendo así que era una de las circunstancias características de los Adamitas sectarios de Pródico, cuando celebraban sus reuniones. San Epifanio, que es de los que aseguran la desnudez, se niega a que fuese con el objeto de imitar a nuestros padres Adán y Eva, y la atribuye más bien al deseo de excitar su incontinencia con el incentivo de la vista de opuestos sexos. Pero Clemente de Alejandría nos ofrece una prueba contra esta opinión, en cuanto a los Adamitas del siglo II, que no eran sectarios de Pródico, cuando dice que hacían quitar las luces de sus reuniones, para evitar la vergüenza que les hubiera ocasionado el verse de tal manera. Los sectarios de Pródico iban desnudos; y aunque apagaban también las luces, según parece, en sus reuniones, no por esto ha de asemejarseles a los Adamitas de que habla San Clemente-Alejandrino, pues seguían la costumbre de los Carpocratianos, haciendo la elección de la mujer que más les agradaba antes de entrar para entregarse después a oscuras a todo género de excesos.

También se cuestiona sobre si aceptaban o no la oración, y si hacían tal o cual exceso más o menos notable que los nombrados; y nosotros creemos que, distinguiendo la secta de Adamitas de Pródico, de la otra del mismo tiempo, deben atribuirse a la primera todas las herejías e incontinencias de que se habla

generalmente, y que con pocas excepciones fueron aceptadas por la segunda; la cual pudo abolir u olvidar algunas costumbres del fundador, entre ellas la de la desnudez.

El mismo San Ireneo, citado por Moreri, habla de algunos herejes (sin decir si eran sectarios de Pródico) que seguían las doctrinas de Basírides y Carpocrates, y permitían la poligamia y el uso de todas las viandas que se ofrecían a los dioses del paganismo. Precisamente estos hechos y los que refiere San Epifanio eran propios de la secta de Pródico, y puede muy bien creerse que hablaban de ella; sea lo que quiera, podemos asegurar que los herejes de que era jefe, se llamaban Adamitas, y que además de cometer los errores y excesos de que hemos hablado, no creían en la unidad de Jesucristo, ni en la necesidad y deber en que estamos de exponernos al martirio por sostener sus doctrinas; vanagloriándose al mismo tiempo de poseer libros secretos de Zoroastro.

En la Palestina han existido monjes que movidos por un exceso [56] de devoción, que puede hermanarse muy mal con los preceptos de la religión cristiana, llevaban desnudo el cuerpo como los adamitas, exceptuando las partes que el pudor impide nombrar. Estos solitarios, renunciaron a las costumbres de los demás hombres; solo tomaban el alimento indispensable para no perecer, el cual consistía en yerbas que pacían como los animales silvestres: viniendo con el tiempo a perder la figura y sentimientos naturales, hasta el punto de huir si se acercaban otras personas, ocultándose si eran perseguidos en escondrijos inaccesibles. Algunos que volvían al mundo, se asemejaban o querían imitar a los locos, comiendo en las tabernas y entrando en los baños públicos, donde conversaban, permitiéndose libertades y aun bañándose con el otro sexo; pero con la mayor insensibilidad y sin causarles la menor emoción los atractivos de las mujeres más hermosas. Según la opinión de Bayle, puede creerse muy bien que les costaría poco trabajo el hacerse los locos, y que acaso lo eran verdaderamente.

El Padre Jesuita Moreri, dice que se renovó la secta de los Adamitas, en Amberes, por Tandemo. Bayle le contradice, fundándose en que ni él ni sus sectarios admitieron por carácter distintivo la desnudez, y que antes gustaba mucho Tandemo de vestir con lujo y elegancia. Como algunas de las doctrinas de estos herejes, que vivieron muchos siglos después, pueden suponerse calcadas sobre las de los primeros Adamitas, no ha dudado Moreri en decir que se renovaron; y

concediendo que puede llamárseles Adamitas o Tandemos indiferentemente, referiremos algunas circunstancias que den a conocer los extravíos y aberraciones en que incurrieron, por la semejanza que tienen con las que hemos escrito de los sectarios de Pródico.

Esta secta tuvo origen en Amberes por los años de 1124, viniendo de Alemania Tandemo, y esparciendo rápidamente sus errores por las aldeas y entre las clases menos acomodadas del pueblo. Sus grandes dotes oratorias, la flexibilidad de su talento y la viveza de su imaginación, le dieron bien pronto una superioridad indisputable, aunque lego, entre todos los clérigos más notables de aquel tiempo. Se valió de todos los medios que podían convenir a su propósito, a fin de atraer a sus miras y fascinar a la multitud. La riqueza y buen gusto de los adornos de su persona, así como de su mesa, siempre bien servida y abundante, la afabilidad de sus modales, y la persuasiva elocuencia con que sabía insinuar sus doctrinas y hacerse amar de sus parciales, le proporcionaron bien pronto el poder capitanear tres mil hombres armados y decididos; con los cuales no titubeó en declararse propagador de sus extraviados dogmas, valiéndose de la fuerza, siempre que la persuasión y la astucia no eran bastantes a esparcir sus herejías y aberraciones; y dando muerte a todos los que no se declaraban partidarios de sus ambiciosos [57] y criminales propósitos. Sostenía que era un acto de espiritualismo, más bien que de sensualidad, el que se consumaba teniendo comercio carnal con una casada en presencia de su marido, o con una hija delante de su propia madre; y daba el primero, el ejemplo de tan impudente y perjudicial doctrina, empleando siempre la persuasión y luego la violencia para propagar sus dogmas, y halagando de este modo las pasiones de su soldadesca desenfrenada. No hacía distinción entre los ordenados y los legos, ni concedía virtud alguna al sacramento de la Eucaristía; y adquirió tal preponderancia y adoración con sus erróneas doctrinas, que fascinó a sus sectarios hasta el punto de lograr que mirasen como una gran fortuna el conseguir beber del agua en que se había bañado, y el poder procurarse alguna porción de ella, que muchos conservaban con el mayor esmero, adorándola como a una reliquia.

Daños no pequeños se hubieran seguido a la cristiandad de un enemigo tan atrevido y elocuente, si su muerte violenta no hubiese puesto fin a los excesos y herejías que propagaba, como el sueño dorado de su ambición y

engrandecimiento. Hallábase en un barco, en compañía de un sacerdote, que le dio un golpe en la cabeza, de cuyas resultas perdió la vida. Después de su muerte se emplearon mil medios, a fin de atraer al centro de la iglesia a sus sectarios; y aunque sus errores se habían extendido y arraigado lo bastante para que fuera posible extirparlos tan pronto como convenía, lo consiguió Norbert, conmoviendo y afectando de tal manera con predicciones y otros medios, a los Adamitas Tandemos de uno y otro sexo, que no solo renunciaron a sus doctrinas y extravíos, sino que devolvieron las hostias que conservaban ocultas después de diez años.

Aun tuvieron más analogía y semejanza los Picardos que los Tandemos, con los antiguos Adamitas, pues iban desnudos como ellos, no solo dentro de sus templos, sino por los sitios más públicos y a la luz del día.

En el siglo XV, pasó de Flandes a Alemania y penetró en Bohemia, un hombre llamado Picardo, que renovó y propagó con exceso los errores de los Adamitas, suponiéndose hijo de Dios y enviado suyo, como otro nuevo Adán, para que restableciera entre los hombres la ley de la naturaleza, que consistía, según él, en admitir la poligamia y llevar desnudas todas las partes del cuerpo. En poco tiempo tuvo infinitos prosélitos, a quienes alucinaba con misterios y milagros forjados con la mayor sutileza y apariencia de verdad. Entre sus sectarios se abolió el matrimonio, aceptando la obligación de pedir permiso a su jefe siempre que sentían inclinación y deseos de preferir a alguna mujer; lo cual hacían llevándola a su presencia de la mano, y diciendo ciertas palabras que eran la fórmula convenida, a las cuales contestaba Picardo: *marchad, creced y multiplicaos*. [58] Suponían que ningún hombre o mujer sobre la tierra era libre mas que ellos, o cuando mas los que llevasen el cuerpo enteramente desnudo.

Una isla de la ribera de Lusmik, a siete leguas de Tabor, fue el teatro principal de las herejías de los Adamitas-Picardos. El famoso general Ziscar, jefe de la plaza de armas de Tabor, atacó la isla, a causa de que cuarenta de los herejes habían salido armados a saquear las casas de la campiña, y dado muerte a más de doscientos habitantes. Sin grandes esfuerzos se apoderó de ella, e hizo pasar a cuchillo a todos los Picardos excepto dos, que conservaron la vida para poder dar noticias acerca de sus doctrinas y ceremonias religiosas. Todos mostraron la mayor serenidad y aun desprecio de la muerte en las horas que precedieron al

suplicio y en el acto de morir: muchas mujeres a quienes se perdonó la vida, no quisieron renunciar a sus costumbres licenciosas e incontinencia permitida por su secta, y sufrieron al fin la muerte en el fuego; siempre con valentía y hasta con semblante risueño y determinado, en medio de cánticos de alegría.

Por el mismo tiempo no faltó entre los anabaptistas quienes renovasen en Amsterdam la memoria de los Adamitas, dando lugar a ser confundidos con ellos, por aceptar la costumbre de ir desnudos, que ha sido generalmente el carácter distintivo de aquella secta. En 1535 hubo personas ricas, de familias distinguidas, que anduvieron desnudas por las calles, llegando su fanatismo hasta el extremo de subirse muchas de ellas a los árboles, permaneciendo en ellos sin tomar alimento alguno y esperando vanamente que el pan les bajase del cielo, hasta que venían a caer en tierra desfallecidas. El 13 de febrero de aquel año, tuvieron los anabaptistas una reunión compuesta de siete hombres y cinco mujeres, en la calle de las Salinas, casa de Juan Siberto; y el jefe, que era un hombre llamado Theodoreto Sertot que se suponía profeta, puesto de rodillas e inclinado al suelo, en acción de rogar a Dios, dijo: que había visto a su Majestad suprema, y oído su voz; que había recorrido el paraíso bajando a los infiernos, y que tenía datos por los cuales conocía infaliblemente que se acercaba el día del juicio final. En otra reunión tenida en el mismo día, conferenciaron y oraron cuatro horas; después de las cuales, el supuesto profeta Theodoreto, arrojó al fuego su casco, su coraza, y demás atavíos de su traje, para ofrecerlo en holocausto al Ser supremo, ordenando a los demás que siguiesen su ejemplo; lo cual fue ejecutado con la mayor exactitud. Después de esto, mandó a todos que imitaran lo que le viesan hacer, y se lanzó a la calle, seguido de sus compañeros, corriendo y dando gritos espantosos de venganza que alarmaron a la población, basta el punto de hacerla creer que era entrada a saco por los enemigos. [59] Pronto fueron aprisionados y conducidos ante los magistrados, después de ofrecerles ropas que desecharon con la mayor temeridad. Y en tanto se hicieron los mayores esfuerzos, hasta que se consiguió apagar el fuego que habían encendido al salir de casa de Juan Liberto, y cansaba los mayores estragos. En marzo del mismo año se dio muerte a los siete hombres, y no tardaron en seguirle al suplicio nueve de sus cómplices.

Otros herejes aparecieron también en Francia, en el reinado de Carlos V, (siglo XV), que iban desnudos como los Adamitas, y habitaron la Saboya y el Delfinado;

sin que pueda averiguarse la causa de haberseles puesto el nombre de Turlupinos (*Turlupins*). Entre los infinitos errores que sostenían muy semejantes a los de los Adamitas, pueden contarse, para dar una idea de estos herejes, el no admitir más que la oración mental, y el consumir el acto carnal en medio del día y en los parajes más públicos. Por lo demás afectaban mucho cierto aire de espiritualismo, que se avenía mal con sus costumbres cínicas; y dieron por sí propios a su asociación, el título de *Fraternidad de los pobres*. Pero afortunadamente aunque hicieron bastantes prosélitos, no tardó en verse libre de ellos la cristiandad.

2.3.2.2. Els energúmens

GARCÍA MARTÍNEZ, F. J. (2018): «La revolución inglesa. Parte IV. Los movimientos sectarios», *Asamblea digital*, 27-03-2018. Disponible en línea a: <https://asambleadigital.es/la-revolucion-inglesa-parte-iv-los-movimientos-sectarios/>. [Consulta: 2 de diciembre de 2019].

Ranters

Los *Ranters*, cuya traducción aproximada sería «delirantes» o «extravagantes», se caracterizaban por su vida licenciosa. Su lugar de culto favorito era la taberna, donde bebían cerveza y fumaban tabaco hasta el «delirio». Además, consideraban las relaciones sexuales fuera del matrimonio como algo natural, así como el uso de continuas blasfemias. A muchos *Seekers* se les consideraba *Ranters* y viceversa. La blasfemia era considerada como una expresión simbólica de libertad con respecto a la moralidad, era un acto de desafío a Dios y a la sociedad de ética puritana. Al poco tiempo, el parlamento sacaba leyes para cerrar tabernas y cervecerías. El origen social de este grupo parece ser el típico del pueblo llano: campesinos y artesanos expulsados de sus chozas que terminaban en grandes ciudades, en donde se organizaban en grupos religiosos cada vez más radicales. Al igual que los *Seekers*, no había ningún líder teórico ni organización, y su nombre se debe más a como lo nombraban sus detractores. En su conjunto, es muy difícil extraer principios coherentes o comunes, siendo su principal argumento alardear de su libertad.

Esta libertad hacía escribir interesantes panfletos en donde se decía que Dios estaba también en las cosas diabólicas; otros negaban la existencia de Dios y los ángeles, así como el juicio final o la resurrección, y, por consiguiente, el pecado no era algo tan horrible. Otros se preguntaban que si Dios era omnipresente ¿por qué permitía el mal? Pensaban además que el juicio final era un invento para tener al pueblo atemorizado. En 1650, el parlamento sacó unas leyes contra las blasfemias: se prohibía «la negación de la necesidad de la rectitud civil y moral entre los hombres», así como igualarse a Dios o negar actitudes «vergonzantes» como el adulterio, la embriaguez, etc.

Muchos *ranter*s fueron condenados a muerte, aunque solían retractarse en los tribunales; la resistencia hasta la muerte exigía una ideología mucho más profunda y coherentemente elaborada. Además, valoraban mucho su única vida.

Abizer Coppe fue un destacado *ranter*, y como otros, predicaba en el ejército, donde exhortaba que Dios era un nivelador que cambiaría el mundo. Para él, «*estar borracho todos los días y yacer con putas no era peor que despojar de su dinero a los pobres campesinos*». Obligado a rectificar por una comisión del parlamento, tuvo que admitir que la fornicación y la obscenidad eran pecado. Para él, los peores pecados eran el orgullo, la hipocresía, la opresión, la tiranía, la crueldad y el desprecio hacia los pobres.

Otro conocido *ranter* fue Lawrence Clarkson. Luchó en el ejército parlamentario y después se hizo predicador itinerante. Escribía manifiestos niveladores al pueblo llano contra la nobleza y la *gentry*: «*Vuestra esclavitud es su libertad, vuestra pobreza es su prosperidad, la paz es su ruina pues se enriquecen con la guerra*». También clamaba en contra de los impuestos pues «*roban a los pobres para pagar a los ricos*».

A veces los *ranter*s se unieron con otras comunidades, como con los «cavadores» de Winstanley. La vida libertina de estos trajo algunos problemas. Según Winstanley daban «demasiada importancia a la bebida y las mujeres», la promiscuidad separó muchas familias y aparecieron las enfermedades venéreas. Además, su estilo de vida sin compromisos hacía que el resto de la comunidad tuviera que hacer las obligaciones que ellos no realizaban.

Con el tiempo se empezó a confundir *ranter*s con cavadores, lo que obligó a Winstanley a marcar las diferencias, aunque les criticó dejó claro que «*nadie*

intente acabar con ese influjo de los ranter imponiendo un castigo; si necesitas castigar mira entonces si tu estás sin pecado». Parece que estas experiencias fueron las que llevaron a Winstanley a modificar su ideología, convenciéndose de la necesidad de tener leyes y autoridades en su comunidad ideal. Al no estar organizados, no sabemos muy bien lo que pasó después de 1651, cuando los principales líderes fueron eliminados o se escondieron, cambiándose el nombre o exiliándose.

2.3.2.3. Els amalricians

BECKET, J. J. (1907): «Amalricians», *The Catholic Encyclopedia*. Vol. 1, New York, Robert Appleton Company. Disponible en línea a: <http://catholicencyclopedia.newadvent.com/cathen/01379b.htm>. [Consulta: 2 de diciembre de 2019].

Traduït al castellà per Estela Sánchez Viamonte.

An heretical sect founded towards the end of the twelfth century, by Amaury de Bène or de Chartres (Lat., *Almaricus, Amalricus, Amauricus*), a cleric and professor in the University of Paris, who died between 1204 and 1207. The Amalricians, like their founder, professed a species of pantheism, maintaining, as the fundamental principle of their system, that God and the universe are one; that God is everything and everything is God. This led them, naturally, to the denial of Transubstantiation, the confounding of good and evil—since good and sinful acts, so called, are equally of God—and to the consequent rejection of the laws of morality. They held, besides, peculiar views on the Trinity, distinguishing three periods in the Divine economy with regard to man; the reign of the Father, become incarnate in Abraham, which lasted until the coming of Christ; the reign of the Son, become incarnate in Mary, which had endured until their own time; and the reign of the Holy Ghost, which, taking its beginning from the dawn of the twelfth century, was to last until the end of time. Unlike the Father and the Son, the Holy Ghost was to become incarnate, not merely in one individual of mankind, but in every member of the human race. Moreover, as the Old Law had lost its efficacy at the coming of Christ, so, in their day, the law of

the Gospel was to be supplanted by the interior guidance of the Holy Ghost, indwelling in each human soul. In consequence of this they rejected the sacraments as obsolete and useless. Those in whom the Holy Spirit had already taken up His abode were called «the spiritualized», and were supposed to be already enjoying the life of the Resurrection. The signs of this interior illumination were the rejection of faith and hope, as tending to keep the soul in darkness, and the acceptance, in their place, of the light of positive knowledge. It followed from this, that in knowledge and the acquisition of new truths consisted their paradise; while ignorance, which meant adherence to the old order of things, was their substitute for hell.

The Amalricians, though including within their ranks many priests and clerics, succeeded for some time in propagating their errors without being detected by the ecclesiastical authorities. At length, through the efforts of Peter, Bishop of Paris, and the Chevalier Guérin, an adviser of the king, to both of whom secret information of the affair had been given, the inner workings of the sect were laid bare, and the principals and proselytes were arrested. In the year 1210 a council of bishops and doctors of the University of Paris assembled to take measures for the punishment of the offenders. The ignorant converts, including many women, were pardoned. Of the principals, four were condemned to imprisonment for life. Ten others, priests and clerics, who had obstinately refused to retract their errors, after being publicly degraded, were delivered to the secular authority and suffered the penalty of death by fire. Five years later (1215) the writings of Aristotle, which had been distorted by the sectaries in support of their heresy, were forbidden to be read either in public or in private. Regarding the scope of this prohibition, see UNIVERSITY OF PARIS

Amaury himself, though dead some years, did not escape the penalty of his heresy. Besides being included in the condemnation of his disciples, in the council of 1210 special sentence of excommunication was pronounced against him, and his bones were exhumed from their resting-place and cast into unconsecrated ground. His doctrine was again condemned by Pope Innocent III in the Fourth Lateran Council (1215) «as insanity rather than heresy», and Pope Honorius III condemned (1225) the work of Scotus Erigena, «De Divisione

Naturæ», from which Amaury was supposed to have derived the beginnings of his heresy.

2.3.2.4. Els flagel·lants

TOKE, L. (1909): «Flagellants», *The Catholic Encyclopedia. Vol. 6*, New York, Robert Appleton Company. Disponible en línia a: <http://www.newadvent.org/cathen/06089c.htm>. [Consulta: 2 de desembre de 2019].

Traduït al castellà per Pedro Royo.

A fanatical and heretical sect that flourished in the thirteenth and succeeding centuries, Their origin was at one time attributed to the missionary efforts of St. Anthony of Padua, in the cities of Northern Italy, early in the thirteenth century; but Lempp (*Zeitschrift für Kirchengeschichte*, XII, 435) has shown this to be unwarranted. Every important movement, however, has its forerunners, both in the idea out of which it grows and in specific acts of which it is a culmination. And, undoubtedly, the practice of self-flagellation, familiar to the folk as the ascetic custom of the more severe orders (such as the Camaldolese, the Cluniacs, the Dominicans), had but to be connected in idea with the equally familiar penitential processions popularized by the Mendicants about 1233, to prepare the way for the great outburst of the latter half of the thirteenth century. It is in 1260 that we first hear of the Flagellants at Perugia. The terrible plague of 1259, the long-continued tyranny and anarchy throughout the Italian States, the prophecies concerning Antichrist and the end of the world by Joachim of Flora and his like, had created a mingled state of despair and expectation among the devout lay-folk of the middle and lower classes. Then there appeared a famous hermit of Umbria, Raniero Fasani, who organized a brotherhood of «Disciplinati di Gesù Cristo», which spread rapidly throughout Central and Northern Italy. The brotherhoods were known by various names in various localities (Battuti, Scopatori, Verberatori, etc.), but their practices were very similar everywhere. All ages and conditions were alike subject to this mental epidemic. Clergy and laity, men and women, even children of tender

years, scourged themselves in reparation for the sins of the whole world. Great processions, amounting sometimes to 10,000 souls, passed through the cities, beating themselves, and calling the faithful to repentance. With crosses and banners borne before them by the clergy, they marched slowly through the towns. Stripped to the waist and with covered faces, they scourged themselves with leathern thongs till the blood ran, chanting hymns and canticles of the Passion of Christ, entering the churches and prostrating themselves before the altars. For thirty-three days and a half this penance was continued by all who undertook it, in honour of the years of Christ's life on earth. Neither mud nor snow, cold nor heat, was any obstacle. The processions continued in Italy throughout 1260, and by the end of that year had spread beyond the Alps to Alsace, Bavaria, Bohemia, and Poland. In 1261, however, the ecclesiastical and civil authorities awoke to the danger of such an epidemic, although its undesirable tendencies, on this occasion, were rather political than theological. In January the pope forbade the processions, and the laity realized suddenly that behind the movement was no sort of ecclesiastical sanction. It ceased almost as quickly as it had started, and for some time seemed to have died out. Wandering flagellants are heard of in Germany in 1296. In Northern Italy, Venturino of Bergamo, a Dominican, afterwards beatified, attempted to revive the processions of flagellants in 1334, and led about 10,000 men, styled the «Doves», as far as Rome. But he was received with laughter by the Romans, and his followers deserted him. He went to Avignon to see the pope, by whom he was promptly relegated to his monastery, and the movement collapsed.

In 1347 the Black Death swept across Europe and devastated the Continent for the next two years. In 1348 terrible earthquakes occurred in Italy. The scandals prevalent in Church and State intensified in the popular mind the feeling that the end of all things was come. With extraordinary suddenness the companies of Flagellants appeared again, and rapidly spread across the Alps, through Hungary and Switzerland.

In 1349 they had reached Flanders, Holland, Bohemia, Poland, and Denmark. By September of that year they had arrived in England, where, however, they met with but little success. The English people watched the fanatics with quiet interest, even expressing pity and sometimes admiration for their devotion; but

no one could be induced to join them, and the attempt at proselytism failed utterly. Meanwhile in Italy the movement, in accordance with the temperament of the people, so thorough, so ecstatic, yet so matter-of-fact and practical in religious matters, spread rapidly through all classes of the community. Its diffusion was marked and aided by the popular *laudi*, folk-songs of the Passion of Christ and the Sorrows of Our Lady, while in its wake there sprang up numberless brotherhoods devoted to penance and the corporal works of mercy. Thus the «Battuti» of Siena, Bologna, Gubbio, all founded *Case di Dio*, which were at once centres at which they could meet for devotional and penitential exercises, and hospices in which the sick and destitute were relieved. Though tendencies towards heresy soon became apparent, the sane Italian faith was unfavourable to its growth. The confraternities adapted themselves to the permanent ecclesiastical organization, and not a few of them have continued, at least as charitable associations, until the present day. It is noticeable that the songs of the *Laudesi* during their processions tended more and more to take on a dramatic character. From them developed in time the popular mystery-play, whence came the beginnings of the Italian drama.

As soon, however, as the Flagellant movement crossed the Alps into Teutonic countries, its whole nature changed. The idea was welcomed with enthusiasm; a ceremonial was rapidly developed, and almost as rapidly a specialized doctrine, that soon degenerated into heresy. The Flagellants became an organized sect, with severe discipline and extravagant claims. They wore a white habit and mantle, on each of which was a red cross, whence in some parts they were called the «Brotherhood of the Cross». Whosoever desired to join this brotherhood was bound to remain in it for thirty-three and a half days, to swear obedience to the «Masters» of the organization, to possess at least four pence a day for his support, to be reconciled to all men, and, if married, to have the sanction of his wife. The ceremonial of the Flagellants seems to have been much the same in all the northern cities. Twice a day, proceeding slowly to the public square or to the principal church, they put off their shoes, stripped themselves to the waist and prostrated themselves in a large circle. By their posture they indicated the nature of the sins they intended to expiate, the murderer lying on his back, the adulterer on his face, the perjurer on one side holding up three fingers, etc. First they were beaten by the «Master», then, bidden solemnly in a prescribed form to rise, they

stood in a circle and scourged themselves severely, crying out that their blood was mingled with the Blood of Christ and that their penance was preserving the whole world from perishing. At the end the «Master» read a letter which was supposed to have been brought by an angel from heaven to the church of St. Peter in Rome. This stated that Christ, angry at the grievous sins of mankind, had threatened to destroy the world, yet, at the intercession of the Blessed Virgin, had ordained that all who should join the brotherhood for thirty-three and a half days should be saved. The reading of this «letter», following the shock to the emotions caused by the public penance of the Flagellants, aroused much excitement among the populace. In spite of the protests and criticism of the educated, thousands enrolled themselves in the brotherhood. Great processions marched from town to town, with crosses, lights, and banners borne before them. They walked slowly, three or four abreast, bearing their knotted scourges and chanting their melancholy hymns. As the number grew, the pretences of the leaders developed. They professed a ridiculous horror of even accidental contact with women and insisted that it was of obligation to fast rigidly on Fridays. They cast doubts on the necessity or even desirability of the sacraments, and even pretended to absolve one another, to cast out evil spirits, and to work miracles. They asserted that the ordinary ecclesiastical jurisdiction was suspended and that their pilgrimages would be continued for thirty-three and a half years. Doubtless not a few of them hoped to establish a lasting rival to the Catholic Church, but very soon the authorities took action and endeavoured to suppress the whole movement. For, while it was thus growing in Germany and the Netherlands, it had also entered France.

At first this *fatuus novus ritus* was well received. As early as 1348, Pope Clement VI had permitted a similar procession in Avignon in entreaty against the plague. Soon, however, the rapid spread and heretical tendencies of the Flagellants, especially among the turbulent peoples of Southern France, alarmed the authorities. At the entreaty of the University of Paris, the pope, after careful inquiry, condemned the movement and prohibited the processions, by letters dated 20 Oct., 1349, which were sent to all the bishops of France, Germany, Poland, Sweden, and England.

This condemnation coincided with a natural reaction of public opinion, and the Flagellants, from being a powerful menace to all settled public order, found themselves a hunted and rapidly dwindling sect. But, though severely stricken, the Flagellant tendency was by no means eradicated. Throughout the fourteenth and fifteenth centuries there were recrudescences of this and similar heresies. In Germany, about 1360, there appeared one Konrad Schmid, who called himself Enoch, and pretended that all ecclesiastical authority was abrogated, or rather, transferred to himself. Thousands of young men joined him, and he was able to continue his propaganda till 1369, when the vigorous measures of the Inquisition resulted in his suppression. Yet we still hear of trials and condemnations of Flagellants in 1414 at Erfurt, in 1446 at Nordhausen, in 1453 at Sangerhausen, even so late as 1481 at Halberstadt. Again the «Albati» or «Bianchi» are heard of in Provence about 1399, with their processions of nine days, during which they beat themselves and chanted the «Stabat Mater». At the end of the fourteenth century, too, the great Dominican, St. Vincent Ferrer, spread this penitential devotion throughout the north of Spain, and crowds of devotees followed him on his missionary pilgrimages through France, Spain, and Northern Italy.

In fact, the great outburst of 1349, while, perhaps, more widespread and more formidable than similar fanaticisms, was but one of a series of popular upheavals at irregular intervals from 1260 until the end of the fifteenth century. The generating cause of these movements was always an obscure amalgam of horror of corruption, of desire to imitate the heroic expiations of the great penitents, of apocalyptic vision, of despair at the prevailing corruption in Church and State. All these things are smouldering in the minds of the much-trying populace of Central Europe. It needed but a sufficient occasion, such as the accumulated tyranny of some petty ruler, the horror of a great plague, or the ardent preaching of some saintly ascetic, to set the whole of Christendom in a blaze. Like fire the impulse ran through the people, and like fire it died down, only to break out here and there anew. At the beginning of each outbreak, the effects were generally good. Enemies were reconciled, debts were paid, prisoners were released, ill-gotten goods were restored. But it was the merest revivalism, and, as always, the reaction was worse than the former stagnation. Sometimes the movement was more than suspected of being abused for political ends, more often it exemplified

the fatal tendency of emotional pietism to degenerate into heresy. The Flagellant movement was but one of the manias that afflicted the end of the Middle Ages; others were the dancing-mania, the Jew-baiting rages, which the Flagellant processions encouraged in 1349, the child-crusades, and the like. And, according to the temperament of the peoples among whom it spread, the movement became a revolt and a fantastic heresy, a rush of devotion settling soon into pious practices and good works, or a mere spectacle that aroused the curiosity or the pity of the onlookers.

Although as a dangerous heresy the Flagellants are not heard of after the fifteenth century, their practices were revived again and again as a means of quite orthodox public penance. In France, during the sixteenth century, we hear of White, Black, Grey, and Blue Brotherhoods. At Avignon, in 1574, Catherine de' Medici herself led a procession of Black Penitents. In Paris, in 1583, King Henry III became patron of the «Blancs Battus de l'Annonciation». On Holy Thursday of that year he organized a great procession from the Augustinians to Notre-Dame, in which all the great dignitaries of the realm were obliged to take part in company with himself. The laughter of the Parisians, however, who treated the whole thing as a jest, obliged the king to withdraw his patronage. Early in the seventeenth century, the scandals arising among these brotherhoods caused the Parliament of Paris to suppress them, and under the combined assaults of the law, the Gallicans, and the sceptics, the practice soon died out. Throughout the seventeenth and eighteenth centuries Flagellant processions and self-flagellation were encouraged by the Jesuits in Austria and the Netherlands, as well as in the far countries which they evangelized. India, Persia, Japan, the Philippines, Mexico, and the States of South America, all had their Flagellant processions; in Central and South America they continue even to the present day, and were regulated and restrained by Pope Leo XIII. In Italy generally and in the Tyrol similar processions survived until the early years of the nineteenth century; in Rome itself they took place in the Jesuit churches as late as 1870, while even later they occurred in parts of Tuscany and Sicily. Always, however, these later Flagellant processions have taken place under the control of ecclesiastical authority, and must by no means be connected with the heretical epidemic of the later Middle Ages.

2.3.2.5. Els anabaptistes de Münster

CALVO, W. (2011): «Münster, Anabaptistas en», *Enciclopedia de la Historia de la Iglesia*, Madrid, Iglesia Evangélica Pueblo Nuevo. Disponible en línea a: https://www.iglesiapueblonuevo.es/index.php?codigo=enc_munster. [Consulta: 2 de diciembre de 2019].

Fermento humanista, social y religioso

El movimiento anabaptista en Münster surgió de la Reforma en esa ciudad y a su vez tuvo estrechas relaciones con las tendencias revolucionarias dentro de la ciudad. Las facciones opuestas eran, por un lado, la ciudad representada por el consejo y el obispo o el capítulo de la catedral, así como los patricios, y por otro los gremios y el pueblo común. Fue durante la batalla entre esas diferentes facciones por el liderazgo cuando la chispa de la Reforma se encendió en Münster. Comerciantes, especialmente de Francfort, parece que primero trajeron el mensaje; las influencias evangélicas procedentes principalmente de monjes agustinos en las ciudades vecinas habían tenido su efecto, mientras que el humanismo preparó el camino. A instigación de Rudolph von Langen, la escuela catedralicia en Münster había extendido desde 1500, por la enseñanza proporcionada en latín y griego, su influencia ampliamente. Entre los primeros que comenzaron en Münster a confesar opiniones religiosas que se apartaban del catolicismo estuvieron los humanistas Johann Glandrop y Adolf Clarenbach, maestro en la escuela de San Martín. Peter Gymnich de Aix-la-Chapelle, un distinguido erudito y canónigo de San Martín, había estado en relaciones de amistad con Lutero desde 1520; Arnold Bellholt, un patricio, tuvo relaciones similares con Carlstadt. En 1524 la Reforma parece haber sido públicamente proclamada y defendida por los predicadores de las distintas iglesias en Münster. En 1525 tuvo lugar el primer estallido del fermento suprimido, siendo un elemento significativo la unión entre los intereses sociales y religiosos. El ímpetu lo dio la revuelta de los campesinos que desde el Rin llegó hasta las inmediaciones de Münster. A instigación de los gremios, el pueblo el 22 mayo de 1525 atacó infructuosamente el rico monasterio de Niesing; a pesar de este fracaso los gremios demandaron la abolición de la competencia económica del monasterio.

El movimiento se difundió, adoptando los gremios y el pueblo común los denominados Artículos de Francfort que presentaron al consejo de la ciudad, en los que expresaban sus demandas de reformas sociales y religiosas de largo alcance, tales como la abolición de la jurisdicción espiritual sobre las ciudades y la inmunidad del clero. Bajo presión del consejo, el capítulo firmó algunos artículos, pero inmediatamente dejó la ciudad y presentó al obispo un escrito de queja, mientras el consejo abolió la competencia económica entre los gremios y el monasterio de Niesing, confiscando los telares y retirando las anualidades.

Bernhard Rothmann; los Dieciséis Artículos

Sin embargo, una vez que la insurrección de los campesinos hubo sido suprimida sucedió una reacción. Baja la presión del arzobispo de Colonia el consejo se vio obligado a sacrificar los artículos de 1525 y a restaurar a los monasterios sus antiguos privilegios. Tras la restauración del *statu quo ante*, el capítulo de la catedral regresó a la ciudad y los predicadores evangélicos fueron expulsados. Pero con esas medidas represivas el movimiento anticlerical de ninguna manera fue vencido; la discordia entre el obispo Friedrich von Wied y el capítulo de la catedral dio ocasión a un nuevo movimiento evangélico bajo el liderazgo de Bernhard Rothmann, no en Münster mismo sino ante las puertas de la ciudad, en el territorio del obispo, en St. Mauritz (1531). Rothmann había nacido hacia 1495 en Stadtlohn en el obispado de Münster, educado en su ciudad natal, en Münster y Deventer, siendo durante un tiempo maestro y estudiando luego en la universidad de Maguncia. En 1529 era predicador en St. Mauritz, pero pronto se unió a la facción evangélica, convirtiéndose en su líder. Aumentó la excitación entre el pueblo cuando se conoció el carácter de sus sermones en toda la ciudad; en la noche del Viernes Santo, en 1531, una turba entró en su iglesia, profanó los altares y levantó en el cementerio un púlpito para Rothmann, quien desafió todos los mandatos prohibitivos del capítulo. Al extenderse el movimiento, la facción protestante se propuso unirse con los evangélicos de todo el imperio. Para este propósito, Rothmann visitó Wittenberg (donde conoció a Melanchthon), Spira, Estrasburgo (donde conoció a Capito y Schwenckfeld) y tal vez también Marburgo. Tras su regreso predicó abiertamente la doctrina luterana. Los desacuerdos entre el capítulo de la catedral y el obispo fueron favorables a la actividad de Rothmann, pero en 1532 se vio obligado a huir. La confesión de

Rothmann, que fue impresa y distribuida en todas partes, delata en forma y contenido la influencia de Melanchthon, de la Confesión de Augsburgo, pero también la de Zwinglio y no menos de los anabaptistas. En febrero de 1532 los seguidores de Rothmann irrumpieron en la iglesia de San Lamberto, constituyéndose una congregación evangélica. La facción opositora católica, incapaz de tomar medidas efectivas contra los gremios y el pueblo, se sintió grandemente aliviada con la dimisión de Friedrich von Wield como obispo el 24 de marzo de 1532. Su sucesor, el duque Erich de Braunschweig-Grubenhagen, obispo de Paderborn y Osnabrück había suprimido vigorosamente el movimiento evangélico en sus territorios, pero su súbita muerte el 14 de mayo frustró todas las esperanzas de los católicos y proporcionó la ocasión para un nuevo avance evangélico. El nuevo obispo Franz de Waldeck, al mismo tiempo obispo de Minden y Osnabrück, exigió la retirada de los predicadores evangélicos y la restauración de la adoración católica (28 de junio), pero los ciudadanos formaron una liga para la protección de Rothmann y eligieron un comité de 36 hombres con el propósito de obtener no sólo el permiso de predicar el evangelio libremente, sino también su solo reconocimiento en la ciudad. En un acuerdo formal el consejo se comprometió a proteger el evangelio y solicitó al clero católico que refutara a Rothmann con la Escritura. Al rechazar una disputa, los oficios de todas las iglesias de la ciudad, con la excepción de la catedral, se llenaron de predicadores evangélicos (10 de agosto) mientras que el pueblo destruyó cuadros y altares. Los evangélicos ya habían buscado la protección del landgrave Felipe de Hesse, quien, en las inmediaciones de Münster, había ejercido su influencia a favor del evangelio. En dos cartas del 30 de julio, dirigidas al consejo y al obispo, Felipe se había propuesto reconciliar a los oponentes permitiendo la predicación evangélica, pero continuando al mismo tiempo los ingresos del clero católico. A solicitud de Rothmann, con fecha 16 de julio, dos predicadores evangélicos, Gottfried Stralen y Peter Wertheim, habían sido enviados a Münster. No obstante, el obispo exigió el regreso de la ciudad al catolicismo, apelando al edicto de Worms y al resultado de la dieta de Augsburgo, mientras que los evangélicos se apoyaban en el *Interim* de la dieta de Nuremberg (1532) y el mandato imperial de Regensburg (3 de agosto de 1532). Un intento de la ciudad para promover la intervención de la Liga de Esmalcalda fracasó. El 16 de agosto, Rothmann y los otros predicadores evangélicos presentaron

dieciséis artículos sobre los «abusos» de la Iglesia católica, mostrando una inclinación hacia el zwinglianismo, especialmente en la idea de la Cena del Señor. A pesar de los avisos de Lutero y Melanchthon, Rothmann administró la Cena con vino y pan de trigo que sería partido por los comulgantes. El consejo nada tenía que hacer sino someterse y pedir a los católicos no oficiar en la catedral en Navidad y no administrar el bautismo. Un fructífero ataque de la ciudad vecina de Telgt en la noche del 26 de diciembre entregó a casi toda la aristocracia episcopal y algunos patricios de Münster en manos de los evangélicos. Debido a la intervención del landgrave Felipe, se logró un tratado de paz entre la ciudad y el obispo el 14 de febrero de 1533. Hasta la decisión de un concilio cristiano general libre, las seis iglesias de Münster con sus ingresos y el derecho de suplir las vacantes le fue dado a los ciudadanos para el servicio evangélico, mientras que al obispo, al capítulo de la catedral y a los otros colegas les fue permitido adherirse incondicionalmente a su religión. Pero al mismo tiempo cuando los evangélicos habían obtenido suficientes concesiones para llevar a cabo su obra de reforma sobre sólidas bases, surgieron las discordias entre ellos mismos. Los elementos extremistas, hasta entonces en segundo plano, obtuvieron el control y ejercieron influencia incluso sobre el mismo Rothmann.

Entrada de los elementos extremistas

El comienzo del extremismo en Münster está velado en la oscuridad. Indudablemente los movimientos de los entusiastas en las inmediaciones ejercieron alguna influencia, llegando el momento decisivo a finales de 1532, cuando a consecuencia de las medidas tomadas por el gobierno de Jülich, los denominados predicadores Wassenberg fueron a Münster; eran hombres que, como Heinrich Roll, Dionysius Vinne y otros, que estaban influenciados más o menos por Melchior Hoffmann, sostenían una concepción espiritualista de la Cena y tenían en baja estima el bautismo de niños. Pero mayor que la de Hoffmann fue la influencia de Erasmo, Carlstadt y Gerhard Westerburg sobre los predicadores Wassenberg. Hay evidencia de que los escritos de Hüllmaier eran también conocidos en esos círculos. No hay evidencia de que ninguno de los predicadores Wassenberg hubieran adoptado distintivamente las ideas de Hoffmann hasta después de la llegada a Münster de los emisarios de Mathys. Las ideas y métodos de Mathys deben distinguirse de los de Hoffmann. Mientras que

éste era milenarista y predijo el establecimiento del reino de Dios en Estrasburgo, no llegó al punto de declarar que el tiempo había llegado para el establecimiento forzoso del reino y el exterminio de los impíos. Encontró un apoyo entre los gremios, y Rothmann, aunque al principio era oponente de los entusiastas, satisfizo sus demandas en los dieciséis artículos. Por tanto, había por un lado una facción luterana conservadora, que reconocía al consejo como la autoridad evangélica, dirigida por Johann von der Wieck, que procuraba una unión con la Liga de Esmalcalda, y por otro lado estaban los entusiastas, que se basaban en la democracia y estaban dirigidos por Rothmann. Felipe de Hesse actuó como mediador, siendo al mismo tiempo intermediario de la ciudad con el obispo. Bajo la influencia de Roll, Rothmann comenzó a predicar contra la Cena y el bautismo, mientras que Hermann Staprade, uno de los predicadores Wassenberg, se convirtió en segundo predicador en la iglesia de San Lamberto y bajo su influencia el pueblo fue arrastrado a la iconoclastia. El 7 y 8 de agosto de 1533 se celebró una disputación para resolver las diferencias entre los evangélicos. El lado conservador estaba representado por el profesor Hermann von dem Busche de Marburgo, mientras que Rothmann, Vinne, Klopriss y otros representaban a los entusiastas. El resultado fue desfavorable para los conservadores; Rothmann defendió su idea de que el bautismo de niños no es bíblico, desistiendo Busch de replicarle y no siendo la doctrina de la Cena discutida. Consecuentemente la ordenanza del consejo contra las innovaciones permaneció sin efecto, ya que Rothmann y sus seguidores la desafiaron abiertamente (17 de septiembre). Por tanto, el consejo cerró las iglesias y destituyó a Rothmann de su oficio ministerial, pero los gremios y los plebeyos obtuvieron para él la libertad de predicar. En estas circunstancias los luteranos se unieron con los católicos y el obispo; a consecuencia Roll, Staprade, Vinne y Stralen fueron expulsados, mientras que a Rothmann se le prohibió predicar. Por tanto la situación que se obtuvo tras la conclusión de la paz en febrero de 1533 parecía estar restaurada y el consejo determinó establecer las instituciones de la Iglesia evangélica con la ayuda de predicadores enviados por el landgrave de Hesse. Se creó un orden eclesiástico y los púlpitos fueron ocupados por predicadores evangélicos.

Extremismo anabaptista en control

En enero de 1534 hubo un cambio por la adopción en Münster de las ideas de Melchior Hoffmann. Hasta entonces la tendencia Wassenberg, mitigada por los precedentes conservadores evangélicos, había dominado a los adherentes de Rothmann, esto es, la Cena había sido celebrada como una comida pascual y la necesidad del bautismo de niños había sido enérgicamente refutada, sin deducir, sin embargo, ninguna inferencia antitrinitaria o extremista. Pero después del verano de 1533 los melchioritas afluyeron a la ciudad y se mezclaron con la gente Wassenberg. En diciembre de 1533 los predicadores expulsados regresaron a la ciudad y la aparición de los discípulos de Jan Mathys en enero de 1534 logró la victoria para los melchioritas. Jan Mathys, un panadero de Haarlem, que se definía a sí mismo como el Enoc prometido, estaba penetrado de la idea de Hoffmann sobre la expansión del evangelio del pacto. Rothmann, Klopriss, Vinne, Roll, Stralen y Staprade fueron bautizados, mientras que en el plazo de ocho días el número de personas bautizadas aumentó a 1.400. Un intento del consejo de expulsar de nuevo a los predicadores fracasó. Se creó un pacto de los bautizados después de la llegada de Johann Bockhold o Jan Bockelson (generalmente conocido por su nombre asumido Juan de Leiden) y Gert tom Kloster a invitación de Mathys (13 de enero). Los holandeses encontraron el dispuesto apoyo de la democracia, especialmente de Knipperdolling, el fanático campeón del gobierno del pueblo, quien obtuvo también el apoyo de los predicadores. Sus seguidores se comprometieron a ciertos artículos de fe, los denominados artículos de Münster, que en el rechazo de obediencia a la autoridad «pagana» siguieron el tipo holandés y en febrero de 1534, Juan de Leiden y Knipperdolling, comenzaron a proclamar la segregación de la comunión de los justos ante el juicio divino de la ira. El 11 de febrero obtuvieron por fuerza la garantía de la total libertad de fe, completando por tanto la victoria del extremismo sobre la facción del orden. Los adherentes de esta última dejaron la ciudad, mientras que los extremistas, en irreprimible fanatismo, llevaron a cabo fructíferamente la más activa propaganda. En ese momento Jan Mathys entró en la ciudad; Knipperdolling fue nombrado burgomaestre; el pueblo asaltó y devastó los monasterios y la catedral, mientras que todos los «impíos» fueron expulsados. Apelando a Hechos 2, Jan Mathys comenzó con la introducción de la comunidad de bienes, para cuya administración fueron ordenados siete «diáconos». El 15 de

marzo todos los libros de la ciudad fueron quemados, con la excepción de la Biblia que se convirtió en el libro legislativo de la «Nueva Jerusalén». La oposición quedó sometida sangrientamente.

Teocracia anabaptista; asedio de la ciudad

Mientras tanto el obispo había preparado un asedio que fue estrangulado por la ayuda de Cleve, Colonia y Hesse. El extremismo y el fatalismo que caracterizaban los principios de Hoffmann indujeron a los asediados a desistir de cualquier intento de organizarse y el mismo defecto llevó a Jan Mathys el 5 de abril, sobre la base de una supuesta revelación, a hacer una salida en la que halló la muerte. Juan de Leiden se convirtió en su sucesor. Terminó la organización de la «Nueva Jerusalén», destruyendo la antigua constitución municipal y reemplazándola con una divinamente revelada constitución de Israel. «Doce ancianos de las doce tribus de Israel» asumieron todo el poder civil y espiritual en Münster. Juan de Leiden fue designado portavoz de los ancianos y al mismo tiempo tenía el cargo de las fuerzas militares. Ahora estaban tan excelentemente organizadas que los sitiados obtuvieron continuas victorias sobre las fuerzas del obispo. Siguiendo el ejemplo de los patriarcas, sobre la base de Génesis 1:28 y una deducción de 1 Timoteo 3:2, en el sentido de que el hombre común tenía más de una esposa e inducido también por la anomalía social de un mayor número de mujeres, Juan de Leiden introdujo la poligamia; Rothmann tomó nueve esposas. Esas condiciones llevaron a los ciudadanos más considerados a un intento final de derribar el movimiento. Con unos 200 seguidores Heinrich Mollenhecke, un herrero, logró capturar a Juan de Leiden, Knipperdolling, Rothmann y otros líderes, pero la energía de los anabaptistas impidió la apertura de las puertas y la rendición de la ciudad ante el obispo, liberando a los líderes capturados y tomando sangrienta venganza sobre los enemigos, por lo que el control de los profetas se convirtió en absoluto. El 31 de agosto Juan de Leiden fue proclamado rey sobre el pueblo escogido y gobernante del mundo (Jeremías 23:2-6; Ezequiel 37:21 y sgg.). El nuevo rey inmediatamente creó su corte; Knipperdolling era el vicerrey, Rothmann el predicador de la corte, nombrándose otros oficiales, tales como canciller, sastre de la corte y mayordomo, a pesar de la comunidad de bienes. Divara, la bella viuda de Mathys, fue hecha reina. Se acuñaron monedas especiales con la inscripción Juan 1:14; 3:5. De acuerdo con Mateo 10 se

proclamó la misión de setenta y dos apóstoles, pero pronto fueron capturados y ejecutados. Para ampliar la causa, Rothmann publicó hacia ese tiempo su libro *Restitution rechter und gesunder christlicher Lehre*, según el cual la restauración comenzó con Lutero y fue terminada por Melchior Hoffmann, Mathys y Juan de Leiden. Las Escrituras del Antiguo y Nuevo Testamento son la única autoridad, la encarnación de Cristo se ha de entender en el sentido melchiorita, el libre albedrío juega una parte en la obra redentora de Cristo, el bautismo es para los adultos instruidos solamente, la comunión de personas bautizadas en esta forma es la Iglesia, el reino de Cristo es terrenal. Otra obra, *Büchlein von der Rache*, inspirada por el destino de los apóstoles anabaptistas, intentaba demostrar por pasajes de la Biblia que el día de la destrucción de los impíos había llegado. Pero debido a la vigilancia de las fuerzas asediadoras la entrada de convertidos desde afuera no era considerable, no pudiendo los sectarios romper el cerco ni evitar el hambre, mientras que el obispo continuamente recibía refuerzos según los términos acordados en Coblenza el 13 de diciembre de 1534, al efecto de que tras la captura de la ciudad se instituiría un nuevo gobierno sólo con el consentimiento de los príncipes. Las profecías del rey, debilitadas por repetidas expectativas de refuerzo de Holanda, no confirmaron la confianza vacilante de los ciudadanos en su gobernante. Cada vez más los ciudadanos respondían a las promesas del obispo desertando, fracasando los intentos de mediación. La publicación de Rothmann, *Von Verborgenheit der Schrift des Reiches Christi und dem Tage des Herrn*, no pudo esconder el hecho de que el «día del Señor» no era inminente. En una dieta en Worms (4 de abril de 1535) el obispo logró ganar a las ciudades imperiales en ayuda del ejército asediador, por lo que ahora casi todo el imperio estaba representado ante Münster, mientras que Juan de Leiden se vio obligado a despedir a ancianos, mujeres y niños de la ciudad a causa del hambre, quedando unos 1.600 hombres armados.

Captura de la ciudad; castigo de los líderes

Por medio de la traición, unos 400 de los asediadores lograron entrar en la ciudad la noche del 24 al 25 de junio de 1535 y al día siguiente fue capturada. Los soldados fueron inmisericordes. El rey y la reina, Knipperdolling y Krechting fueron capturados, mientras que Rothmann parece que buscó y encontró la

muerte. El 29 de junio el obispo mismo entró en la ciudad, desapareciendo el sueño de la «Nueva Jerusalén». Las posesiones de los anabaptistas fueron puestas a la venta, quedando para el obispo la mitad del expolio y todas las municiones.

El 13 de julio se celebró un solemne acto de acción de gracias en la catedral. Pero el problema más difícil era regular los asuntos religiosos en Münster, por la oposición entre católicos y protestantes. La facción protestante, bajo el liderazgo de Felipe de Hesse, exigió la restauración del tratado del 14 de febrero de 1533, mientras que los católicos con el capítulo de la catedral, la nobleza y las ciudades del obispado acordaron la

forma de religión «que fue aprobada por el emperador y el imperio», con la remoción de algunos abusos (19 de julio). Una dieta en Worms el 1 de noviembre decretó la restauración del catolicismo y de la antigua constitución municipal. Sin embargo, el obispo se resintió de que esos decretos se impusieran contra su

voluntad y estableció un nuevo «orden» que puso el gobierno de la ciudad casi enteramente bajo su influencia, privando de este modo a los protestantes de toda oportunidad de recuperar sus antiguos privilegios. Juan de Leiden, Knipperdolling y Krechting fueron encarcelados. Se rechazó una oferta final del rey para concederles la vida a condición de que los anabaptistas guardaran silencio. Los cautivos fueron llevados a Münster, juzgados y cruelmente torturados hasta la muerte al amanecer del 22 de enero de 1536, siendo colgados sus cadáveres en cestas de hierro en la torre de la iglesia de San Lamberto. La caída de Münster fue catastrófica para todo el movimiento anabaptista.

Teólogos como Lutero, Melanchthon, Menius, Corvinus y Cochlaeus compitieron entre sí en atacar los escritos de Rothmann y de los anabaptistas en general. Junto

con la caída del anabaptismo llegó la destrucción de las tendencias democráticas y la caída de Münster confirmó el poder del soberano. Incluso en Moravia y Hesse la tolerancia hacia el anabaptismo cesó. Por otro lado, la doctrina misma experimentó un proceso de purificación, al haber comenzado Menno Simmons, su regenerador, a combatir la idea del reino terrenal de Juan de Leiden.

2.3.3. *Tipus de narrador*

En *Els romanents* trobem la veu d'un narrador extrahomodiegètic, és a dir, un narrador situat en un primer nivell narratiu que pertany a la història, que ha viscut els fets, per això els narra en primera persona. Com que, a més, en aquest cas, és un dels protagonistes –la mare és qui ens conta tot el que s'esdevé en aquella casa–, podem parlar d'un narrador autodiegètic.

Pel que fa a la perspectiva, observem que es tracta, com no podia ser d'una altra manera, d'una focalització interna fixa; tot el que coneixem ens arriba filtrat per la mare, la qual, a més de deixar-nos entrar en les seues emocions i els seus pensaments, ens descobreix la vida de la resta dels personatges. De fet, és ella qui ens permet conèixer les dèries i quimeres del fill i del pare, o les discussions que aquests dos personatges mantenen, per les descripcions i els diàlegs que ens regala:

Aviat farà un any que *f* no tasta la carn. Ni tan sols ou, ni formatge ni llet. Evita qualsevol producte d'origen animal. El dia que va anunciar la seva incorporació al veganisme, precisament ens disposàvem a menjar-nos un pollastre al forn, molt especiat, que *P* solia fer un cop al mes. A casa, el sopar és el plat fort. És l'únic moment en què coincidim tots tres i en què hi ha temps per seure a gaudir de la teca, mentre xerrem sobre el que ha donat de si el dia. (2018: 29)

--Mengeu croissants –va dir *P*.

I en vam menjar. Desmembrant el croissant i sucant-ne les potetes al cafè amb llet. *P*. anava fantasiant amb un negoci de croissants de cinc puntes, a la faiçó d'una estrella de mar, per a tots aquests clients que prefereixen les extremitats al cos del croissant, perquè són la part més cruixent i torrada, la més deliciosa. Buscàvem el nom idoni a la creació de *P*. (un terme que superés el de «crònut») quan de sobte va deixar anar:

--Merda.

--¿Què?

--Merda –va repetir.

No el vaig entendre, però vaig veure que P i f compartien expressió. Tots dos temien males notícies. Arribarien en qüestió de segons.

--Acabo d'adonar-me'n –va explicar P.

--¿Què?

--Acabo d'adonar-me que els croissants els unten amb llard.

f va escopir dins la tassa de cafè. Es va alçar de sobte i va sortir del menjador. Vam sentir la carrera cap a les escales. Una escena reviscuda. La diferència era que ara f cridava per culpar el pare d'haver-ho previst des del principi i haver-li parat una trampa.

--¿Ho has fet a posta?

--¿Estàs pirada? –va contestar–. esclar que no.

I no me'l vaig creure.

--Tio, ho has fet a posta.

Conec P com si l'hagués parit.

--¿Esteu tots pirats? –va dir.

--Confessa...

--Esteu tots pirats, col·lega. (2018: 37-38)

Per tal d'aportar-hi versemblança al que ens explica del fill, hi reproduïx diverses entrades del dietari d'aquest. Així doncs, baixariem a un segon nivell diegètic, amb un narrador intrahomodiegètic i, lògicament, una focalització interna fixa. El fill utilitza el dietari per a fer diverses confessions, per a justificar els passos que segueix en el seu procés per a ser un romanent o, fins i tot, per anotar sentiments que li resulten tan confusos, com el que sembla un principi d'enamorament per la Míriam:

6 DE NOVEMBRE. Els meus ulls van veure el següent: a l'hora de l'esbarjo, la Míriam estava asseguda sobre la falda d'Aaron. M'havia entretingut a la cafeteria per aconseguir una ampolleta d'aigua i quan em vaig unir a la colla, tard, estaven passant-se un full amb dibuixos a llapis, i l'Aaron, servint de butaca a la Míriam. [...]

La tarda ha fet l'esforç de presentar-se amb tota la seva estultícia i lletjor. Però, i això és el més curiós, en tota aquesta estona, la Míriam ha segut sobre meu i, de vegades, els seus peus descalços trepitjaven els meus. I no entenc res. (2018: 112-114)

Paral·lelament, en aquest segon nivell diegètic, també trobem els capítols de la *Brevíssima relació de les heretgies – Moviments populars des dels bogomils fins a la Nova Jerusalem*, de Patrick Conway, que, de nou, la mare hi afegia per guanyar versemblança. En aquesta ocasió, però, es tracta d'un narrador intraheterodiegètic amb una focalització zero, atès que coneix, ni que siga per la consulta de fonts bibliogràfiques, els pensaments i les accions dels protagonistes de cada heretgia:

Patum dels energúmens, per l'ardor que refulgia en els seus escrits, fou Abiezer Coppe (1619-1672). Sabem de la seva adolescència: pres d'atacs d'ansietat neuròtica, transcrivia fil per randa els seus pecats en un dietari, una mena de bitàcola de la culpa. Tan temorós de Déu era, que se sotmeté a dejunis sens fi i a mortificacions diverses, entre les quals hem d'incloure el martiri alcohòlic i la infernal ressaca. Quan residia a la Universitat d'Oxford desenvolupà una certa afició per les dones dels doctes professors. Els seus rígids principis anaren relaxant-se en el *gaudeamus* estudiantil. Tanmateix la guerra civil li avortà tals plaers, així com la graduació. (2018: 52-53)

2.3.4. Temps

Respecte al temps de la història, aquest seria el mes i mig o els gairebé dos mesos que van des del 25 d'octubre fins a uns dies després del 7 de novembre; l'any, però, no el sabem. Aquestes dates, les coneixem pels fragments del dietari d'*f* que la mare ens reproduïx. Així doncs, tot i que la primera entrada que hi apareix és la del 16 de febrer, l'inici de la novel·la coincidiria en l'endemà de l'aniversari d'*f*, que és quan la mare en descobreix el quadern sota el coixí:

Per fi he obtingut la llibreta on *f* es confessa cada nit. He llegit a l'atzar. Just pel mig. M'ha sorprès que aquest ascetisme que els joves d'avui prediquen no combregui amb els manierismes de la prosa rebuscada d'*f*. [...]

He destinat el matí (sencer) a llegir el dietari del meu fill, escarxofada a la butaca que mira al finestral del jardí. [...] Lliuro tres traduccions la setmana que ve i la feina em desborda, però la curiositat m'ha vençut i he llegit el dietari de principi a fi. O més ben dit, de fi a principi, en sentit contrari a la seva escriptura (la seva escriptura «teleològica» que diria *f*): des de l'entrada d'ahir, el seu aniversari, fins a les primeres pàgines. (2018: 18-19)

En passar la pàgina, ens trobem l'entrada del 24 d'octubre, en què *f* escriu que ha complit dèssset anys (2018: 20). Tenim, per tant, la referència inicial establerta.

Per a la final, de nou, ens aprofitem del dietari, que és, al capdavant, el que ens basteix la cronologia dels fets. L'última entrada és del 7 de novembre, on *f*, d'una manera lacònica, dona per finalitzada l'escriptura al quadern: «Deixo d'escriure» (2018: 117); gràficament, a més, hi ha dos espais buits (2018: 118-119) a continuació, emmarcats pel signe que s'hi ha utilitzat per diferenciar quan parla la mare i quan es tracta de la veu del fill, per a simbolitzar que la mare segueix consultant el dietari per si de cas. Però el fill es manté ferm en la decisió.

Deduïm que serà uns quants dies després d'aquesta entrada quan s'esdevindrà la fi de la novel·la: el que se'ns narra és, bàsicament, l'arribada dels amics d'*f* a la seua casa i la conversió del soterrani en la «caverna del no-veure». Com que els adolescents no donen senyals de vida, la policia no tardarà a investigar-hi. *Els romanents* acaba justament quan «els soldats de les convencions exteriors» hi arriben.

Quant al temps del discurs, notem que la novel·la s'inicia en un moment del passat amb l'entrada del dia 16 de febrer, segurament, la primera entrada que la mare, en descobrir-lo, llig «a l'atzar», «just pel mig» (2018: 18). Parlaríem, doncs, d'una analepsi, atés que el present de la novel·la, com hem comentat abans, comença el 25 d'octubre i seguirà un ordre cronològic lineal amb les entrades d'aquest mateix dia, així com del 26 i 27. No obstant això, aquesta primera entrada comentada no és l'única analepsi que hi ha; de fet, gràcies al dietari, observem que la majoria dels capítols són una mirada enrere per narrar-nos com s'ha arribat al tràgic final que estem a punt de viure: el 17, 19 i 20 de febrer són entrades dedicades al veganisme; el 20 de març, al fet de rapar-se el cap; el 4, 5 i 12 de maig, a l'acte de descalçar-se i al perquè del nom dels «romanents»; el 9,

17, 20 i 21 de juny, al vot de silenci, i el 3 de setembre, que deixa caure la idea de renunciar al dietari.

A continuació, hi ha una el·lipsi d'uns quants dies des d'aquest 3 de setembre fins a després del descobriment del dietari per part de la mare, ja que aquesta pateix per si el quadern s'ha cremat en la foguera; ja hi som, doncs, en el moment present. I torna a haver-hi una el·lipsi fins al 4 de novembre, que tenim una nova entrada, seguida de les del 5, 6 i 7. Aquest darrer dia és l'última referència temporal que tenim. Al capítol final, trobem, una vegada més, una analepsi, ja que primer se'ns indica que *f* i els amics ja habiten la «caverna del no-veure», després se'ns exposa com els fets els hi van portar, i, finalment, torna al present, quan esperen que la policia hi entre.

2.3.5. *Espai*

A l'hora de parlar dels espais on transcorre la vida dels personatges d'*Els romanents*, és important que tractem l'oposició Ciutat *vs.* urbanització. No és, doncs, la típica distinció entre la ciutat i el camp, amb tots els ets i els uts de cada opció; ací, s'oposen la Ciutat –genèrica i en majúscula– i un espai de fora de la ciutat, la urbanització, un espai de vida petitburgesa, que, al capdavall, comparteix trets amb la ciutat.

La mare ens confessa alguns dels motius que els van portar a mudar-s'hi: per exemple, que, quan «et fas gran», «et conformes que el teu lloc al món sigui una caseta tranquil·la, on sentir-se protegit de tot, aïllat», un lloc «a prop de la Ciutat i lluny de la Ciutat. A la distància justa» (2018: 23). Abans, habitaven la Ciutat –ens conta que *P* era urbà–, concretament un barri cèntric però sense invasions turístiques, tot i que amb magribins i dominicans, raó per la qual, sota el fals argument de «jo no soc racista, però», van preferir que el fill cresquera en una escola privada i en una urbanització, on es van establir quan aquest tenia dèsset mesos. A més, a la urbanització no han de comunicar-se amb el veïnat, ja que «les parets estan aixecades per separar», mentre que recorda que, «a la Ciutat, sempre vam tenir mala fortuna amb els veïns» (2018: 26). A pesar que explica que el canvi d'ubicació va resultar brutal, és cert que en la lectura de la novel·la notem que la mare té una existència monòtona i avorrida. La descripció que ens regala del que

veu en la urbanització, d'altra banda, no difereix gaire del que podríem trobar també en una ciutat:

Com a màxim, veus un Volkswagen® que arrenca i deixa enrere un núvol fosc, una senyora que accelera el pas per descuidar-se de recollir les caques del gos, un catàleg d'Ikea® que sobresurt d'una bústia, mig cap que es dedica a retallar un mur de xiprers. Dos globus (un pot promocionar Nintendo®, l'altre, Mitsubishi® o Toyota®) persisteixen sobre la urbanització, i d'això en dedueixes que ha d'existir més gent a qui vagi destinat aquest missatge publicitari. (2018: 26-27)

Aquest fragment darrer que hem reportat ens permet parlar d'una temàtica que va associada a l'espai on s'esdevé la història: la immersió total en la societat de consum.

2.3.5.1. Immersos en la societat de consum

Una de les característiques compartides entre la Ciutat i la urbanització –al contrari del que ocurreria si parlàrem, per exemple, del camp– és que la publicitat impregna tant la vida dels personatges que ja no hi donen importància. Al llibre trobem el símbol de marca registrada (®) cada vegada que hi apareix alguna marca, amb la qual cosa l'autor ens vol transmetre la idea de viure en una societat de consum pròpia del sistema capitalista i tenir-ho tan profundament interioritzat. Hi hem observat 20 marques diferents:

Ikea®	Vodafone®	Amazon®
Coca-Cola®	Primark®	Decathlon®
Volkswagen®	Adidas®	Nestlé®
Nintendo®	Telecaster®	Telepizza®
Mitsubishi®	iTunes®	Coco Pops®
Toyota®	Scrabble®	Herbalife®
KFC®	Big Muff®	

2.3.6. Personatges

2.3.6.1. Personatges principals

- **El fill (f):** Té dèssset anys quan comença la novel·la i, segons els seus professors, és molt intel·ligent; és un adolescent que busca el seu lloc al món, a pesar que el món li sembla un lloc lleig, per això està en conflicte amb els pares. Escriu en un dietari les seues reflexions i tot el procés que segueix –veganisme, vestir de blanc, descalçar-se, vot de silenci, etc.– per a esdevenir un «romanent». Pel que es dedueix de les seues paraules, està enamorat de Míriam i, per això, rivalitza amb Aaron. D'altra banda, el seu millor amic és Zacaries.

- **La mare:** Traductora i aficionada al punt de creu, té 55 anys i és la narradora de la història. Gràcies a la lectura –de manera clandestina– del dietari del fill, afirma que l’entén i el justifica sempre, malgrat totes les excentricitats que aquest desenvolupa. Com el marit, és una expunk que reconeix que, amb la maduresa, s’ha acomodat i s’ha conformat. No obstant això, comprovem que viu una vida avorrida i monòtona, on tot li sembla el mateix.

- **El pare (P):** Urbanita i obsessionat per la música –també és un expunk–, constantment busca la confrontació amb el fill (per exemple, amb l’anècdota del croissant i el llard). Al contrari que la mare, ell no l’entén i s’hi mostra autocrític: es culpabilitza del que deuen haver fet ells malament perquè el jove es comporte d’aquella manera. Tanmateix, defuig els problemes i cada vegada esplaia més el temps fora de casa amb l’excusa d’estar tocant amb el seu grup de música.

2.3.6.2. Personatges secundaris

- **Míriam (M):** De la secta dels «romanents», és amiga d’*f*, a qui li agrada. Dins dels requisits d’aquesta heretgia, és l’única que no compleix el vot de silenci, però *f* la justifica i li atorga el paper de portaveu; tampoc no se suma al fet de cosir-se l’ull o la boca. No li cau gaire bé a la mare d’*f*, suposem que pels sentiments confusos que mostra el fill al dietari i per certes accions d’aquest que, afirma, han estat culpa d’ella: quan el van agafar furtant un examen o quan va intentar ridiculitzar un professor.

- **Aaron (A):** De la secta dels «romanents», és amic d’*f*; ara bé, amb diversos pretextos, rivalitzen per la Míriam. En primer lloc, per un llibre de poemes: Aaron en lloa les virtuts i *f* el menysprea; més endavant, perquè Aaron havia decidit tatuar-se i *f* argüïa que això era cosa de vells.

- **Zacaries (Z):** De la secta dels «romanents», és, potser, el millor amic d’*f*; a més, cau bé als pares. Educat i agraït, ha passat de ser un nen grassonet a un jove enorme. Per a la mare, la nit que Zacaries hi va a sopar pot ser una excusa per parlar amb el seu fill, encara que es troba amb el fet que s’ha cosit la boca i, per tant, no pot menjar ni parlar.

- **La mare de Míriam:** No li cau bé tampoc a la mare d’*f*; segons aquesta, sempre abusa de les minifaldilles, els escots, la bijuteria o les revistes de dietètica.

En companyia d'altres pares, van a casa de la mare del protagonista per veure si sap alguna cosa dels seus fills.

2.3.7. Temàtiques

2.3.7.1. Els conflictes familiars i la nostàlgia

La primera entrada del dietari d'*f*, que, al seu torn, és la primera pàgina de la novel·la, ens assenyala els grans temes –la família i la nostàlgia– al voltant dels quals tractarà el llibre:

El pare torna a atacar-nos amb la música a tot volum. La casa tremola amb els baixos infernals dels grups de la seva joventut; es pensa que la música el retornarà al passat. La mare ha fugit d'ell amb l'excusa de sempre: la lectura. Des de la finestra puc veure que ha sortit a beneficiar-se de l'únic angle del jardí. Avorrida passa les pàgines d'una novel·la i fuma un d'aquests porros que, recurrentment, li agrada regalar-se. Cert que em vaig proposar de no esmentar la família en aquestes pàgines íntimes, atendre exclusivament els afers d'importància, però de vegades resulta impossible apartar la vista i fingir que els pares no existeixen. (2018: 15).

Hem remarcat al llarg d'aquest dossier els conflictes familiars existents a la casa dels protagonistes. Per un costat, el pare i el fill estan en constant enfrontament: el primer gaudeix fent la guitza al segon, punxant-lo, provocant-lo (per exemple, l'anècdota del croissant i el llard), i arriben al punt de no parlar-se més del necessari. És curiós perquè, amb les descripcions que ens fa la mare, veiem com, en realitat, ambdós són iguals –físicament, sobretot–, i que l'única diferència és que el fill vist de blanc, mentre que el pare té preferència pel color negre. En aquesta contesa, la mare s'atorga el paper d'àrbitre, de mitjancera: «a mi em toca de ser-hi al mig: soc observadora internacional, testimonio aquest clima prebèl·lic (o aquesta postguerra freda) i en resto al marge tant com puc, per tal que el conflicte no es desencadeni» (2018: 105). No obstant això, en realitat, el que fa és justificar els comportaments i les actituds del fill, a qui vol comprendre, ja siga llegint-ne el dietari, ja siga consultant la *Brevíssima relació de les heretgies – Moviments populars des dels bogomils fins a la Nova Jerusalem*, de

Patrick Conway. No és difícil, però, trobar-hi característiques del complex d'Èdip en la rivalitat pare-fill pel domini de l'esposa-mare.

Per un altre costat, la incomunicació entre els pares també és recurrent. La mare, en el seu afany per justificar el fill, amaga molta informació al seu marit; fins i tot arriba a defensar la mentida com a necessària per a la vida en parella:

Si algun dia funcionéssim amb veritats, el matrimoni estaria sentenciat. La mentida (i una mica de miopia, per no dir «ceguesa») és el fonament de la parella. Sempre ho ha estat. Sempre ho serà. La nostra relació ha durat més de trenta anys. No és fortuït. I no només contribueix a la parella: la mentida forma part del contracte social. (2018: 133).

El pare, en canvi, cada dia arriba més tard a casa i defuig els problemes generats pel fill adolescent. Ambdós, cadascú a la seua manera, s'ofeguen en la llar, que se'ns mostra com un espai asfixiant: per a ell, és el lloc dels problemes i l'evita; per a ella, és l'indret de la rutina i de la monotonia, i sembla que són només les estones en què fuma al jardí o quan practica punt de creu les que li permeten desconnectar. Comptat i debatut, observem com la família ha enterrat l'alegria d'aquells joves punks que ara han esdevingut petits burgesos.

D'altra banda, l'altre gran tema és la nostàlgia que observem en els dos personatges adults. El pare –ja ens ho adverteix *f* al dietari– segueix ancorat en els seus anys de joventut: forma part d'un grup de música, el qual es transforma en pretext per anar esplaïant les hores fora de casa i lluny de la família. Per determinats comportaments immadurs cap al fill, podríem considerar-lo també un adolescent que no ha crescut. Pel que fa a la mare, podríem assegurar que és l'enyorança d'un passat feliç el que la porta a ser còmplice del fill i dels amics, perquè aquests no la tinguen i no la sofrisquen. Reproduïm, a pesar de la llargària, el fragment trobem la resignació de la mare:

Tu eres aquí abans, tu hi vas arribar molt abans, però ells han entrat en escena, justament, per usurpar el lloc de la joventut i l'energia. Amb un fill, vaig especular que la sensació seria encara més desagradable. Vaig donar per fet que l'enyorança, mesclada amb l'enveja, em mataria el dia que el meu fill descobrí l'empenta alliberadora de la música i el sexe, la disbauxa pletòrica de l'adolescència: el dia que es passegés pels baixos fons del cos com

nosaltres havíem fet abans. El que mai (mai) vaig preveure és el que està succeint al soterrani de casa nostra. El món al revés. En aquests nois no hi ha apetit vital. Aquests nois han estat expulsats del paradís abans d'hora. I no hauria de ser així, però el fet que sigui així em porta a deduir que aquesta és una decisió que han pres a consciència. Si de cas han sabut estudiar la trajectòria dels pares i llegir entre línies el que el futur ofereix a la joventut. Ho saben, doncs. Els malparits ho saben i han resolt que tot moviment és en va, perquè amb el temps qualsevol acció només els conduirà al sofriment de la nostàlgia, aquella grandíssima filla de puta. Com més bons records acumulis, pitjor et tractarà la nostàlgia. Omple't la biografia de capítols vibrants i ella et destruirà. Els romanents, malparits, estan al corrent d'aquesta regla traïdora que pauta la vida. Saben que arribarà l'edat en què, tombant la vista enrere, totes aquelles cançons que els van embriagar amb la sensació de ser els millors (reis del seu temps) els semblaran velles i tristes, i totes aquelles cançons que prometien estius increïbles, raptos alcohòlics sota el sol, claus veloços a la sorra, ara parlaran de platges crepusculars, plenes de plàstics i bromeres químiques, una mar freda que es fon amb el gris de l'horitzó. Serà la mateixa cançó, amb diferents resultats. Serà la fi. I llavors aquest ímpetu que pugnava per obrir-se pas t'haurà abandonat per anar-se'n a posseir uns altres. Els nous joves. Els següents. Els ultimíssims. Sempre ha estat així. Sempre ho serà. La vida a cop de repetir-se i repetir-se retorna, eternament, a l'origen. La maledicció cíclica és insalvable. Potser els romanents ho saben i (¿per què patir?) pretenen estalviar-s'ho. (2018: 135-136)

2.3.7.2. El moviment punk i altres referents de la cultura popular

Linés, Esteban (2016): «40 anys del punk», *La Vanguardia*, 08-02-2016. Disponible en línia a: <https://www.lavanguardia.com/cultura/20160208/301982483149/punk-aniversari-sex-pistols-musica.html>. [Consulta: 2 de desembre de 2019].

Amb una proposta provocadora, l'eclosió del moviment va suposar un canvi en la relació de la música amb la política

Quan va emergir el punk molt poca gent es podia imaginar que es convertiria en una fita de la història de la música popular, un capítol amb nom propi d'aquesta riuada musical cabalosa i polifacètica nascuda amb el rock and roll i que, encara avui, continua bategant. Perquè més enllà del que puguin consignar els llibres,

per exemple, la memòria recorda que quan es va produir el naixement del punk, la percepció i l'anàlisi del moment eren, en general, que es tractava d'un fenomen que aviat seria substituït, encavalcat o superat per un altre. No només no va ser una cosa efímera, sinó que musicalment, pel que fa a la moda, de modus vivendi/operandi o d'ideologia, la seva influència s'ha estès fins al present, en la seva essència o com a substrat.

A l'escena musical dels Estats Units aquest moviment ja havia adquirit expressió a inicis del 1970, amb una sèrie de grups i solistes que van ser catalogats posteriorment com a faedors d'un protopunk, que a grosso modo es van posicionar clarament davant d'una manera de fer rock de caire mainstream quan no eren grandiloqüents, tan comuns en aquells anys, com ara Led Zeppelin. Practicaven els nous protagonistes un rock més bàsic, de garatge, melodies simples i tallants, contundència instrumental i decibèlica en temes de durada curta i lletres definitivament «anti-ordre establert». Els Stooges d'Iggy Pop, els Suicide o els New York Dolls van ser-ne exemples vistosos.

Uns quants anys més tard, en aquell any transcendental ja es pot donar per existent una escena rockera en una i altra riba de l'Atlàntic que no tenia gaire a veure amb els gustos que imperaven llavors. Als Estats Units, concentrats a Nova York, això sí, convulsen la seva àrea d'influència els Ramones, Television o Patti Smith, mentre que a l'escena anglesa començaven a deixar-se sentir i veure els Clash, els Damned i, per la seva transcendència mediàtica, els Sex Pistols. A Anglaterra, l'eclosió del punk va ser extensa en àrees d'influència i amb connotacions de vegades motiu de polèmica. La seva oposició al mainstream com a sinònim d'un rock adulterat es feia coincidir amb un rebuig, en el cas dels Clash de Joe Strummer, del que s'havia fet abans tot i que estigués firmat per Beatles, Elvis Presley o Stones. O el seu arrelat –almenys de portes enfora– nihilisme, resumit en el No , dels Sex Pistols en una Anglaterra thatcheriana amb descontentament juvenil i atur creixents. O un, en general, posicionament esquerrà i/o antiautoritari, sintetitzat un altre cop en el God o l' Anarchy de la banda de Sid Vicious i Johnny Rotten.

Tot i això, sobretot a la Gran Bretanya, el moviment punk, la filosofia punk, l'estètica punk van calar perquè van aparèixer sobre un brou de cultiu, sobre un terreny en agitació des de feia uns quants anys. Al cap i a la fi, les subcultures

musicals però també vitals com a mods, skins i també hippies havien arrelat en alguns àmbits estratègics al llarg dels anys seixanta. És a dir, la ruptura que va suposar el punk no va ser tan radical perquè ja hi havia precedents, cosa que no treu que la profunditat de la ruptura estètica però també existencial va ser notablement més profunda que les temptatives del passat.

Els Sex Pistols són una de les referències visuals indiscutibles del punk britànic i en general de l'estètica del fenomen (de fet, segons el bateria dels Ramones, Marky Ramone, que va ser el descobridor i mànager dels Pistols, Malcolm McClaren, que en un viatge a Nova York el 1974 va veure la nova escena que apareixia a l'underground, tota l'estètica, i quan va tornar a Londres va voler formar els Sex Pistols a imatge del model novaiorquès).

Han transcorregut quatre decennis des que va aparèixer al mercat discogràfic britànic l'emblemàtic Anarchy, o que també el 1976 van emergir a Anglaterra els esmentats The Clash o els Damned, aquests més preocupats que els primers al principi per la seva tasca política que no pas per les seves propostes estètiques. També fa quaranta anys que els Ramones van oferir un parell de concerts a Londres i van fer una gira breu per la Gran Bretanya i van accelerar definitivament l'eclosió o visibilització de bandes d'impuls semblant; nit històrica la del 4 de juliol: els Ramones van actuar al mític Roundhouse londinenc prologats per uns incipients Stranglers, i a la mateixa hora, en un local de Sheffield es presentaven els Sex Pistols, amb uns debutants... The Clash com a taloners.

Tot i que en termes estrictament culturals, el punk no va poder en cap moment amenaçar el que es podria anomenar hegemonia cultural, a Anglaterra principalment, però també als Estats Units, sobretot perquè políticament no eren els millors temps per a aquesta mena de tsunamis, sí que va provocar una transformació del que fins aleshores s'entenia com a música política. Fins aleshores, el subgènere musical que més o menys es denominava d'aquesta manera era sinònim de música de denúncia, parcel·la en què la cultura anglosaxona estava gloriosament representada per una àmplia galeria d'artistes compromesos, una figura que s'acabaria associant a la de cantautor.

Tot i això, a partir de mitjans dels anys setanta el concepte de la música política es transforma quan ofereix un contingut literari molt més immediat i vital, i,

sobretot, que es plasma més enllà de la lletra d'una cançó en concret. Una sèrie de plasmacions pràctiques de pes estructural i molt polític i que han arribat als nostres dies plenament assentades: estem parlant de l'aparició de segells discogràfics independents que van esquarterar el monopoli de les grans corporacions (allà van néixer les llegendàries discogràfiques independents Mute o Factory), l'establiment –o l'intent– de canals alternatius de distribució discogràfica i d'organització de concerts, l'aparició i consolidació dels fanzines com a canal expressiu i informatiu alternatiu...

I això sí que cal veure-ho com una petita revolució en la manera de pensar, organitzar-se i actuar musicalment, i no simplement de cantar amb més o menys ràbia, amb més o menys escopinades...

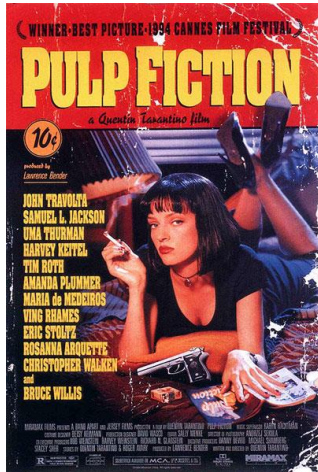
Referències musicals en la novel·la

Cantant o grup musical	Cançó / Obra destacada
Patti Smith	« Horses » (<i>Horses</i> , 1975)
Mike Kelly	« More Love Hours Than Can Ever Be Repaid and The Wages of Sin » (1987)
Sonic Youth	« Washing Machine » (<i>Whasing Machine</i> , 1995)
The Fall	« Eat Y'Self Fitter » (<i>Perverted by Language</i> , 1983)
Minutemen	« The Glory of Man » (<i>Double Nickels on the Dime</i> , 1984)
The Slits	« So Tough » (<i>Cut</i> , 1979)
The Velvet Underground	« I'm waiting for the man » (<i>The Velvet Underground and Nico</i> , 1967)

Terry Riley	<i>A Rainbow In Curved Air</i> (1969)
La Monte Young	<i>The Tortoise, His Drams and Journeys</i> (1964)
Sunn O)))	« Cry for the Weeper » (<i>Black One</i> , 2005)
Glenn Branca	<i>Lesson No. 1</i> (1980)
Bob Dylan	« Knockin' On Heaven's Door » (<i>Pat Garrett and Billy the Kid</i> , 1973)
Syd Barret (Pink Floyd)	« Matilda Mother » (<i>The Piper at the Gates of Dawn</i> , 1967)
Blind Willie Johnson	« Dark was the night, cold was the ground » (1927)
Madonna	« Like a Virgin » (<i>Like a Virgin</i> , 1984)
Black Flag	« Nervous Breakdown » (<i>Nervous Breakdown</i> , 1978)
Crass	« Mother Love » (<i>Christ – The Album</i> , 1982)
Martin Hannett (producer)	« Disorder », Joy Division (<i>Unknown Pleasures</i> , 1979)

Referències culturals en la novel·la

Quentin Tarantino (*Pulp Fiction*, 1994)

David Lynch (*Mulholland Drive*, 2001)

Bandera de Black Flag

Ouroboros de Cras

Triangle de Penrose

Marilyn Monroe versió pin-up

Tatuatge de la mare amb la inscripció *In girum imus nocte et consumimur igni*

Al·lusions a referents literaris, musicals, filosòfics o matemàtics en la novel·la

- *Manifest comunista*, de Karl Marx i Friedrich Engels: «tot allò sòlid s'esvaeix en l'aire» (2018: 19)
- *La metamorfosi*, de Franz Kafka: «temo el moment d'obrir la porta i trobar-me transformat en un insecte monstruós ple de potetes fastigosament vives» (2018: 120)
- «Needle of Death», de [Bert Jansch](#), i versionada per [Neil Young](#): «Vaig trobar que l'agulla em narcotitzava. L'agulla. Agulla, sigues la mort de mi.» (2018: 21).
- El valor simbòlic del número 10 per als [pitagòrics](#): «Amb deu romanents al meu càrrec (deu és u més dos més tres més quatre)» (2018: 129)
- El mite de la caverna de Plató: el títol del capítol «La caverna del no-veure» (2018: 125)

Altres referències amb què podríem eixamplar-ne el corpus i que guarden una estreta relació amb la novel·la

- La novel·la *Les aventures del cavaller Kosmas* (1981), de Joan Perucho.
- La pel·lícula *Die Welle (L'onada)* (2008), de Dennis Gansel.
- La pel·lícula *Blade Runner* (1982), de Ridley Scott.

- L'obra de teatre *El moviment* (2019), de Manuel Molins.
- El curtmetratge animat francès *Logorama*, dirigit per François Alaux, Hervé de Crecy i Ludovic Houoplain (Premi Kodak al Festival de Cine de Cannes de 2009 i Premi Òscar al millor curtmetratge animat de 2010).
- El programa de televisió «*La mirada solitària*», en què s'explica el fenomen de les Hikikomori al Japó (01:25-02:30). Luca Pagliari, el fotògraf que les va retratar, tracta el tema de la solitud en la seua obra fotogràfica, tema que, en certa manera, es pot relacionar amb «els romanents».

III. UN NOU MÓN PER ALS ELEGITS

3.1. EL BLOG DEL DIÀLEG

El blog del *Diàleg* (<http://dialegescriptor.blogspot.com>) vol ser un espai d'encontre entre els diferents participants en l'activitat abans i després de la trobada amb l'escriptor. Des que es va posar en marxa l'any 2008, ha crescut i ha evolucionat gràcies a les diferents iniciatives d'alumnes i de professors i, en participar-hi, es va convertir en la plataforma per al premi literari del *Diàleg*.

Qualsevol persona pot llegir el blog, però no hi pot publicar tothom. Només les professores i els professors que participen al *Diàleg* poden tenir-hi compte d'usuari, de manera que poden publicar-hi totes les entrades que consideren. Els alumnes, en canvi, no tindran cap dret d'accés ni modificació al blog, llevat de la participació (que pot ser d'allò més intensa) en els comentaris que acompanyen les entrades. Una altra cosa, naturalment, és que cada docent permeta als alumnes elaborar els textos que ella o ell publicarà –com, de fet, passa amb el concurs.

La major part de les professores i professors que participen al *Diàleg* ja s'han registrat com a usuaris del blog. Els que no ho hagen fet encara poden posar-se en contacte amb Gonçal López-Pampló (goncal.lopez-pampló@uv.es) perquè els en done les instruccions pertinents.

Al blog, es podrà fer el seguiment del *Diàleg* d'enguany al voltant de l'obra *Els romanents*, de Víctor García Tur. A banda de recordar les dates de l'activitat, s'hi publicaran diferents recursos, des d'enllaços a pàgines web sobre l'autor fins a les bases i els textos del concurs, passant per aquest mateix dossier. Després de la trobada amb l'escriptor, el blog serà un lloc idoni per a penjar fotografies o cròniques de l'acte. Cal recordar, finalment, que el blog és un arxiu de les activitats dutes a terme en anys anteriors, cosa que no només serveix per a fer-ne memòria, sinó per a trobar inspiracions i models per al *Diàleg* d'enguany.

3.2. TERTÚLIA DIGITAL DE TWITTER I INSTAGRAM

Al costat del blog, l'ús de les noves tecnologies es fa present en el *Diàleg* per mitjà de Twitter i, des de la passada edició, també Instagram. Per nové any consecutiu, i seguint la iniciativa de l'IES el Quint de Riba-roja del 2012, s'hi promourà una tertúlia digital sobre *Els romanents*. Des del moment en què s'hagen llegit la novel·la, i segons uns criteris anunciats abans de començar, els alumnes dels col·legis i instituts col·laboradors participaran en una tertúlia a l'entorn de l'obra, en la qual també podran intervenir altres usuaris de Twitter i Instagram.

La iniciativa d'aquesta edició, seguint el funcionament de l'any passat, abastarà la comunicació entre els alumnes dels diferents centres educatius, possible gràcies a la creació de l'etiqueta (hashtag) #diàleg20. Com novetat d'enguany, convé destacar la creació del compte oficial de Twitter del *Diàleg*: @DialeUV.

3.3. CONCURS DE RELATS

Des de fa deu anys, una de les activitats del *Diàleg* consisteix en un premi literari per al qual els alumnes han de crear unes composicions breus a l'estil de l'obra que es treballa. Seguint amb la dinàmica d'edicions anteriors, el blog es converteix en la plataforma des d'on els alumnes podran fer arribar els seus escrits i participar en el certamen.

La idea, en aquesta ocasió, és emular un fragment del dietari de l'adolescent protagonista o d'algun altre membre de la secta. Per tant, cal treballar especialment el punt de vista narratiu (focalització interna fixa), el gènere discursiu (dietari) i el món de ficció derivat de la novel·la. Com que els estudiants tenen plena llibertat per a crear, les possibilitats són, doncs, infinites!

Com l'any passat, hi haurà premi, i el nom dels guanyadors es comunicarà durant els dos dies de trobada amb Víctor García Tur a València. A banda de l'obsequi, es donarà a cada premiat un diploma signat per l'autor. Igualment, a mode d'homenatge a la professora Maite Boscà, hem decidit seguir amb la menció especial homònima –la menció especial «Maite Boscà»–: es valorarà aquella entrada de diari escrita des de la perspectiva d'una de les xiques de la secta. L'alumne real que escriga l'entrada pot ser xic o xica, només faltaria!

Per a participar en el concurs, cal tenir en compte les cinc normes següents. Fora d'això, la imaginació i el tretllat guiaran les diferents propostes:

1. Només hi poden participar textos que responguen a la temàtica establerta en la sessió de treball del dia 2 de desembre de 2019.
2. Tots els textos han d'ajustar-se a la data límit de publicació al blog: 2 de març de 2019.
3. Els textos hauran de tenir al voltant de 200 paraules com a màxim.
4. Només es valoraran els textos publicats al blog.
5. Cada centre publicarà els contes en una sola entrada, perfectament definida (nom del centre i edició del Diàleg, títol de cada conte i nom de l'autor o de l'autor). A més, caldria afegir-n'hi l'etiqueta, que repetiria el nom del centre i l'edició del Diàleg.